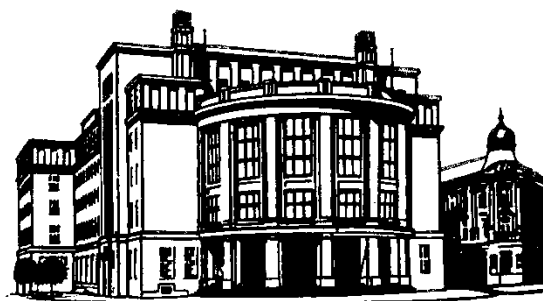

40 ROKOV STUDIA ACADEMICA SLOVACA

Univerzita Komenského Bratislava

STUDIA ACADEMICA SLOVACA

*FACULTAS PHILOSOPHICA
UNIVERSITAS COMENIANA BRATISLAVENSIS*

40 rokov
Studia Academica Slovaca

2004

Univerzita Komenského Bratislava

Publikácia vyšla s príspevím Domu zahraničných stykov Ministerstva školstva SR

Editori: PhDr. Jana Pekarovičová, PhD.
Mgr. Eva Vojtechová
Lektoroval: PhDr. Miloslav Vojtech, PhD.
Technická spolupráca a sadzba: RNDr. Erik Rakovský, PhD.

© Metodické centrum Studia Academica Slovaca, Filozofická fakulta
Univerzity Komenského v Bratislave

ISBN 80-223-1982-1

Obsah

<i>Príhovor rektora Univerzity Komenského</i>	7
<i>Príhovor dekana Filozofickej fakulty UK</i>	9
SAS a sasisti jubilujú	11

I. Z histórie

Vývinové premeny letnej školy SAS	16
<i>Jozef Mlacek</i> O prednáškach v programe prvých ročníkov letnej školy Studia Academica Slovaca	17
Zoznam prednášok v programoch slovenských týždňov a prvých 7 ročníkov letnej školy	29
<i>Jana Pekarovičová</i> Studia Academica Slovaca – harmónia tradície a modernosti	37
<i>Miloslav Vojtech</i> Slovenská literatúra a literárnovedná slovakistika na letnej škole slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca	54
<i>Ján Michálek</i> Etnológia v letnej škole slovenského jazyka a kultúry	63

II. Spomienky a ohlasy

<i>Danuša Serafinová</i> Sasistická krajina žurnalistickým perom	69
<i>Miloš Mistrík</i> Jozef Mistrík a Studia Academica Slovaca z pohľadu syna	78

<i>Ján Sabol</i>	
Eppur si mouve	84
Materinská reč	85
Skielka z mozaiky SASu	85
<i>Olga Sabolová</i>	
Moje začiatky na Letnom seminári slovenského jazyka a kultúry	
Studia Academica Slovaca	88
<i>Ján S. Sabol</i>	
Spomienky na SAS	90
<i>Zuzana Kleschtová</i>	
SAS – škola srdca a nadšenia	93
<i>Sergio Bozzi</i>	
Takmer historické postrehy netypického slovakistu	95
<i>Vladimír Dorča</i>	
Studia Academica Slovaca, ukradnuté koleso, spotená brigádírka	
a sťahovanie Slovákov	98
<i>Michèle Sauvalle</i>	
Spomienky na leto – SAS 2001, 2002, 2003	103
<i>Pavel Hynčica</i>	
Stredná Európa na SASe	104
<i>Simona Venti</i>	
Letná škola európskosti a života	106
<i>Günther Jarosch</i>	
SAS – kúzelník	110
<i>Svitlana Medvidňová-Pachomová</i>	
Štát SAS	111

III. Prehľady a bibliografia

Zoznam členov vedenia letnej školy Studia Academica Slovaca (1965–2003)	115
Lektori letnej školy Studia Academica Slovaca (1965–2003)	117
Sprievodcovia letnej školy Studia Academica Slovaca (1965–2003)	120
<i>Eva Vojtechová</i>	
Zoznam autorov a príspevkov uverejnených v zborníkoch SAS (1972 – 2004)	124
Učebnice slovenčiny pre cudzincov z dielne SAS	172

Milí priatelia,

srdečne vás všetkých vítam na akademickej pôde Univerzity Komenského v Bratislave, na jubilejnom 40. ročníku letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca. Som rád, že ste prijali naše pozvanie a rozhodli ste sa venovať svoj voľný čas tomu, aby ste sa bližšie oboznámili s krásami našej vlasti, s jej kultúrou a jazykom. Mnohí z vás ste v Slovenskej republike po prvý raz, prvýkrát sa dostávate do kontaktu s našou univerzitou, obyvateľmi našej krajiny, a želám vám, aby vás vaše očakávania nesklamali, aby ste sa domov vracali spokojní, a to nielen vďaka novým poznatkom, ale aj vďaka novým priateľom, príjemným dojmom a skúsenostiam. Zároveň vítam i vás, ktorí ste sa už viackrát zúčastnili našich štúdií, a oceňujem, že sa váš vzťah ku slovenskej kultúre a jazyku neustále prehľbuje a že svoje pozitívne informácie a skúsenosti z pobytu u nás šírite medzi svojimi priateľmi na celom svete. Všetkým vám prajem, aby bohatý vedecký, výučbový a kultúrno-spoločenský program, ktorý pre vás organizátori pripravili pri príležitosti tohoročného jubilea našej letnej školy, vás uspokojil, povzbudil k ďalšiemu štúdiu slovakistiky a opäť vás priviedol späť na Slovensko.

V tomto roku si Univerzita Komenského v Bratislave pripomína 85. výročie svojho založenia. V čase svojho vzniku bola na území našej krajiny prvou vysokou školou, na ktorej sa prednášalo v slovenskom jazyku. Je celkom prirodzené, že jej snahy ako národnej kultúrnej inštitúcie o šírenie poznatkov o Slovensku a o jeho zahraničnú propagáciu vyústili do organizovania letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca. To, že v tomto roku tieto štúdiá píšú už 40. rok svojej histórie, vypovedá o ich dlhoročnej a úspešnej tradícii a rád by som preto pri tejto príležitosti poďakoval aj všetkým organizátorom a osobnostiam slovenského kultúrneho života, ktorí počas tých rokov tvorili a naplňovali program letných škôl a ktorí tejto univerzitnej aktivite vtisli pečať kvality.

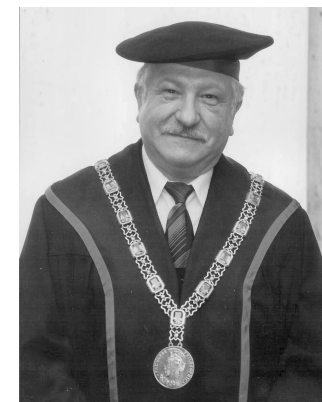
Želám letnej škole slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca ešte veľa úspešných ročníkov, aby dokázala z celého sveta získavať a sústre-

ďovať čoraz viac záujemcov o slovenský jazyk a kultúru a naďalej tak prispievala k zahraničnej reprezentácii Univerzity Komenského i celého Slovenska.

*Doc. PhDr. František Gahér, CSc.
rektor
Univerzity Komenského v Bratislave*

Vážení účastníci jubilejného 40. ročníka letnej školy Studia Academica Slovaca,

dovoľte, aby som Vás privítal na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave – jednej zo zakladajúcich fakúlt najstaršej a najvýznamnejšej slovenskej univerzity, ktorá v tomto roku oslávila 85. výročie svojho založenia. Nedá mi v tejto súvislosti neprípomenúť, že takmer polovicu tohto obdobia sprevádzala univerzitu na jej úspešnej ceste nemenej úspešne letná škola slovenského jazyka a kultúry SAS.

Výsledkom doterajšieho štyridsaťročného pôsobenia letnej školy slovenského jazyka a kultúry na našej fakulte a univerzite sú nielen tisícky jej doterajších absolventov, ale aj rozsiahly rad zborníkov, v ktorých sa každoročne publikujú prednášky zahrnuté do programu letnej školy. Zborníky dnes predstavujú významný súbor zásadných štúdií z celého radu oblastí približujúcich minulosť a prítomnosť slovenského národa a jeho kultúry. Zároveň však môžu slúžiť aj ako presvedčivý dôkaz toho, že o vysokú úroveň letnej školy slovenského jazyka a kultúry sa od jej založenia až dodnes starali vrcholní predstavitelia slovenskej humanitnej vedy, ktorí vždy radi a ochotne prezentovali výsledky svojich bádání na jej pôde. Prednášky, ktoré sú v nich zaznamenané, dokumentujú ešte jednu príznačnú črtu našej letnej školy SAS – tematickú pestrosť a bohatstvo informácií, ktoré frekventantom lektori a prednášatelia rok čo rok ponúkajú. Vďaka nej majú účastníci letnej školy možnosť vypočuť si nielen prednášky o vývoji slovenského jazyka a literatúry, ale zoznámiť sa i s celým radom zaujímavých faktov zo slovenskej translatológie, histórie, etnografie a umenia, teda z oblastí, ktoré tvoria kosť etnicko-kultúrnej charakteristiky každého národného celku a predstavujú špecifiku jeho vkladu do interkultúrnej komunikácie súčasného globalizujúceho sa sveta. Nepochybujem o tom, že touto osobitosťou sa bude vyznačovať aj 40. ročník – nielen preto, že Filozofická fakulta UK má na to optimálne personálne i organizačné predpoklady (vedecko-pedagogické aktivity 32 katedier fakulty v takmer 40 študijných odboroch a vyše 200 bakalárskych, magisterských a doktorandských študijných programoch realizuje 334 učiteľov, vrátane 137 profesorov a docentov), ale aj preto, že okružle jubileum k nemu priťahuje osobitnú pozornosť.

Vážení účastníci letnej školy Studia Academica Slovaca!

Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave si vysoko váži váš záujem o slovenský jazyk, slovenskú literatúru a kultúru. Ochoťte a s radosťou – či už prostredníctvom lektorov a prednášateľov alebo prostredníctvom Metodického centra Studia Academica Slovaca, ktoré pôsobí na našej fakulte a ktorého poslaním je zabezpečovať výskum a výučbu slovenčiny ako cudzieho jazyka – vám budeme aj v budúcnosti nápomocní pri dopĺňaní vašich vedomostí o našich dejinách a kultúre. Uvítame, ak sa slovenčina stane vašim obľúbeným cudzím jazykom, ak sa stane súčasťou vašej profesionálnej orientácie, ak sa – aj vďaka vašim snahám – verejnosť vo vašej krajine bude živšie zaujímať o našu minulosť, prítomnosť i budúcnosť. Do aktivít vedúcich k takémuto cieľu, vám želim veľa elánu a úspechov.

*Doc. PhDr. Anton Eliáš, PhD.,
dekan Filozofickej fakulty UK*

SAS a sasisti jubilujú

Letná škola slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca (SAS) završuje týmto jubilejným ročníkom štvrté decénium svojho úspešného pôsobenia na medzinárodnej akademickej scéne. Vďaka predvídavým zakladateľom myšlienky SAS i jej oddaným pokračovateľom, ktorí bohatou, tematicky a žánrovo pestrú skladbou programu, každoročne pritiahli stovky zahraničných záujemcov o slovenský jazyk a slovenskú kultúru, Studia Academica Slovaca dodnes účinkujú a stali sa uznávanou letnou univerzitou doma i vo svete. V duchu pôvodného zámeru ponúkajú zahraničným slovakistom možnosť absolvovať vzdelávací pobyt v krajine, ktorej jazyk si osvojujú, sprístupňujú autentické poznávanie slovenských reálií, umožňujú stať sa členom veľkej medzinárodnej rodiny sasistov. Za uplynulých 40 rokov existencie letnej školy sa rozrástla skupina priamych účastníkov a priaznivcov SAS z radov domácich organizátorov, lektorov a prednášateľov i zahraničných frekventantov. Pohľad do personálnej štatistiky SAS hovorí, že v organizačnom tíme či lektorskom zbore sa vystriedalo množstvo členov, ale jadro korpusu tvoria stálice, dlhoroční pracovníci, ktorým SAS prirástol k srdcu, ktorí prebrali štafetu od svojich predchodcov a svojím pôsobením rozvíjali myšlienku vzájomnosti a spolupatričnosti tak, aby SAS bol inštitúciou klasickou, rozvíjajúcou tie najlepšie tradície a zároveň modernou, reflektujúcou aktuálne spoločenské udalosti i vedecko-pedagogické metamorfózy slovakistiky. Mnohí spolupracovníci zanechali výraznú stopu a roky formovali a dodnes formujú program letnej školy, sú autormi koncepčných zmien, novátormi obsahu i metodiky, aby čo najpôsobivejšie oslovili slovenčinychtivých frekventantov, umocnili ich záujem a rozšírili vedomosti o Slovensku, jeho krajine a kultúre.

K jubilejnému 40. ročníku letnej školy Studia Academica Slovaca 2004 predkladáme túto publikáciu so základnými informáciami o jej histórii a súčasnosti, o vnímaní SASu slovenskou verejnosťou i zahraničím. Na pozadí spomienok bývalých i súčasných členov organizačného tímu, početného zboru lektorov a prednášateľov, ale aj zahraničných účastníkov SAS chceme nazrieť do kuchyne letnej školy, zachytiť jej vývinové premeny, ako sa profilovala dnešná podoba

vzdelávacieho i kultúrneho programu, kto stál pri zrode a realizácii myšlienok, kto sa zaslúžil o rozvoj Studia Academica Slovaca. Sebareflexiou sa pokúsime poodkryť osudy letnej školy i jej hlavných aktérov. Na základe osobitného dotazníka sme zhromaždili cenné informácie o angažovanosti bývalých účastníkov SASu pôsobiacich v oblasti slavistiky a slovakistiky na zahraničných univerzitách, ktorí sa zaslúžili o rozvoj zahraničnej slovakistiky a vzdelávanie zahraničných slovakistov. Získané údaje budú podkladom ďalšieho informatória o stave a perspektívach slovakistiky v zahraničí.

V rámci letnej školy SAS 2004 sa koná sympóziu **40 rokov Studia Academica Slovaca**, na ktorom chceme vyjadriť poďakovanie všetkým bývalým účastníkom letnej školy, ktorí ako vedci, učitelia, kultúrni a osvetoví pracovníci sa stali priaznivcami, ba vyslancami Slovenska vo svete a prispeli k šíreniu slovacín vo svojich krajinách, pomohli získať ďalších záujemcov o slovenský jazyk a kultúru. Dôkazom úspešnosti našej letnej školy je stále rastúci záujem zahraničných študentov o účasť na letnej škole a kredit, ktorý má SAS v kontexte letných univerzít v zahraničí. Zámerom všetkých bývalých i súčasných manažérov SAS je, aby značka Studia Academica Slovaca bola dobrou vizitkou našej prezentácie vo svete a zároveň pozitívne vnímaná aj na domácej pôde. Preto dopĺňame chýbajúce informácie o histórii SAS, osobitne prehľad jeho prvých ročníkov, predstavujeme výrazné osobnosti letnej školy, vedecký program i modifikácie didaktickej koncepcie, ktoré sa premietli do štruktúry základných vzdelávacích kurzov či sprievodných aktivít. Chceme týmto pripomenúť, že práve SAS položil základy vedeckého opisu slovenčiny ako cudzieho jazyka a tu vznikli aj prvé učebnice slovenčiny pre cudzincov. Ponúkame curriculum SAS v kocke, reč faktov a čísel, stručný pohľad na vývinové etapy, obzvlášť na mílniky, ktoré zohrali rozhodujúcu úlohu pri formovaní obsahu jednotlivých ročníkov a ďalšieho smerovania letnej školy. S potešením uvádzame príspevky kolegov s osobným vyznaním svojho vzťahu k SAS či sprítomnenie životnej filozofie výraznej osobnosti, dlhoročného riaditeľa SAS profesora Jozefa Mistrika očami vlastného syna. Zaujímavou sondou do organizmu letnej školy sú ohlasy v médiách, mapujúce miesto SAS v akademickom kontexte, no zvlášť si ceníme spomienky našich bývalých frekventantov, ktorí prispeli do jubilejného zborníka. Na ilustráciu jednoty v rozmanitosti SAS dostali priestor niektoré záznamy z kroník, ktoré svedčia o personálnej aj obsahovej pestrosti, o zmysle pre humor, ktorý ako vidieť z vybraných ukážok sasistom nikdy nechýbal, o snahe čo najlepšie sa dorozumieť, ale najmä o túžbe po vzájomnom medziludskom a medzikultúrnom porozumení.

Pri tejto slávnostnej príležitosti chceme vyjadriť poďakovanie našim gestorom, najmä Ministerstvu školstva Slovenskej republiky za dlhoročnú spoluprácu pri rozvíjaní zahraničnej slovakistiky a podporovanie aktivít Metodického centra Studia Academica Slovaca i našej Univerzity Komenského a jej Filozofickej fakulte za ústretovosť pri budovaní centra pre jazykové vzdelávanie cudzincov i poskytovanie priestoru pre vedecký výskum a s tým spojenú organizačnú a publikačnú činnosť. Vysoko si ceníme spoluprácu s ďalšími inštitúciami a ich zástupcami, menovite s ústavmi Slovenskej akadémie vied, Literárnym informačným centrom, Národnou kanceláriou SOCRATES, Slovenskou akademickou informačnou agentúrou, s kultúrnymi inštitútmi či organizáciami slovenských spisovateľov, ale aj s našimi mediálnymi partnermi, predovšetkým so Slovenským rozhlasom, ktorý dodnes prináša dokumenty o dianí na letnej škole. Vďaka osobnej angažovanosti predstaviteľov slovenskej vedy a kultúry SAS dosiahol profesionálnu úroveň i prestížnu spoločenskú pozíciu.

Na úspechu posledných ročníkov sa nemalou mierou podpísalo aj nové miesto konania letnej školy, ktorá sa od roku 2001 realizuje v priestoroch Inštitútu pre verejnú správu (IVES) v Dúbravke. Osobitne patrí naša vďaka sponzorom, najmä inštitúciám Tatra banka, D&D Studio, ktorí v posledných rokoch pravidelne prispievajú na usporiadanie letnej školy Studia Academica Slovaca. Veríme, že spoločným úsilím sa nám podarí nadviazať na najlepšie tradície tak, aby SAS zostal slovenský aj svetový!

Jana Pekarovičová
riaditeľka SAS

Návšteva Matice slovenskej v Martine (1966)

Odovzdávania vysvedčení frekventantom SAS (1973)

I. Z HISTÓRIE

Vývinové premeny letnej školy SAS

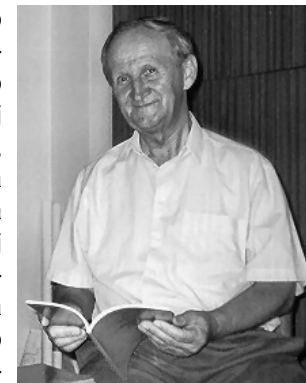
- 1961 Slovenský týždeň v rámci Letnej školy slovanských štúdií na Univerzite Karlovej v Prahe
- 1965 Vznik Letného seminára slovenského jazyka
Organizátor: Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
Miesto konania: Bratislava
Riaditeľom Eugen Pauliny
- 1966 Vznik názvu Studia Academica Slovaca (SAS) – autor pomenovania Ján Štibraný
Riaditelia: Eugen Pauliny a Šimon Ondruš
- 1967 Riaditeľom Eugen Pauliny
- 1970 Riaditeľom Šimon Ondruš
- 1972 Riaditeľom Jozef Mistřík
Začiatok vydávania zborníka prednášok Studia Academica Slovaca
Vznik kroniky SAS – dokumentácia udalostí letnej školy a jej účastníkov
- 1978 Začiatok programov Sami sebe zameraných na sebaaprezentáciu účastníkov (autor Jozef Vatrál)
- 1985 Základy výskumu slovenčiny ako cudzieho jazyka (Peter Baláž)
- 1992 Riaditeľom Jozef Mlacek
- 1992 Vznik Metodického centra Studia Academica Slovaca pri Filozofickej fakulte UK ako vzdelávacieho a koordinačného centra v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka s celoslovenskou i exteritoriálnou pôsobnosťou, organizátor letnej školy SAS
- 1996 Začiatok vydávania edície Studia Academica Slovaca – učebné materiály, odborné publikácie pre cudzincov (iniciátor P. Baláž)
- 2000 Zmena názvu Letný seminár slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca na Letná škola slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca
- 2004 Riaditelia: Jozef Mlacek, Jana Pekarovičová

O prednáškach v programe prvých ročníkov letnej školy Studia Academica Slovaca

Jozef Mlacek

Ako signalizuje uvedený názov, cieľom tohto nášho príspevku je zaplniť či aspoň zapíňať zreteľnú medzeru v poznaní začiatkov a prvého rozbehu tejto letnej školy. Už Jozef Mistřík, jej dlhoročný organizátor a riaditeľ, v príspevku, ktorý uverejnil v jednom zo svojich posledných ročníkov (Mistřík, 1990), konštatoval, že chýba nejaká systematickejšia reflexia rozvoja letnej školy slovenského jazyka a kultúry a že medzerovité a značne subjektívne je predovšetkým poznanie začiatkov tejto letnej školy. Práve jeho zmienky o medzerovitosti a subjektívnosti týchto poznatkov nás v r. 2001, teda pri 40. výročí začiatku tzv. slovenských týždňov pražskej Letnej školy slovanských štúdií, ktoré sa oprávnenne pokladajú za predchodcu aj štartovaciu plochu letnej školy Studia Academica Slovaca, teda práve tieto jeho formulácie nás priviedli k hlbšiemu nazretiu do archívnych materiálov. Naša prehľadová štúdia (Mlacek, 2001) však ani pri svojom pomerne veľkom rozsahu (s. 515–539) nemohla zaplniť všetky medzery v poznávaní prvých fáz tejto letnej školy. Všeličo sa v nej doplnilo aj spresnilo (ukázalo sa, že v archíve Filozofickej fakulty UK je predsa len trochu viac materiálu o letnej škole, ako sa spočiatku predpokladalo), ale na druhej strane sa potvrdilo aj to, že ani tento prameň vyčerpávajúco a kompletne nezachytáva všetko, čo je – či vlastne, čo by bolo – relevantné pre systematické zobrazenie celej histórie tejto školy. Potvrdilo sa, že naznačené medzery sú aj v poznaní takých základných skutočností, ako je pri niektorých ročníkoch už sám presný dátum ich konania a inde zasa spoľahlivo doložený zoznam účastníkov, ale že medzery sú aj v poznaní obsahovej náplne, presných programov niektorých ročníkov.

A tu sa dostávame k vlastnej motivácii tohto nášho príspevku, k motivácii jeho témy aj jeho zámerov. Pokiaľ teda chceme stručne naznačiť dôvody aj cieľe práve takejto orientácie tohto príspevku k jubileu letnej školy SAS, konšta-

tujeme, že jedno aj druhé, teda dôvody aj ciele, súvisí predovšetkým s týmito okolnosťami:

A) Už správy prvých dvoch riaditeľov letnej školy (E. Pauliny, Š. Ondruš), ale aj správy ďalších dvoch (J. Mistrík, J. Mlacek) spolu s ich sumarizujúcimi prehľadmi (Mistrík, 1990; Mlacek, 2000, 2002a) opätovane akcentujú myšlienku, že práve vedecké prednášky tvoria spolu s jazykovými seminármi a cvičeniami jadro náplne každého z doterajších ročníkov tejto letnej školy. Takto sa ich postavenie interpretovalo aj vo všetkých spravodajských aj publicistických ohlasoch o jednotlivých ročníkoch letnej školy a v rovnakom duchu sa ono ozývalo – od času, keď sa začali vydávať zborníky týchto prednášok – aj v tiež už početných vedeckých referátoch a recenziách o celých zborníkoch alebo aspoň o niektorých ich tematických celkoch v príslušných vedeckých a odborných časopisoch (z tých novších spomeňme napríklad aspoň Bosák, 2003; Dudok, 2000).

Sústredenejší pohľad na túto problematiku dovoľuje predchádzajúce zistenia ešte ďalej špecifikovať: Je známe, že v niektorých ročníkoch sa utvárali isté širšie tematické celky, ktoré boli zastúpené v tom istom ročníku alebo v ročníkoch po sebe idúcich viacerými prednáškami – takto sa v čase pôsobenia prvých dvoch riaditeľov objavili akési bloky prednášok z histórie nášho jazyka, z oblasti vzťahov medzi slovenčinou a češtinou, medzi slovenskou a českou kultúrou atď., takto sa zasa v ročníkoch vedených J. Mistríkom objavili napríklad bloky prednášok porovnávajúcich slovenčinu s inými slovanskými jazykmi alebo blok porovnávajúci predložkový systém slovenčiny s predložkami a s „predložkovosťou“ v slovanských aj neslovanských jazykoch, takto sa v ročníkoch vedených pisateľom tohto textu objavili bloky o jednotlivých základných regiónoch Slovenska (tieto tematické bloky obsahovali aj prednášky o nárečiach z príslušných regiónov a zároveň sa v príslušných ročníkoch koordinovali aj s náplňou exkurzií), bloky jazykovedných, literárnovedných, historických a etnologických prednášok. Vo všetkých takýchto prípadoch sa stali prednášky naozaj centrálnou zložkou náplne príslušných ročníkov, ba boli zároveň aj akýmsi poznávacím znakom jednotlivých ročníkov. Ak toto všetko spojíme s poznaním tematickej pestrosti prednášok zastúpených v náplni letnej školy, s poznaním, že prednášateľmi vždy bývali najpoprednejší reprezentanti nielen jednotlivých vedných disciplín, ale aj celej slovenskej vedy a kultúry, vychodí nám jednoznačný záver, že venovať sa nielen pri tejto jubilejnej príležitosti, ale aj opakovane problematike prednášok na letnej škole SAS patrí

k aktuálnym úlohám pokusov o komplexné spracovanie rozvoja celej tejto letnej školy alebo jej jednotlivých stránok.

B) Aktuálnosť sledovania problematiky prednášok z prvých ročníkov letnej školy (ba aj zo spomínaných slovenských týždňov LŠSS) podčiarkujú predovšetkým tieto okolnosti: Ani spomínaný Mistrík (Mistrík, 1990) ani náš nadväzujúci a sumarizujúci pohľad do histórie celej letnej školy (Mlacek, 2001), ba ani bibliograficky zjednodušené zoznamy všetkých prednášateľov a tém ich prednášok (Hazuchová, 1989; Tesarčíková, 1999), ba dokonca ani prehľadné príspevky o tematike prednášok z jednotlivých vedných disciplín (Fischerová, 1997; Mlacek, 1996; Mlynka, 2000; Sabolová, 1998) obraz o prednáškach v uvedených začiatkoch letnej školy nepodávajú. Všetky tieto práce vychádzajú najmä alebo iba z toho, čo je zachované v zborníkoch. Pripomeňme, že prvý zväzok zborníka zachytáva prednášky 8. ročníka letnej školy, že prvých sedem ročníkov nemáme takto doložených. (Na okraj tejto „doloženosti“ treba ešte poznamenať, že v celkom osiachtených prípadoch prednášateľ nedal text svojej prednášky – zvyčajne z „termínových“ dôvodov – na uverejnenie, a tak je aj korešpondencia medzi skutočne odprednášanými prednáškami a ich pendantmi v jednotlivých zväzkoch zborníka nie celkom stopercentná. Napriek tomu je však obsah jednotlivých zväzkov dosť spoľahlivým obrazom o prednáškovej zložke v náplni príslušných ročníkov letnej školy.) V takejto situácii patrí sústredenie sa na prednášky z prvých ročníkov letnej školy tiež k naliehavým úlohám naznačeného výskumu.

C) Podnetom tu bola aj autorova osobná skúsenosť s poznaním archívneho materiálu o našej letnej škole. Príprava predchádzajúceho prehľadového príspevku (Mlacek, 2001) mu ukázala, že aj pri spomenutej medzerovitosti a nekompletnosti archívnych fondov SASu možno z nich ešte všeličo získať aj o tejto doteraz dosť obchádzanej téme.

Po tomto obšírnom úvode – obsahoval však nielen obligátne vstupné informácie, ale aj viaceré argumenty, na ktoré budú nadväzovať aj mnohé miesta z vlastného výkladu – môžeme pristúpiť k pohľadu na všetky tie skutočnosti, ktoré sú relevantné pre obraz prednáškovej činnosti v začiatkoch letnej školy SAS i v predchádzajúcich slovenských týždňoch pražskej Letnej školy slovanských štúdií.

Hneď na začiatku treba povedať, že zoznam všetkých prednášok neuvedieme v tejto výkladovej časti nášho príspevku – ten bude ako príloha na konci nášho textu. Jadrovú časť tejto práce teda bude tvoriť výklad, resp. komentáre k tomu, čo bude kompletne zachytené v prílohe. V našich poznámkach budeme pokračovať.

čovať najmä chronologicky. Skôr ako pristúpime k charakteristike prednášok v jednotlivých ročníkoch, treba uviesť niekoľko faktov o tom, akým spôsobom a v akých materiáloch sa dokumentácia o prednáškach zachovala v archíve Filozofickej fakulty UK a aké všeobecnejšie, pre viaceré ročníky spoločné či aspoň podobné charakteristické okolnosti vystupujú do popredia pri sledovaní príslušných materiálov. Ukazuje sa, že v naznačených súvislostiach sa ako podstatné javia tieto skutočnosti:

1. V archíve FF UK sú nejakým (ako ďalej uvedieme, dosť rozličným) spôsobom doložené prednášky zo všetkých štyroch tzv. slovenských týždňov pražskej LŠŠ aj zo všetkých prvých siedmich ročníkov slovenskej letnej školy (tá – ako vieme (porov. Mlacek, 2001) – bola najskôr (1965) tzv. extenziou spomínanej pražskej letnej školy, od druhého ročníka samostatnou letnou školou s osobitným názvom Studia Academica Slovaca). Ďalšie ročníky už nesledujeme – relatívne kompletný obraz o ich prednáškovej zložke podávajú príslušné zväzky zborníka prednášok na letnej škole.

2. Ako sa už naznačilo, prednášky sú v dokumentoch a ďalších materiáloch z jednotlivých ročníkov zachytené rozličným spôsobom. Niekde je len zoznam prednášateľov aj s témami ich prednášok (iba v jednom ročníku chýba pri jednom mene prednášateľa názov jeho prednášky; z iných materiálov je evidentné, že daná prednáška sa uskutočnila, ale jej téma sa nezachytila ani na jednom mieste), inokedy sú zachované viaceré zoznamy prednášateľov aj ich tém prednášok, a to podľa rámcového tematického zaradenia (napr. osobitne jazykovedné, osobitne literárnovedné, osobitne historické atď.). Pri niektorých sú tieto mená a názvy priamo v zachovaných programoch, takže poznáme aj dátum každej prednášky. Iba v jedinom zo sledovaných ročníkov (1966, druhý ročník samostatnej slovenskej letnej školy, prvý raz pod názvom Studia Academica Slovaca) nemáme nijaký takýto kompletný zoznam alebo iný dokument zahrňujúci aj zoznam. Našťastie sa z neho – ako z jediného spomedzi sledovaných ročníkov – zachovali tézy prednášok. Či je to však kompletný zoznam všetkých prednášok, nemožno potvrdiť nijakým iným dokumentom zo zachovaného fondu. Pri takejto rozmanitosti spôsobov zachytenia prednášok v materiáloch z jednotlivých ročníkov nepostupujeme v našom zozname presne podľa konkrétnych dokumentov, ale zjednocujeme spôsob zachytenia. Prednášateľov uvádzame podľa poradia v zachovaných materiáloch (teda bez nejakého zoradovania podľa dátumov – upozornili sme už, že to by sa všade ani nedalo – alebo podľa abecedy: to by sa síce dalo, ale v súvislostiach, ktoré náš príspevok sleduje, by to nemalo nijakú osobitnú výpovednú hodnotu).

3. Keď spočítame všetky prednášky zo štyroch ročníkov slovenského týždňa LŠŠ a zo siedmich ročníkov samostatnej letnej školy (za 4. ročník – to bol august 1968! – počítame z celého zachovaného programu iba prvých sedem prednášok, ktoré sa naozaj uskutočnili), prichádzame k číslu tesne prekračujúcemu počet 200 (z toho 43 v programoch slovenských týždňov). Viac ako samo toto číslo nám napovie jeho porovnanie s počtom prednášok v ďalších obdobiach trvania letnej školy. Pri sumarizácii a charakteristike jazykovedných prednášok v prvých dvadsiatich piatich zväzkoch zborníka (Mlacek, 1996) nám vyšiel celkový súčet prednášok zo všetkých tematických oblastí blízky číslu 800. Ak k tomuto počtu pridáme počet prednášok za roky 1997–2003 (tu to bolo dovedna okolo 210 prednášok), vychodí nám súčet okolo 1000 prednášok (a teda aj približne 1000 vedeckých textov v zborníkoch). Z porovnania obidvoch údajov (vyše 200 prednášok v sledovaných rokoch 1961–1971 a okolo 1000 prednášok za ročníky 1972–2003) vychádza zistenie, že v analyzovaných ročníkoch slovenských týždňov a v prvých siedmich ročníkoch samostatnej letnej školy odznela približne šestina zo všetkých prednášok, ktoré sa spájajú so slovenskou letnou školou. Tento údaj sám osebe ukazuje opodstatnenosť takéhoto rozboru aj jeho prínos do celkovej charakteristiky prvých fáz (či aj „predfáz“) rozvoja slovenskej letnej školy.

4. Zoznamy prednášok napokon veľa napovedajú aj o tematických oblastiach, ktorých sa prednášatelia dotýkali, a zároveň veľa vypovedajú o tom, ako sa prednášky včleňovali do celého programu príslušných ročníkov letnej školy. Pokiaľ ide o tematickú orientáciu prednášok, priložený materiál potvrdzuje, že v súlade s poslaním celej letnej školy („letná škola, resp. letný seminár slovenského jazyka a kultúry“) základným prvkom v tomto smere boli aj v náplni slovenských týždňov aj v programoch celej letnej školy prednášky zo slovenskej jazykovedy a z literárnej vedy. Z týchto dvoch oblastí bolo v sledovaných ročníkoch viac ako dve tretiny všetkých prednášok. Priložené materiály však zároveň potvrdzujú, že od samých začiatkov boli v programe prednášok aj témy z iných tzv. vlastivedných disciplín. Za uvedenými dvoma základnými oblasťami sa ako najsilnejšie zastúpené v sledovaných ročníkoch ukazujú prednášky z histórie, potom zo širokej sféry umenovedy, ďalej z etnológie, kulturológie (tu je až prekvapujúce, ako si s obľubou takéto témy vyberali najmä literárni vedci) a celkom jednotlivo aj z ďalších oblastí. Príznačné je aj zastúpenie ideologicky či priamo politicky orientovaných prednášok: Sú v prvých ročníkoch a potom až po nástupe známej normalizácie (zborníky z ďalších ročníkov potvrdzujú, že táto prax sa udržala prakticky až do konca osemdesiatych rokov, pričom takéto

prednášky mali výsadné miesto – zaznievali hneď na začiatku jednotlivých ročníkov, zvyčajne sú na prvom mieste aj v príslušných zborníkoch).

Pohľad na celý tento súbor prednášok cez prizmu ich tematickej orientácie dovoľuje popri uvedenom zistení o zastúpení jednotlivých disciplín vybadať aj niektoré špecifickejšie skutočnosti. Je napríklad zaujímavé, ako často a v akých rozličných podobách sa v tematike historických prednášok odrážali tendencie slovenských emancipačných koncepcií a pohybov. Rovnako je pozoruhodné, s akou nástojčivosťou naši literárni vedci ponúkali zahraničným adresátom svoje výklady o kľúčových obdobiach, smeroch a dielach slovenskej literatúry, ako radi sa vracali k literatúre romantizmu aj realizmu, k moderne aj k avantgardným smerom. Pri pohľade na tematickú orientáciu lingvistických prednášok je evidentné, že za prvoradý cieľ sa pokladalo predstaviť slovenčinu ako osobitný a autochtónny, priamo z praslovančiny odvodený slovanský jazyk, a tak sa v náplni letnej školy opakovane objavovali najmä prednášky o praslovančine ako o priamom východisku slovenčiny, o vzťahu slovenčiny a češtiny, o mieste slovenčiny medzi slovanskými jazykmi, o vývine jednotlivých čiastkových systémov nášho jazyka (napr. o historickej syntaxi, o historickej lexikológii atď.). V takejto situácii sa na témy z oblasti súčasného a najmä spisovného jazyka takmer nedostávalo (nezabúdajme pritom: Letná škola mala atribút „slovenského jazyka“, mala teda celým svojím programom, nielen vo forme cvičení a seminárov prispievať k zvyšovaniu jazykovej kompetencie účastníkov!). Pri vedeckej profilácii prof. Š. Ondruša sa môže zdať až paradoxným fakt, že zreteľný prelom v tomto smere – a pripojené zoznamy prednášok to potvrdzujú dosť jednoznačne – nastal až v prvom roku jeho riaditeľského pôsobenia (1970), až odvtedy sa zreteľne posilnilo zastúpenie prednášok o jednotlivých oblastiach spisovného jazyka.

Dôležité je svedectvo tohto materiálu aj v druhom naznačenom smere, totiž v súvislosti so začleňovaním prednášok do rámca programu celej letnej školy. Už sme síce signalizovali, že materiály z niektorých ročníkov o tejto stránke organizačného zaraďenia prednášok nehovoria vlastne celkom nič, ale na druhej strane zasa materiály z iných ročníkov sú práve v sledovaných reláciách bohaté na informácie. Ide nám predovšetkým o zistenie, že v nadväznosti na predtým spomínanú tematickú orientáciu od samých začiatkov tu boli jednak prednášky všeobecné (boli nimi najmä prednášky o kľúčových otázkach jazyka, literatúry aj národných dejín) a jednak prednášky určené pre isté skupiny. Napríklad už v r. 1962 sú popri všeobecných prednáškach aj prednášky v lingvistickom, lite-

rárnovednom a v historickom cykle (čo až trochu prekvapuje, keď si uvedomíme, že v tomto ročníku slovenského týždňa bolo spolu iba osem prednášok).

5. Posledná z týchto našich všeobecnejších poznámok nadväzuje na predchádzajúce riadky, bude sa totiž dotýkať ďalších stránok realizácie samých prednášok. V prvom rade tu ide o fakt, ktorý naše zoznamy nezachytávajú, ale ktorý je zreteľný z niektorých pramenných materiálov, že totiž v programe slovenských týždňov, ako aj v programe začínajúcej sa letnej školy bola každá prednáška dvojhodinová. Až v r. 1967 sa jej rozsah skrátil na jednu aj štvrt hodiny, a takto sa prednášky realizovali vo všetkých ďalších ročníkoch, ktoré náš príspevok sleduje. Ešte závažnejšia je druhá skutočnosť: V sledovaných ročníkoch patrilo k bežným veciam, že ten istý prednášateľ mal tú istú prednášku v dvoch aj viacerých ročníkoch letnej školy. Keďže tu aj napriek tomu, že niekedy išlo skutočne o veľmi podstatné témy, hrozilo isté upadanie do stereotypu alebo až šablónovosti, jedným z tichých imperatívov praxe súvisiacej v ďalších ročníkoch s vydávaním prednášok v zborníku (od nástupu J. Mistríka do funkcie riaditeľa v roku 1972) sa stala požiadavka neopakovať témy prednášok (vieme, že zborník mal aj doteraz má prvorado iné ciele a úlohy, ale nezanedbateľný je tu aj spomenutý sprievodný zámer). Táto požiadavka sa stala pravidlom, veď nikto nechcel a vlastne ani nemohol tú istú prednášku, ten istý text publikovať v zborníkoch Studia Academica Slovaca opakovane.

Po týchto poznámkach, ktoré sa dotýkali všeobecnejšieho rámcovania prednášok v sledovaných ročníkoch letnej školy, prejdeme k stručným komentujúcim doplnkom o jednotlivých ročníkoch a prednáškach v nich.

1961 – 1. slovenský týždeň Letnej školy slovanských štúdií (LŠŠŠ)

Základným prameňom je v tomto prípade v archíve zachovaný náčrt programu. Z neho možno k priloženému zoznamu prednášok dodať ešte tieto skutočnosti:

a) Práve tu je už spomínaný prípad, že v materiáli je zachované meno prednášateľa (Š. Peciar), ale téma prednášky nie je nikde zachytená.

b) V materiáli je zaznamenaná skutočnosť, že jedinú historickú prednášku pôvodne ohlásil M. Kropilák, ale pre jeho pracovné dôvody ju odprednášal J. Mésároš.

c) Napokon možno konštatovať, že pri niektorých spomedzi uvedených prednášok sa zachovali aj rukou vpísané dátumy konania, inde však chýbajú a nemožno ich zistiť ani z iných archívnych dokumentov.

1962 – 2. slovenský týždeň LŠSS

Základným prameňom je v archíve zachovaný program celého týždňa, preto možno presne určiť aj dátum každej prednášky. Všetky prednášky odznali v Banskej Bystrici. Už tu sa po prvý raz objavil prípad opakovania prednášky z predchádzajúceho roku (J. Bélič).

1963 – 3. slovenský týždeň LŠSS

V tomto prípade je základným prameňom správa (vtedy ešte zpráva) riaditeľa E. Paulinyho. Aj v tomto ročníku sa celý program prednášok uskutočnil v Banskej Bystrici. Aj tento prameň uchoval presné termíny všetkých prednášok. Z orientácie prednášok možno upozorniť na fakt, že sa tu po prvýkrát vyskytli prednášky motivované jubilejnou príležitosťou (J. Butvin – prednáška k storočnici Matice slovenskej, A. Melicherčík – prednáška späť s 250. výročím Janošikovej smrti, nie Smrti Janošikovej). Takáto motivácia témy prednášok sa vo všetkých ďalších ročníkoch (a platí to vlastne až do súčasnosti) stala jedným z najproduktívnejších postupov pri obmieňaní tematickej orientácie prednášok.

V uvedenej záverečnej správe sú aj závažné slová riaditeľa o tom, že B. Bystrica nie je najvhodnejším miestom na konanie takejto dôležitej akcie (porov. citát z tejto správy v našom citovanom prehľadovom príspevku – Mlacek, 2001; ešte dodávame, že v uvedenom príspevku zachytávame aj presné termíny konania každého zo štyroch slovenských týždňov, teda aj termín nasledujúceho, o ktorom tu ešte len budeme hovoriť, preto tieto termíny v týchto poznámkach neuvádzame). Či sa Paulinyho odporúčania akceptovali naozaj tak hladko, alebo tu pôsobili aj iné okolnosti, nemožno z dostupných materiálov posúdiť, faktom však zostáva, že nasledujúci – ako sa potom ukázalo, posledný – slovenský týždeň LŠSS sa už konal v Bratislave.

1964 – 4. slovenský týždeň LŠSS

Základným prameňom pre tento ročník je Program slovenského týždňa LŠSS, teda aj tu poznáme aj presné dátumy všetkých prednášok. Ako zaujímavé špecifiká v tomto prípade možno zaznamenať, že aj tu sa opakuje jedna prednáška z minulého ročníka, že sa tu prvý raz vyskytuje téma o mieste Bratislavy vo vývine našej národnej kultúry (M. Pišút) a že napokon – last, but not least – tu možno zistiť, že jednu prednášku mal aj L. Novomeský, nie však o poézii ani o literatúre, lež o Slovenskom národnom povstaní.

1965 – tzv. extenzia pražskej LŠSS, v číslovaní ďalších ročníkov sa táto letná škola už vždy chápala ako 1. ročník samostatnej slovenskej LŠSS

Z tohto ročníka sa v archíve zachovalo viacero prameňov. Je medzi nimi riaditeľova Záverečná správa (dátovaná 25. novembra 1965), ďalej Organizačné pokyny pre účastníkov LŠSS (obsahujú aj Program LŠSS – ten sa zachoval aj osobitne) a napokon aj Zoznam účastníkov. Hoci všetky tieto dokumenty vyšli z jednej „dielne“, nachádzame v nich viaceré nezrovnalosti aj pri celkom elementárnych údajoch. Pri tejto príležitosti sa nechceme vracaf k interpretácii týchto vecí (táto otázka bola predmetom jednej pasáže nášho citovaného prehľadového príspevku – Mlacek, 2001), jednako však pripomeňme aspoň základné skutočnosti, lebo ony spontánne prechádzajú aj do problematiky, ktorú sledujeme v tomto špecifikovanejšom texte o prednáškach. Konkrétne ide o tieto fakty:

a) Dátum konania LŠ: Program uvádza, že v nedeľu 1. augusta bol príchod a v stredu 25. augusta po ukončení a obede odchod účastníkov. Zachovaný Zoznam účastníkov Letnej školy slovanských štúdií pri FFUK v Bratislave od 30. VII. – 27. VIII. 1965 (takto znie celý názov tohto dokumentu), ako vidieť, zachytáva iný dátum a napokon v spomínanej riaditeľovej Záverečnej správe sa o tejto otázke píše na s. 3 doslova toto: „Slávnostné otvorenie LŠ bolo 2. aug. 1965 na Filozofickej fakulte UK.“ A o jeden odsek ďalej: „Ukončenie LŠ bolo 26. augusta.“

b) Počet účastníkov: V Záverečnej správe sa zaznamenáva, že v kurze pre začiatočníkov bolo 6 účastníkov a v kurze pre pokročilých 11 účastníkov, ale v spomínanom Zozname účastníkov je zachytených 19 mien so všetkými presnými údajmi, pričom ani v jednom z multiplikátov tohto dokumentu nie je ani najmenší náznak, že by niekto zo zapísaných účastníkov nebol prišiel. Istým kľúčom k vysvetleniu tohto rozdielu by mohol byť fakt, že okrem slovenských lektorov uvedených dvoch kurzov (P. Baláž, M. Darovec) sa uvádzajú ešte 3 lektori, ktorí zaistovali iné slovanské jazyky (čeština – M. Majtánová, ruština – J. Svetlík, poľština – H. Ivaničková). Na druhej strane naozaj len ťažko možno predpokladať, že na samostatnú slovenskú letnú školu by bol prišiel niekto, kto potom neabsolvoval semináre z nášho jazyka. Na okraj tohto údaju ešte doložíme, že v diskusii, ktorá sa okolo týchto otázok rozvinula pri predchádzajúcej jubilejnej príležitosti (40. výročie slovenských týždňov, beseda bola presne 14. augusta 2001), priamy účastník tohto diania P. Baláž vyslovil odporúčanie, aby sa v danom bode akceptoval zoznamom doložený počet 19 účastníkov tohto ročníka LŠSS.

Ak po tomto potrebnom, pretože spresňujúcom odbočení prejdeme k vlastnému predmetu týchto poznámok, teda konkrétne k zachytenému zoznamu prednášok z tohto ročníka, aj tu zisťujeme podobné rozdiely, ako sa ukázali v súvislosti s dátumom konania LŠ aj s počtom účastníkov. V citovanom programe je zachytených tých 19 prednášok, ktoré uvádzame v prílohe, ale v rovnako citovanej Záverečnej správe čítame aj toto: „Úspešná bola prednáška aj (! – J. M.) účastníka LŠ doc. Dr. Á. Drahoša zo Segedína, ktorý prednášal o problémoch metódy vyučovania slovenčiny v neslovenskom prostredí“ (s. 3). Z iných faktov o prednáškach na tomto ročníku už len celkom stručne zaznamenajme, že celkom prvú prednášku na tomto (fakticky) prvom ročníku slovenskej letnej školy mal spisovateľ D. Tatarka (je však zaujímavé, že podobne ako L. Novomeský v spomenutom r. 1964 ani on nehovoril o literatúre) a že príznakovo silné bolo v tomto ročníku zastúpenie českých prednášateľov z Brna.

1966 – letná škola prvý raz pod názvom *Studia Academica Slovaca*

Ako sme už uviedli, presný zoznam prednášok sa nezachoval – tento náš zoznam v prílohe vznikol na základe doložených téz prednášok. Ako pozoruhodnejšie skutočnosti tu zaznamenajme, že prvý raz sa objavil fakt, že jeden prednášateľ mal v jednom ročníku dve prednášky (R. Krajčovič), že v inom prípade zasa dvojica autorov pripravila jednu prednášku (P. Ratkoš – R. Marsina) a že jednu z prednášok mal popredný herec SND L. Chudík.

1967 – zachovaný program má názov: *Studia Academica Slovaca* – III.

Okrem zreteľného rozšírenia počtu prednášok oproti predchádzajúcim ročníkom zaznamenajme iba fakt, že riaditeľ letnej školy mal v programe až tri prednášky a že v jednom prípade (J. Števček) sa opakovala téma z minulého ročníka.

1968 – 4. ročník LŠ SAS

Základným prameňom je zachovaný program. Z neho vyplýva, že v rozpätí od 16. augusta do 11. septembra malo byť 34 prednášok. V skutočnosti odznelo iba sedem. V našom zozname ostatné neuvádzame, lebo väčšina z nich potom tvorila náplň 5. ročníka v roku 1969. Len ako kuriozitu pripomeňme, že poslednú uskutočnenú prednášku mal riaditeľ LŠ (program ukazuje, že mal mať ešte ďalšie dve, ktoré mali byť opakovaním dvoch prednášok o konfrontácii slovenčiny a češtiny z r. 1967).

1969 – 5. ročník LŠ SAS

Prameňom je najmä zachovaná Záverečná správa. Tá potvrdzuje, že 16 prednášok z náplne 5. ročníka má tému totožnú s témami pripravenými pre 4. ročník a témy dvoch prednášok sú iba malou modifikáciou tém pre 4. ročník.

1970 – 6. ročník LŠ SAS

Základným prameňom je tiež Záverečná správa. Zopakujme príznačné body tohto ročníka v oblasti prednášok: výrazné posilnenie lingvistických prednášok o súčasnej spisovnej slovenčine, ako aj zreteľné rozšírenie prednášok z rozličných oblastí umenovedy.

1971 – 7. ročník LŠ SAS

Aj v tomto prípade je základným prameňom Záverečná správa. Osobitnou črtou programu prednášok v tomto ročníku bol iba fakt, že väčšina prednášateľov mala po dve prednášky (spolu 17 prednášateľov a 27 prednášok).

Čo dodať celkom na záver? Azda iba konštatovanie, že aj keď tento náš text „zviditeľňuje“ mnohé z takých faktov o jednej zložke prvých ročníkov letnej školy slovenského jazyka a kultúry, ktoré neboli v doterajších pohľadoch a prehľadoch vôbec zachytené a hodnotené, aj on je len jedným z článkov pri vypracúvaní komplexného obrazu celej letnej školy a jej vývinu. Ak nám pred istým časom napríklad osobitné sledovanie zástoja E. Paulinyho pri koncipovaní aj formovaní tejto letnej školy (Mlacek, 2002b) umožnilo kde-tu dopĺňať aj spresňovať viaceré formulácie z nášho predchádzajúceho príspevku (Mlacek, 2001), rovnako predpokladáme, že aj tento text na jednej strane znamená dopĺňanie a precizovanie doterajších interpretácií sledovanej problematiky a na druhej strane sa svojou otvorenosťou, ale aj zaujatím postojov k istým konkrétnym otázkam stáva zároveň podnetom, výzvou na ďalšie rozvíjanie výskumov tejto letnej školy, lebo ona si to z mnohých dôvodov už v plnej miere zasluhuje.

LITERATÚRA

BOSÁK, J.: *Studia academica slovaca*. 30. (! – J.M.) Slovenská reč, 68, 2003, č. 1, s. 34–38.

DUDOK, M.: *Vývin a smerovanie spisovnej slovenčiny*. (Recenzia o separáte SAS: *Z vývinových tendencií a zmien súčasnej slovenčiny*.) Obzory (Juhoslávia), 17, č. 10/197, s. 3.

FISCHEROVÁ, A.: *Slovenská kultúra v zborníkoch SAS*. In: *Studia Academica Slovaca*. 26. Red. J. Mlacek. Bratislava: Stimul 1997, s. 270–289.

HAZUCHOVÁ, O.: *Zoznam autorov a tém z doterajších zborníkov Studia Academica Slovaca*. 18. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1989, s. 625–656.

MISTRÍK, J.: *K histórii Letného seminára slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca*. In: *Studia Academica Slovaca*. 19. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1990, s. 7–13.

MLACEK, J.: *Jazykoveda v dvadsiatich piatich zväzkoch zborníka Studia Academica Slovaca*. 25. Red. J. Mlacek. Bratislava: Stimul 1996, s. 264–272.

MLACEK, J. (2002a): *Jazykovedné prednášky v programe intenzívneho jazykového seminára (typu SAS)*. In: *Slovenčina ako cudzí jazyk*. Ed. J. Pekarovičová. Bratislava: Stimul 2002, s. 101–106.

MLACEK, J.: *Jubileá nejubilejného 37. ročníka letnej školy Studia Academica Slovaca*. In: *Studia Academica Slovaca*. 30. Red. J. Mlacek. Bratislava: Stimul 2001, s. 515–539.

MLACEK, J. (2002b): *Niekoľko fragmentov z pôsobenia Eugena Paulinyho na Filozofickej fakulte UK*. Slovenská reč, 67, 2002, č. 3, s. 163–169.

MLACEK, J.: *Problematika slovensko-českých vzťahov (najmä jazykových) v programoch letnej školy SAS*. In: *Slovensko-české vzťahy a súvislosti*. Red. J. Hvišč. Bratislava: T.R.I.MÉDIUM 2000, s. 232–240.

MLYNKA, L.: *Ludová kultúra v zborníkoch Studia Academica Slovaca*. In: *Studia Academica Slovaca*. 29. Red. J. Mlacek. Bratislava: Stimul 2000, s. 337–345.

SABOLOVÁ, O.: *Analýza literárnovedných prednášok v 25 zväzkoch zborníka Studia Academica Slovaca*. In: *Studia Academica Slovaca*. 27. Red. J. Mlacek. Bratislava: Stimul 1998, s. 226–232.

TESARČÍKOVÁ, E.: *Zoznam autorov a tém uverejnených v 19. až 28. zväzku zborníka Studia Academica Slovaca*. In: *Studia Academica Slovaca*. 28. Red. J. Mlacek. Bratislava: Stimul 1999, 319–335.

Zoznam prednášok v programoch slovenských týždňov a prvých 7 ročníkov letnej školy

1961 (13)

J. Stanislav	Zo slovenskej historickej gramatiky
M. Pišút	K otázke hegelizmu v slovenskom literárnom romantizme
P. Bunčák	Moderné prúdy v slovenskej povojnovej poézii
K. Kahoun	Slovenské umenie včera a dnes
M. Gosiorovský	Slovensko na ceste k socializmu
M. Tomčík	Slovenská literatúra po 1. svetovej vojne a v súčasnosti
J. Mésároš	Slovenský národ pod cudzím panstvom v 19. a v začiatku 20. storočia
E. Paulíny	Vznik spisovnej slovenčiny
Š. Peciar	(téma nie je zachytená v nijakom dokumente)
J. Bělič	O pomere češtiny a slovenčiny
K. Rosenbaum	Súčasná slovenská literatúra a kultúrno-politické vzťahy
A. Mráz	Charakteristika literárneho realizmu v slovenskej literatúre
A. Melicherčík	Slovenský národopis a folklór

1962 (8)

M. Tomčík	Súčasná kultúrno-politická situácia na Slovensku
J. Bělič	O pomere češtiny a slovenčiny
E. Paulíny	Z dejín spisovnej slovenčiny
A. Mráz:	Prelomové obdobia v slovenskej literatúre
J. Tibenský	Slovensko v dobe národného obrozenia
G. Horák	Problémy súčasnej spisovnej slovenčiny
J. Števček	Z problematiky súčasnej slovenskej literatúry
H. Hrozániová	Hlavné problémy novších slovenských dejín

1963 (10)

M. Tomčík	Slovenská národná kultúra
E. Paulíny	Metodologické problémy výskumu dejín slovenského jazyka

M. Tomčík P. Ratkoš	Aktuálne problémy súčasnej slovenskej literatúry Začiatky formovania slovenskej národnosti za feudalizmu
M. Darovec	Štylové rozvrstvenie súčasného slovenského jazyka
A. Mráz J. Butvin Š. Peciar M. Pišút	Niektoré črty slovenského literárneho realizmu Matica slovenská Slovná zásoba súčasnej spisovnej slovenčiny Vývinová problematika slovenskej literatúry v období národného obrodzenia
A. Melicherčík	Jánošíkovské tradície v slovenskej kultúre
1964 (12)	
M. Tomčík	Niektoré aktuálne otázky súčasnej slovenskej kultúry
E. Pauliny	Vývin slovenského hláskoslovía v porovnaní s vývinom českého hláskoslovía
M. Pišút	Historický význam Bratislavy vo vývine slovenskej národnej kultúry
P. Ratkoš	Začiatky formovania slovenskej národnosti za feudalizmu
J. Števček	Vzťah slovenskej lyrizovanej prózy k francúzskemu a švajčiarskemu regionalizmu
J. Tibenský	K formovaniu ideológie slovenskej národnosti v 18. storočí
J. Štolc M. Hamada	Príprava Atlasu slovenského jazyka Od baroka ku klasicizmu (vplyv ľudovej poézie na umelú)
I. Vajda V. Budovičová L. Novomeský J. Podolák	Súčasná slovenská opera Konfrontačné štúdium slovenčiny a češtiny Slovenské národné povstanie Balkánsko-karpatské vplyvy na slovenskú ľudovú kultúru so zvláštnym zreteľom na pastierstvo
1965 (19)	
D. Tatarka	Kultúrna a spoločenská problematika dnešného Slovenska

J. Stanislav I. Hrušovský J. Hrabák A. Lamprecht	Kontakty slovenčiny s inými slovanskými jazykmi Academia Istropolitana Dvacet let bádání o starší české literatuře Vydělení češtiny z jazykového společenství slovanského
M. Pišút D. Jeřábek	Slovenský preromantický román Problematika romantismu a realismu v období májovců
M. Grepl	Hlavní vývojové tendence v současné spisovné češtině
M. Gašparík R. Krajčovič J. Ružička S. Falfan L. Mokry J. Števček J. Minárik	O problémech realizmu v slovenskej literatúre Z problematiky slovenskej toponymie Výskum gramatiky slovenského jazyka Slovenské národné povstanie Súčasná slovenská hudobná kultúra Dvadsať rokov slovenskej literatúry Slovenská memoárová a cestopisná literatúra v 17. a 18. storočí
J. Noge J. Mistrík	Súčasná slovenská próza Proces štylistickej diferenciacie v súčasnej slovenčine
A. Melicherčík	Slovenské historické povesti 15. a 16. storočia a ich európske paralely
J. Butvin	K problematike slovenského národného obrodzenia
1966 (22)	
J. Minárik J. Podolák	Predkolárovske rukopisné spevníky a zborníky Formovanie ľudovej kultúry na Slovensku v 16. – 19. storočí z hľadiska interetnických vzťahov
J. Mistrík	Slovenská štylistika – problémy a štylistická analýza
L. Chudík V. Blanár F. Miko M. Gašparík	Súčasná slovenská divadlo Otázky slovenskej historickej lexikológie Z charakteristických črt slovenskej morfológie Problémy literárneho realizmu v súčasnej literárnej vede
J. Stanislav	Vzťahy slovenčiny k iným slovanským jazykom

M. Pišút	Slovenský romantizmus a jeho vzťah k európskym literatúram
M. Váross	Slovenská výtvarná moderna
R. Krajčovič	O atlase starej toponymie na veľkomoravskom území
Š. Ondruš	Slovenská a praslovanská slovná zásoba
J. Štolc	Metódy výskumu a zostavenia Atlasu slovenského jazyka
V. Turčány	Veršové systémy vo vývoji slovenskej poézie
J. Števček	Súčasná slovenská próza
J. Ružička	Problémy jazykovej kultúry
R. Krajčovič	Vývin slovenského jazyka v kruhu slovanských jazykov – problémy, interpretácie
R. Bokes	Slovenská politika v 2. polovici 19. storočia a na začiatku 20. storočia
J. Butvin	K základným otázkam slovenského národného obrozenia
I. Hrušovský	Súčasná slovenská hudba
P. Ratkoš – R. Marsina	Postavenie slovenskej národnosti v stredovekom Uhorsku
O. Čepan	Slovenská literárna veda v rokoch 1945 – 1966
1967 (28)	
J. Dekan	Veľká Morava
E. Pauliny	Miesto slovenčiny v rodine slovanských jazykov
V. Blanár	Problematika slovenského historického slovníka
M. Pišút	Slovenský literárny romantizmus
J. Horecký	Aplikácia generatívnej gramatiky na slovenčinu
J. Števček	Súčasná slovenská próza
J. Stanislav	Západoslovanské prvky v staroslovenčine
M. Hamada	Súčasná slovenská poézia
R. Krajčovič	Zo staršieho obdobia dejín slovenčiny
P. Ratkoš	Slováci v stredoveku
K. Habovštiaková	Bernolákova spisovná slovenčina
J. Tibenský	Vznik slovenského národa v 18. storočí a na začiatku 19. storočia
J. Štolc	Nárečové členenie slovenčiny

K. Rosenbaum	Vrcholenie slovanskej myšlienky (Kollár, Šafárik, Holly)
L. Holotík	Vznik ČSR
R. Matušík	Slovenská výtvarná moderna
J. Ružička	Gramatická stavba spisovnej slovenčiny
S. Šmatlák	Hviezdoslav a Vajanský
J. Mistrík	Kvantitatívna charakteristika slovenčiny
Z. Rampák	Vývin slovenskej drámy
P. Ondrus	Zanikanie terminológií ľudových profesií a jeho spoločenská podmienenosť
Š. Drug	DAV a slovenská medzivojnová literatúra
M. Gáfrik	Ivan Krasko a slovenská literárna moderna
I. Hrušovský	Súčasná slovenská opera
E. Pauliny	Konfrontácia jazykového systému slovenčiny a češtiny
C. Štítnický	Slovenská filmová tvorba
E. Pauliny	Konfrontácia jazykového systému slovenčiny a češtiny (II.)
M. Gašparík	Slovenský literárny realizmus
1968 (34 – 7)	
M. Gosiorovský	50 rokov Československej republiky
K. Rosenbaum	Súčasná slovenská kultúra
J. Ružička	Spisovná slovenčina v období 1918 – 1968
J. Mistrík	Matematické metódy vo výskume
A. Popovič	Metodológia slovenskej literárnej vedy
J. Butvin	Ideológia slovenského národného obrozenia
E. Pauliny	Bernolákova a Štúrova kodifikácia spisovnej slovenčiny
1969 (32)	
E. Pauliny	Konštantín-Cyril a počiatky slovenskej kultúry
E. Pauliny	Bernolákova a Štúrova kodifikácia spisovnej slovenčiny 8x
R. Krajčovič	Praslovanská genéza slovenčiny 8
Š. Ondruš	Význam slovnej zásoby pre rekonštrukciu praslovančiny

J. Stanislav	Zo slovenskej historickej syntaxe 8
J. Štolc	Atlas slovenského jazyka 8
V. Blanár	Zo slovenskej historickej lexikológie 8
J. Ružička	Vývin odborného štýlu spisovnej slovenčiny v posledných 50 rokoch
J. Mistrík	Matematické metódy vo výskume slovenčiny
F. Miko	Generatívna štruktúra slovenskej vedy 8
L. Ďurovič	Morfológia slovenčiny na slovanskom porovnávanom základe I, II, III
P. Ondrus	Kvantitatívne slová v slovenčine 8
A. Král	Experimentálny výskum slovenských hlások 8
M. Pišút	Štúrovská poézia 8
J. Noge	Slovenská romantická próza x
C. Kraus	Slovenská balada 8
I. Kusý	Dielo S. H. Vajanského x
M. Tomčík	Typologické znaky slovenskej literatúry medzi dvoma svetovými vojnami
S. Šmatlák	Surrealizmus v slovenskej literatúre 8
J. Števček	Súčasná slovenská próza 8
M. Hamada	Súčasná slovenská poézia 8
M. Gašparík	Próza Dominika Tatarku a Alfonza Bednára
M. Gáfrik	Poézia Ivana Krasku
J. Dekan	Veľká Morava – prvý slovanský štát na území Čechov a Slovákov 8
P. Ratkoš	Postavenie Slovákov v Uhorskom štáte (!)
J. Butvin	Cyrilo-metodovská idea v slovenskom národnom obrodení
J. Mésaroš	Koncepcia slovenskej politiky od revolúcie 1848 do 1. svetovej vojny
M. Gosiorovský	Štátoprávne postavenie Slovákov v Československej republike
K. Rosenbaum	Súčasná slovenská kultúra 8x
M. Városov	Slovenská výtvarná moderna 8
1970 (27)	
J. Dekan	Staršie dejiny Bratislavy
J. Butvin	Štátotvorné znaky Slovákov v období 1848–1918

M. Gosiorovský:	Idea česko-slovenskej federácie v období 1918–1968
J. Stanislav	Zo slovenskej historickej syntaxe
E. Pauliny	Bernolákova a Štúrova kodifikácia spisovnej slovenčiny
Š. Ondruš	Metóda slovenského etymologického slovníka
J. Mistrík	Exaktná typológia textu
J. Ružička	Slovesné jednočlenné vety v slovenčine
P. Ondrus	Neplnovýznamové slová v slovenčine
J. Horecký	Generatívna fonológia slovenčiny
J. Štolc	Atlas slovenského jazyka
F. Miko	Štýl klasickej slovenskej prózy
R. Krajčovič	Dejiny slovenského jazyka I, II, III
S. Šmatlák	Súčasná slovenská poézia
K. Rosenbaum	Laco Novomeský – básnik publicista
J. Števček	Estetické modely slovenskej prózy
M. Gašparík	P. O. Hviezdoslav
M. Gáfrik	Slovenská moderna
M. Pišút	Andrej Sládkovič a slovenský romantizmus
I. Kusý	Slovenská próza na prelome storočí
J. Komorovský:	Slovenská ľudová slovesnosť a slovanský folklór
J. Kresánek	Utváranie národného štýlu v slovenskej hudbe
K. Kahoun	Pamiatkové bohatstvo
A. Marenčín	Slovenský film
S. Vrbka	Slovenské divadlo
1971 (27)	
K. Rosenbaum	Súčasná slovenská kultúra
E. Pauliny	Vývin spisovnej slovenčiny I, II, III
K. Rosenbaum	Literatúra národného obrodnia I, II
M. Pišút	Literatúra obdobia romantizmu I, II
J. Štolc	Súčasná slovenská nárečia
M. Gašparík	Slovenská realistická próza I, II
R. Krajčovič	Genéza slovenského jazyka
J. Svetlík	Konfrontácia slovenskej a ruskej syntaxe I, II
J. Števček	Slovenská próza 20. storočia I, II
P. Ondrus	Zanikajúce slová v slovenskom nárečí

S. Šmatlák	Slovenská poézia 20. storočia I, II
F. Miko	Hovorový štýl v slovenčine a v češtine
J. Mistrík	Syntaktická a štylistická charakteristika slovenčiny I, II
P. Bunčák	Slovenská literárna avantgarda
E. Lehuta	Súčasný slovenský film
J. Stanislav	Slovenčina v kruhu slovanských jazykov
A. Kret	Súčasná slovenské divadlo
I. Kotulič	Slovenský historický slovník

Poznámka: Symbol 8 pri prednáškach z roku 1969 znamená, že ide o tému, ktorá bola plánovaná v roku 1968, ale neodznala. Symbol 8x znamená, že prednáška v programe ročníka 1969 je totožná s odprednášanou témou z roku 1968.

Prednáška prof. Milana Pišúta (1964)

Studia Academica Slovaca – harmónia tradície a modernosti

Jana Pekarovičová

1. Vzdelávací program

Vo všetkých základných i sprievodných aktivitách vzdelávacieho programu sa od začiatku prejavuje snaha organizátorov vzájomne prepojiť národnopoznávacie a jazykovokomunikačné ciele s interkultúrnym zameraním letnej školy, ktoré predurčuje pestrá etnokultúrna a sociolingvistická štruktúra jej účastníkov. Ťažisko tvorí obsahová a didaktická koncepcia jednotlivých zložiek (základné semináre, jazykové a konverzačné cvičenia) s dôrazom na metodickú prípravu špeciálnych učebných programov diferencovaných podľa stupňa ovládania slovenčiny pre začiatočníkov, mierne pokročilých a pokročilých. Zároveň sa zohľadňuje oblasť záujmu frekventantov s možnosťou výberu jazykovo-štylisticky, literárnokomunikačne či translátologicky zameraných interpretačných seminárov, ktoré sa realizujú v osobitných študijných skupinách pod vedením skúsených lektorov. Tradičnou zložkou SAS sú prednášky dokumentujúce najnovšie výsledky vedeckého bádania v jednotlivých vlastivedných disciplínach, ktoré sa ďalej tematizujú v interpretačných seminároch alebo tvorivých dielnach. Do popredia jazykových kurzov aj prednáškového cyklu vystupuje zreteľná tendencia funkčne prepájať navzájom súvisiace celky do tematických blokov, a tak poskytnúť frekventantom konzistentnejší študijný materiál i námety na odкрývanie súvislostí v osvojovaní si jazyka a slovenských kultúrnych reálií. Zreteľne sa to ukázalo vo viacerých integrujúcich projektoch v priebehu letnej školy, menovite v koncepcii špecializovaných seminárov venovaných vybraným témam, ktoré korešpondovali s náplňou prednášok či fakultatívnych podujatí. Rozličnými formami kontaktných a prezentačných podujatí, ako je interpretácia diel, besedy s odborníkmi, nácviky piesní a tancov, návšteva kultúrnych zariadení či program exkurzie sa podporoval princíp jednoty v rozmanitosti prístupov a pohľadov na skúmanú problematiku.

Z oblasti jazykovednej slovakistiky sa v ostatnom desaťročí viacej pozornosti venovalo problematike súčasnej slovenčiny, pričom postulovanie teoretických pohľadov na javy výrazovej i významovej stránky jednotlivých rovín jazyka dopĺňajú didakticky orientované príspevky, najmä so zreteľom na opis

Záber z vyučovania v triede Evy Rejdovjanovej (1997)

a osvojovanie slovenčiny ako cudzieho jazyka. Pravidelne sa objavujú prednášky zamerané na prepojenie javov zvukovej, gramatickej a lexikálnej roviny, prednášky z výskumu slovenskej frazeológie a paremiológie, ako aj sprístupnenie najnovších výstupov textovej lingvistiky. So záujmom sa stretávajú prednášky zamerané sociolingvistiky, reflektujúce súčasnú situáciu v oblasti jazykovej kultúry, ktoré približujú dynamiku variet národného jazyka. Tu možno spomenúť napríklad trojdielnu sériu pohľadov na stav slovenských nárečových areálov či zachytenie dynamických tendencií jazyka na prelome tisícročí. V súvislosti so vstupom Slovenska do Európskej únie osobitne rezonovali príspevky venované aktuálnym otázkam jazykovej politiky a interkultúrnej komunikácie. V prednáškach SAS sa pravidelne sprítomňujú aj pohľady na vývin a históriu jazyka, periodicky sa predstavujú významné medzníky a osobnosti slovenskej lingvistiky. Podobne každý rok dostáva príležitosť slovenská literárno-vedná slovakistika či blok príspevkov zameraných na stále aktuálne otázky slovenskej histórie a národnej kultúry.

Popri typických zložkách výučbového a prezentačného programu, ktorý mapujú aj súbežné štúdie M. Vojtecha a J. Michálka spolu s uvedenými štatistickými údajmi, vyznačuje sa každý ročník SAS niekoľkými koncepčnými novinkami. Osobitne chceme pripomenúť suplement s príspevkami k 80. výročiu Filozofickej fakulty UK (J. Novák), k 80. výročiu slovakistiky na FF UK (P. Žigo), k jubileám SAS (J. Mlacek) pod názvom *Z dejín Filozofickej fakulty*

Univerzity Komenského, jej slovakistiky i jej letnej školy, kde sú predstavené nové fakty a súvislosti týkajúce sa histórie a prehistórie Studia Academica Slovaca.

1. 1 Zborníky Studia Academica Slovaca

Príspevky prednesené v jednotlivých ročníkoch letnej školy sú publikované v samostatnom zväzku zborníkov prednášok *Studia Academica Slovaca*, ktoré roku 1972 založil J. Mistrík. Tento pozoruhodný komplex doteraz vydaných 33 zväzkov (1972-2004) obsahuje vyše tisíc prevažne vedeckých štúdií, z toho viac ako polovicu jazykovedných, čím sa etabluje ako jeden z najpozoruhodnejších projektov v oblasti slovenskej kultúry (Mlacek, 2001). Témy jazykovedných prednášok, publikovaných v zborníkoch *Studia Academica Slovaca* od svojho vzniku dodnes, dokumentujú genézu vedeckých názorov slovenských jazykovedcov na opis a klasifikáciu jazykových javov na pozadí vnútrojazykových i medzijazykových vzťahov a zároveň poskytujú prehľadnú syntézu slovenského lingvistického bádania. V rozbere jazykovedne orientovaných príspevkov podčiarkuje J. Mlacek (1996, s. 226) široký tematický zásah „sasistických“ štúdií zahrnujúcich všetky dôležitejšie oblasti opisu slovenčiny, medzi ktorými najmä v skorších ročníkoch dominujú príspevky venované otázkam typologickej a genetickej charakteristiky slovenčiny, ako aj porovnávacie a kontrastívne štúdie na pozadí iných jazykov s vymedzením kontaktných javov, paralel aj kontrastov z hľadiska systému a komunikačnej praxe.

Základy takto orientovaného konfrontačného výskumu položili už zostavovatelia prvých ročníkov zborníka *Studia Academica Slovaca*, v ktorých sa programovo venovala pozornosť hodnoteniu príslušných jazykových rovín slovenčiny v kontexte s inými jazykmi komplexnejšie, napr.: fonetická sústava (Král, 1974), gramatický systém (Ružička, 1979), slovná zásoba (Horecký, 1979), slovenská syntax (Kačala, 1987) a i., alebo išlo o kontrastívne bádanie dvoch príbuzných alebo typologicky odlišných jazykov. Cieľom týchto štúdií je charakteristika vybraných javov jednotlivých jazykových rovín slovenčiny a iného jazyka, ktorá poskytuje bázu lingvodidaktických informácií o zhodách a odlišnostiach skúmaných jazykov využiteľných pri opise a sprístupňovaní slovenčiny cudzincom. Do tejto skupiny patria aj príspevky venované problematike medzijazykovej interferencie na pozadí francúzštiny (Orgoňová, 1991) na pozadí nemčiny M. Vajičková (1990), angličtiny O. Škvareninová (1990, 1991), J. Štefánik (1991). Za jeden z najvýznamnejších projektov pre potreby aplikovanej lingvistiky možno označiť *Východiská pre konfrontáciu predložko-*

vého systému slovenčiny s inými jazykmi, ktorý inicioval a vypracoval E. Horák (1989).

Azda najviac pozornosti sa v jednotlivých zväzkoch SAS venuje porovnaní slovenčiny s češtinou. Spomeňme aspoň kontrastívnu analýzu oboch jazykov od E. Paulinyho (1974, 1975, 1976), Š. Peciara (1973, 1975), Š. Ondruša (1984), M. Darovca (1983, 1988, 1993), J. Dvončovej (1985), O. Schulzovej (1985), V. Budovičovej (1982, 1984, 1987), J. Dolníka (1992), J. Sabola (1993) a i. Autori v nich predstavujú spoločné vlastnosti i rozdiely vo fonologickom systéme oboch jazykov, ktoré sa premietajú jednak v gramatickej stavbe a lexikálnej rovine, jednak poukazujú na odlišnosti ich fungovania v jazykovej praxi na princípoch semikomunikácie.

Pri výklade stavby a vývinu spisovného jazyka badať aj v sasistických zborníkoch postupné presadzovanie sociolingvistických kritérií a pragmatických aspektov do hodnotenia a interpretácie skúmaných javov, a to so zreteľom na slovenčinu ako materinský i ako cudzí jazyk.

1. 2 Základy výskumu slovenčiny ako cudzieho jazyka

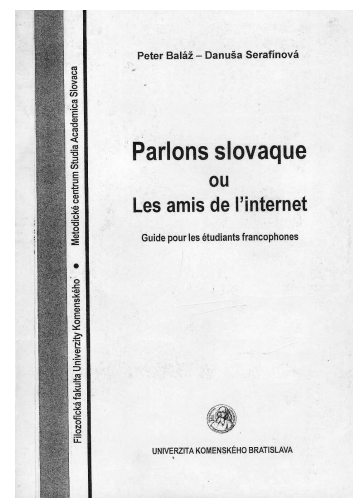
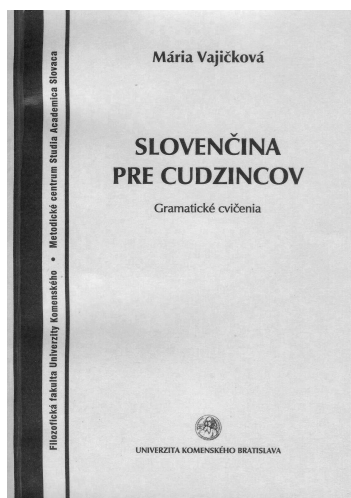
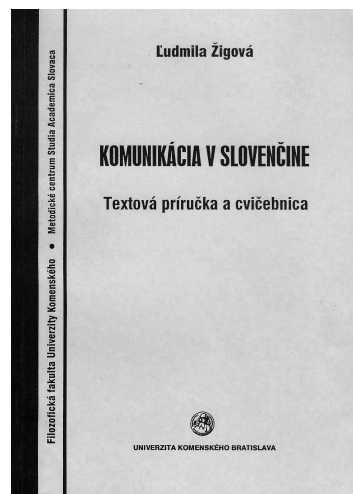
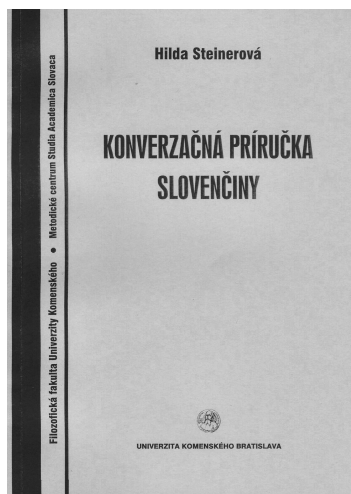
V rámci SAS sa postupne formovali aj základy vedeckého bádania v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka. V jednotlivých ročníkoch zborníkov SAS možno osobitne vyčleniť skupinu príspevkov, ktoré sa zaoberajú otázkami slovenčiny ako cudzieho jazyka. Zo začiatku skôr nepriamo, vymedzením istých zákonitostí jazykovej stavby slovenčiny, ktoré slúžili ako základ na lingvistický opis a didaktickú interpretáciu jednotlivých javov z pohľadu cudzinca. Východiskom sa stali príspevky J. Mistríka *Jazykové minimum slovenčiny* (1974) a *Lexikálna báza slovenčiny* (1975), ale najmä závery z prác L. Nováka (1977) *Typologická charakteristika slovenčiny* a *Aký jazyk je slovenčina* (1984), ktoré v svojich zásadných štúdiách k opisu slovenčiny ako cudzieho jazyka využil P. Baláž (1985, 1986, 1988). Predstavu lingvistickej gramatiky pre cudzincov načrtol J. Dolník (1993). Na tieto výstupy nadviazala J. Pekarovičová (1990, 1993–1996, 2000–2003) príspevkami k výskumu odbornej a interkultúrnej komunikácie, ktoré spoločne so špecifikáciou príslušnej terminológie na pozadí lingvistiky aj didaktiky tvoria základ lingvodidaktickej koncepcie slovenčiny pre cudzincov so zreteľom na sociolingvistické a etnokultúrne aspekty. Práve výsledky výskumu publikované na stránkach zborníkov SAS sa zásadným spôsobom pričínili o etablovanie osobitného predmetu slovenčiny ako cudzieho jazyka, ktorý sa stáva integrálnou súčasťou slovenskej aplikovanej lingvistiky.

Do tejto oblasti patrí aj tvorba špecializovaných učebných materiálov pre potreby výučby cudzincov, ktoré sa zrodili na pôde SAS a dodnes vznikajú nové základné a doplnkové materiály sprístupňujúce slovenský jazyk zahraničným žaujemcom.

1. 3 Príručky slovenčiny pre cudzincov z dielne SAS

Doteraz ojedinelým projektom z dielne SAS je séria učebníc *Slovenský jazyk pre slavistov* kolektívu autorov v týchto jazykových mutáciách: nemčina (P. Baláž – M. Darovec, 1972), francúzština (P. Baláž – M. Darovec – J. Bartoš, 1973), ruština (P. Baláž – M. Čabala – M. Darovec, 1975 a 1995), angličtina (P. Baláž – M. Darovec – H. Trebatická, 1976), španielčina (P. Baláž-M. Darovec – M. Šulhan, 1996) a príručky J. Mistríka s audiokazetami *Slovenský jazyk* v anglickej, francúzskej, nemeckej a ruskej verzii vydané v Opuse roku 1985 a *Slovenčina pre nemecky hovoriacich* ako separát k zborníku SAS 20 (1991). K priekopníkom kurzov slovenčiny pre cudzincov od polovice šesťdesiatych rokov patrili Jozef Prokop, ktorý svoje skúsenosti z lektorského pôsobenia na letnej škole SAS i na lektorátoch v zahraničí v Sofii a Segedíne zúročil v príručkách pre cudzincov *Lexikálne a gramatické minimum slovenského jazyka* (1978), *Základný kurz slovenčiny* (1980) a *Slovenčina pre krajanov hovoriacich po anglicky* (1986, spoluautor).

V novozaloženej edícii *Studia Academica Slovaca* vydáva Metodické centrum SAS učebné materiály a cvičebnice pre cudzincov. V tejto sérii už vyšli *Gramatické cvičenia* (M. Vajičková, 1996, 2000, 2004), *Konverzačná príručka slovenčiny* (H. Steinerová, 2000, 2004), *Komuniácia v slovenčine* (L. Žigová, 1998, 2000, 2004), *Parlons slovaque ou Les amis de l'internet* (P. Baláž-D. Serafinová, 1998, 2000) s cvičebnicou (2004), *Gramatická a pravopisná cvičebnica* (L. Žigová, 2001, 2004), *Slovenské literárne texty. Chrestomatia pre zahraničných študentov* (K. Resutíková – B. Resutíková – Troppi, 1999), *Tvary a tváre slovenských frazém* (J. Mlacek, 2001), informatórium o histórii a súčasnom stave slovistiky na zahraničných univerzitách *Slovastika v zahraničí* (J. Pekarovičová, 2001) a zborník z medzinárodnej konferencie *Slovenčina ako cudzí jazyk* (ed. J. Pekarovičová, 2002). Do tlače sa pripravujú ďalšie publikácie: *Fonetická príručka pre cudzincov* (J. Pekarovičová – L. Žigová – M. Palcútová – J. Štefánik, 2004), *Slovenčina z pohľadu cudzincov* (J. Pekarovičová, 2004), *Slovacikum* od kolektívu autorov, ed. P. Žigo, 2004. V rámci výskumného projektu *Vzdelávací program Slovenčina ako cudzí jazyk* sa vypracúvajú učebné

Titulné strany publikácií vydaných v edícii Studia Academica Slovaca

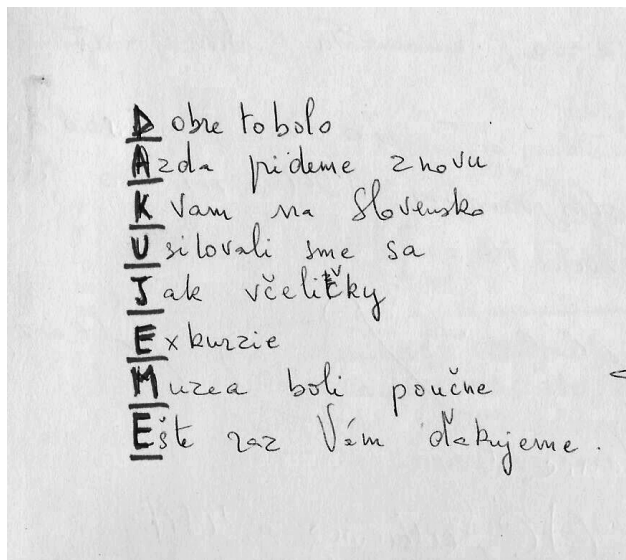
materiály pre jednotlivé stupne a jednotný systém hodnotenia jazykovej kompetencie, ktorý vychádza zo spoločného európskeho referenčného rámca pre certifikáciu cudzích jazykov. Okrem toho sa pripravuje program pre dištančné vzdelávanie s využitím internetu.

Vďaka iniciatíve pracovníkov Metodického centra SAS a ich spolupracovníkov (najmä spomedzi lektorov), ale aj vďaka podpore našich gestorov, sponzorov a inštitúcií i pochopeniu ich zástupcov, s ktorými sme pri zabezpečovaní konkrétnych podujatí spolupracovali, vznikli viaceré špeciálne študijné materiály pre jednotlivé lektorské skupiny, obohatila sa naša knižnica, audionahrávky aj videotéka. Podstatne sa skvalitnilo vybavenie vyučovacieho procesu modernými učebnými pomôckami, rozšírila sa informačná a dokumentačná databáza o slovakistike doma i vo svete, spestrili sa formy i metódy prezentácie jazyka i kultúrnych reálií.

1. 4 Výberové semináre a tvorivé dielne

So zámerom neustále inovovať vzdelávací program SAS úzko súvisia ďalšie sprievodné podujatia. Súčasťou programu bývajú interpretačné semináre, besedy, okrúhle stoly s významnými osobnosťami kultúrneho a vedeckého života. Pravidelne vystupujú zástupcovia Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV, Ústavu slovenskej literatúry a Historického ústavu SAV, darí sa spolupráca so zástupcami Literárneho informačného centra a iných stavovských organizácií. So záujmom sa stretli návštevy asistentov v Slovenskom rozhlas, stretnutia s tvorcami slovenskej rozhlasovej rozprávky, ale najmä besedy so slovenskými spisovateľmi a prekladateľmi umeleckej literatúry či organizátormi a realizátormi rodových štúdií. Pre frekventantov začiatočníckych skupín sa do programu zaradili cudzojazyčné prednášky zo slovenských reálií v angličtine (M. Botíková, A. Sopúšková), v nemčine (M. Paríková, J. Pekarovičová, M. Vajičková), vo francúzštine (K. Bednárová, O. Orgoňová, D. Serafinová), v taliančine (P. Sabolová).

K metodickej pestrosti kurzov prispelo aj zaradenie rozhlasovej rozprávky formou komunikačných cvičení na rozvíjanie počúvania s porozumením a hovorenia. Pracuje sa s vybranými nahrávkami textov klasickej i autorskej rozprávky, ktoré letnej škole poskytol Slovenský rozhlas. Tento tematický okruh dopĺňajú témy z oblasti ľudovej kultúry spojené s opisom a prezentáciou slovenských remesiel a tradičných slovenských jedál, ale aj tvorivé dielne spojené s ukázkami o slovenskom tradičnom bábkovom divadle či ľudovom tanci, ale aj

Pozdrav francúzskych frekventantov v kronike SAS 1972

semináre o modernom výtvarnom, filmovom či hudobnom umení, ktoré oslovujú frekventantov SAS bez ohľadu na ich vek.

Na SASe nechýbali ani pravidelné stretnutia so slovenskými umelcami. Aj keď sa letná škola koná v čase divadelných prázdnin, usporiadatelia hľadajú iné možnosti prezentácie slovenského umenia zahraničným frekventantom. V minulosti to boli predstavenia mimobratislavských divadiel (Zeleneč, Radošinské naivné divadlo v Radošine), v ostatnom čase je to hlavne účasť na programoch v rámci kultúrneho leta, ale aj sprostredkovanie špeciálnych podujatí určených sasistom. K takým určite patrí koncert husľového virtuóza Petra Michalicu, ktorý sa (2002, 2003) konal v Kremnici v jeho rodnom dome či recitál sólistu opery SND Jozefa Kundláka na prijatí u primátora Bratislavy v Zrútkovej sieni Primaciálneho paláca.

K tradičným aktivitám sasistov patrí nácvik slovenských ľudových piesní, keď za sprievodu harmoniky profesora J. Sabola sa vždy znovu rozozvučí sasisťický chór. Keďže väčšinu frekventantov tvoria mladí ľudia, najmä študenti, od roku 2000 sme rozšírili ponuku o počúvanie a spev slovenských populárnych piesní pod názvom *Slovenčina s Elánom*. Zaradením piesní s pútavými textami sa precvičuje výslovnosť i komunikačné zručnosti.

Istým vyvrcholením každého ročníka SAS býva interkultúrny prezentačný program účastníkov letnej školy *Sami sebe*, ktorý sa koná pravidelne od roku 1978 vďaka autorovi myšlienky J. Vatrálovi.

2. Vlastivedný program

Súčasťou vzdelávacieho programu SASu sú vlastivedné exkurzie a kultúrno-poznávacie podujatia. Keďže miestom konania letnej školy je Bratislava, účastníci obyčajne absolvujú prehliadku centra Bratislavy a Bratislavského hradu, v rámci konverzácie navštívia expozície Slovenského národného múzea a Slovenskej národnej galérie či uskutočnia výlety do okolia, predovšetkým loďou na hrad Devín s poznávaním Podunajska, malokarpatského regiónu alebo Záhoria.

Cieľom viacdňovej vlastivednej exkurzie po Slovensku je predstaviť prírodné a kultúrne bohatstvo i regionálne zvláštnosti. Návštevou známych miest, kultúrnych pamiatok sa organizátorom darí uspokojiť diferencované záujmy účastníkov SAS a pripraviť spoločné i tematicky orientované trasy, v ktorých nechýbajú hrady a zámky, múzeá ľudovej architektúry, prírodné atrakcie, ako sú jaskyne, kúpele či pobyt v horách. Záujmu sa tešia aj literárne pamiatky a národopisné múzeá, ktoré sa stali bohatým zdrojom poznania krajiny i jej kultúrnych dominant. Pod vydarený priebeh exkurzií sa nemalou mierou podpisuje

Na koncerte Petra Michalicu v Kremnici (2002)

Pri hrobe Ľudovíta Štúra v Modre (1975)

Exkurzia do Vysokých Tatier (2002)

premýšľaný výber i starostlivá organizácia. Veď je naozaj neľahké v letných horúčavách autobusmi presúvať neraz viac ako 150 účastníkov, ktorí majú rozličné predstavy i nároky a zladíť program tak, aby mal poznávací charakter a pritom bol pestrý, atraktívny, aby pôsobil ako dobrá reklama krajine i ľuďom.

Pohľad na uvedené zložky programovej náplne letnej školy SAS potvrdzuje zámer organizačného a realizačného tímu uspokojiť každého účastníka a poskytnúť mu dostatok primeraných poznatkov i dostatok možností na zvyšovanie jazykovej kompetencie v slovenčine, aby si tak prehlboval záujem o niektoré stránky slovenskej kultúry a pestoval uvedomelý vzťah k Slovensku a Slovákom.

3. Personálna charakteristika

Zloženie organizačného vedenia i všetkých priamych spolupracovníkov letnej školy sa v priebehu histórie SAS značne menilo. Je zaujímavé sledovať udalosti vedúce k vzniku SAS i vklad jej hlavných aktérov, ktorí stáli pri kolíske našej inštitúcie a formovali štyri desaťročia jej obsah i ciele. K nim jednoznačne patria bývalí riaditelia SAS univerzitní profesori Eugen Paulíny, Šimon Ondruš, Jozef Mistřík, i súčasný riaditeľ Jozef Mlacek, ktorý vedie SAS od roku 1992 a od roku 2004 spoločne s Janou Pekarovičovou, ale aj ďalší členovia riadiaceho tímu letnej školy, ako to na základe štúdia archívnych materiálov dokladá J. Mlacek (2001, 2004).

K zaslúžilým pracovníkom SAS patria bezpochyby Ján Sabol, ktorý viac ako tri desaťročia sprostredkúva sasistom zásady slovenskej lingvistiky ako lektor i prednášateľ a člen Vedeckého grémia SAS, Peter Baláž sprevádzajúci SAS od jeho začiatkov v úlohách lektora, tajomníka a dlhoročného zástupcu riaditeľa, Miloslav Darovec vystupujúci viac ako dve desaťročia ako lektor i prednášateľ, Michal Čabala ako jeden z prvých tajomníkov SAS a Ján Štibraný, ktorý vo funkcii tajomníka letného seminára prišiel s myšlienkou pomenovať ho ako Studia Academica Slovaca. Tento latinský názov s prezieravosťou prijal prvý riaditeľ seminára prof. E. Paulíny a v tejto podobe, akceptovanej doma i vo sieti, ktorý výstižne pomenúva jeho aktivity i ciele, funguje dodnes.

Odborným garantom a hlavným organizátorom celého podujatia od samého začiatku bola Katedra slovenského jazyka počnúc riaditeľmi SAS (profesori E. Paulíny, Š. Ondruš, J. Mistřík, J. Mlacek) a pokračujúc tajomníkmi či zástupcami riaditeľa (J. Štibraný, R. Krajčovič, K. Palkovič, P. Baláž, M. Darovec, J. Pekarovičová), a Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy, z ktorej v úlo-

he tajomníkov seminára alebo zástupcov riaditeľa pôsobili H. Urbancová, B. Hochel, J. Zambor a M. Vojtech. Práve pracovníci obidvoch slovakistických katedrií v úzkej spolupráci s ostatnými filologickými katedrami, v jeho prvých ročníkoch najmä s rusistikou (M. Čabala, I. Slimák, O. Kovačičová, J. Svetlík, E. Kudlička), tvorili riadiaci manažment letnej školy. Okrem toho členovia slovakistických katedrií pravidelne jednak vystupujú s prednáškami pre účastníkov letnej školy, jednak sa zapájajú do výučby asistentov vo funkcii lektorov SAS. Najmä v ostatnom desaťročí sa značne rozšíril lektorský zbor z domácich katedrií (jazyka a literatúry), popri troch členoch vedenia (J. Mlacek, J. Pekarovičová, M. Vojtech) pôsobili alebo pôsobia ďalší členovia v úlohe lektora letnej školy (J. Pekarovičová, J. Beňová, M. Palcútová, Z. Garajová, J. Štefánik, E. Tibenská, D. Kročánová-Roberts, B. Hochel, M. Vojtech, Z. Kákošová, E. Krčméryová). Nesmiernym obohatením obsahu i metodiky SAS je účinkovanie kolegov z iných pracovísk, najmä partnerských univerzít z Prešova, Banskej Bystrice, Trnavy či Nitry. V tomto smere držia prim manželia Ján a Oľga Sabolovci, ktorí sú viac ako 35 rokov verní SASu a leto čo leto výrazne kreujú jeho vzdelávací i kultúrny program.

Súčasnú vedu letnej školy cieľavedome presadzuje vedeckú erudovanosť prednášateľov, pedagogické majstrovstvo pôsobiacich lektorov i komunikatívnosť ostatných podujatí SASu, aby všetci účinkujúci čo najlepšie naplnili predstavy a očakávania zahraničných frekventantov. Výsledkom takéhoto chápania poslania SASu sú rozličné sprievodné projekty v rámci jednotlivých ročníkov, ktoré vyšli aj ako osobitné separáty zborníka SAS.

Na jednotlivých ročníkoch SAS sa zúčastnilo 3720 frekventantov z štátov zo štyroch kontinentov. Väčšinu z nich tvorili štípendisti Ministerstva školstva SR, čiastočne Ministerstva kultúry SR, Matice slovenskej, Domu zahraničných Slákov, Univerzity Komenského, v poslednom období prispieva SAIA – Akcia Rakúsko – Slovensko, SAAIC – Národná kancelária programu Socrates/Erasmus, Literárne informačné centrum a niektorí účastníci si hradia náklady na pobyt sami. Väčšinu účastníkov tvoria vysokoškolskí študenti zo slovenských lektorátov pôsobiacich na zahraničných univerzitách. Okrem nich sú na letnej škole pravidelnými účastníkmi aj vysokoškolskí učitelia a doktorandi, prekladatelia a redaktori a iní záujemcovia o slovenský jazyk a kultúru (diplomati, manažéri, zahraniční lektori cudzích jazykov pôsobiaci na Slovensku a pod.).

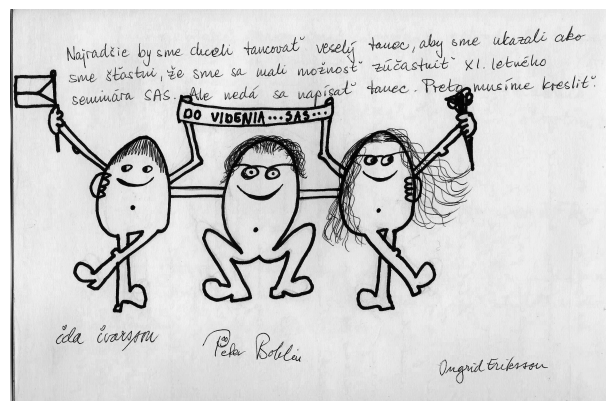
Vedenie letnej školy SAS z roku 1975: Peter Baláž, Daniela Augustinská, Jozef Mistrík, Júlia Lauková, Jozef Vatrál

Súčasnú vedu letnej školy SAS: Jozef Mlacek, Jana Pekarovičová, Eva Vojtechová, Miloslav Vojtech

4. SAS v kronikách

Studia Academica Slovaca majú zásluhou profesora J. Mistríka i jeho nasledovníkov svoj vlastný archív. História SASu i priebeh aktuálnych ročníkov sú zaznamenané v kronikách, ktoré od roku 1972 o jednotlivých bodoch programu i mimoriadnych udalostiach, sprevádzajúcich jednotlivé ročníky, doteraz vedú členovia organizačného tímu a skúsení lektori. Ide o aktuálny dokument, ktorý časom nadobudol historickú hodnotu, ale aj o citlivú sondu do života organizmu letnej školy, všetkých členov organizačného tímu, lektorského zboru, ale najmä zahraničných účastníkov, ktorí svojou prítomnosťou a prípadným vystúpením poznačili chod bežného ročníka i jeho celkový charakter. O programovej náplni i osobných zážitkoch vypovedajú početné záznamy priamych účastníkov SAS, ktorých práce, básničky, pesničky, eseje či jednoducho vyjadrenia vďaka sa dostali na stránky kroniky a sú bohatým zdrojom reálií SASu i recepcie jeho aktivít a poslania zo strany našich adresátov, teda zahraničných frekventantov, ktorým je letná škola určená. Studia Academica Slovaca tak predstavujú jednak zdroj spomienok pre zainteresovaných, ale najmä bohatý materiál na sociolingvistický výskum reálií SAS i mimosasistických okolností, ktoré determinovali prípravu a priebeh jednotlivých ročníkov z hľadiska retrospektívy i perspektívnej budúcnosti slovenských akademických štúdií pre potreby početnej rodiny zahraničných slovakistov.

Pozdrav z roku 1975 v kronike SAS

LITERATÚRA

- BALÁŽ, P.: *Slovenský vid v slovenčine ako cudzom jazyku*. In: *Studia Academica Slovaca*. 14. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1985, s. 35–55.
- BALÁŽ, P.: *Slovenčina ako cudzí jazyk*. In: *Studia Academica Slovaca* 15. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1986, s. 29–45.
- BALÁŽ, P.: *Menný rod v slovenčine ako cudzom jazyku*. In: *Studia Academica Slovaca*. 17. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1988, s. 29–45.
- DOLNÍK, J.: *Gramatika slovenčiny pre vyučovanie cudzincov*. In: *Studia Academica Slovaca* 22. Red. J. Mlacek. Bratislava: STIMUL 1993, s. 62–70.
- MISTRÍK, J.: *Jazykové minimum slovenčiny*. In: *Studia Academica Slovaca* 3. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1974, s. 173–190.
- MISTRÍK, J.: *Lexikálna báza slovenčiny a systém slov*. In: *Studia Academica Slovaca*. 4. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1975, s. 179–188.
- MLACEK, J.: *Jazykoveda v dvadsiatich piatich zväzkoch zborníka Studia Academica Slovaca*. 25. Red. J. Mlacek. Bratislava: STIMUL 1996, s. 264–272.
- MLACEK, J.: *Jubileá nejubilejného 37. ročníka letnej školy Studia Academica Slovaca*. In: *Studia Academica Slovaca*. 30. Red. J. Mlacek. Bratislava: STIMUL, 515–539.
- NOVÁK, L.: *Typologická charakteristika slovenčiny*. In: *Studia Academica Slovaca* 6. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1977, s. 389–406.
- NOVÁK, L.: *Aký jazyk je slovenčina*. In: *Studia Academica Slovaca* 13. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1984, s. 389–412.
- ORGOŇOVÁ, O.: „Falošní priatelia“ (*faux amis*) v jazykových kontaktoch slovenčiny s francúzštinou. In: *Studia Academica Slovaca*. 20. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1991, s. 193–212.
- PEKAROVIČOVÁ, J.: *Slovakistika v zahraničí*. Bratislava: STIMUL 2001, 165 s.
- PEKAROVIČOVÁ, J.: *Vetné modely v odbornej komunikačnej sfére*. In: *Studia Academica Slovaca*. 19. Red. J. Mistrík. Bratislava: Veda 1990, s. 257–287.
- PEKAROVIČOVÁ, J.: *Slovenčina ako cudzí jazyk a odborná komunikácia*. In: *Studia Academica Slovaca*. 22. Red. J. Mlacek. Bratislava: STIMUL 1993, s. 175–180.
- PEKAROVIČOVÁ, J.: *Slovenčina ako cudzí jazyk v kontexte slovenskej lingvistiky a didaktiky*. In: *Studia Academica Slovaca*. 23. Red. J. Mlacek. Bratislava: STIMUL 1994, s. 189–197.
- PEKAROVIČOVÁ, J.: *Slovakistika v zahraničí na pozadí činnosti lektorátov slovenského jazyka*. In: *Studia Academica Slovaca*. 24. Red. J. Mlacek. Bratislava: STIMUL 1995, s. 197–213.
- PEKAROVIČOVÁ, J.: *Odbornokomunikačné modely vo vyučovaní slovenčiny ako cudzie-*

Odovzdávania vysvedčení frekventantom SAS (1993)

Výlet na Devín 2002

ho jazyka. In: *Studia Academica Slovaca*. 25. Red. J. Mlacek. Bratislava: STIMUL 1996, s. 160–163.

PEKAROVIČOVÁ, J.: *Slovenčina ako cudzí jazyk v lingvodidaktickom kontexte*. In: *Studia Academica Slovaca*. 29. Red. J. Mlacek. Bratislava: STIMUL 2000, s. 158–172.

PEKAROVIČOVÁ, J.: *Lingvodidaktická koncepcia slovečiny ako cudzieho jazyka*. In: *Slovenčina ako cudzí jazyk. Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie*. Ed. J. Pekarovičová. Edícia *Studia Academica Slovaca*. Bratislava: Stimul 2002, s. 11–26.

PEKAROVIČOVÁ, J.: *K didaktike odbornej komunikácie*. In: *Studia Academica Slovaca*. 30. Red. J. Mlacek. Bratislava: STIMUL 2001, 211–224.

PEKAROVIČOVÁ, J.: *Fonetické minimum slovenčiny pre cudzincov*. In: *Studia Academica Slovaca*. 31. Red. J. Mlacek. Bratislava: STIMUL 2002, 178–197.

PEKAROVIČOVÁ, J.: *Interkultúrna komunikácia dnes alebo Myslieť globálne, konať lokálne*. In: *Studia Academica Slovaca*. 32. Red. J. Mlacek. Bratislava: STIMUL 2003, 75–89.

ŠKVARENINOVÁ, O.: *Slovenčina ako cudzí jazyk na pozadí angličtiny*. In: *Studia Academica Slovaca*. 19. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1990, s. 345–366.

ŠKVARENINOVÁ, O.: *Anglicizmy v konfrontácii so slovenčinou*. In: *Studia Academica Slovaca*. 20. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1991, s. 281–292.

ŠTEFÁNIK, J.: *K procesu interferencie slovenčiny s angličtinou*. In: *Studia Academica Slovaca*. 20. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1991, s. 293–304.

VAJČKOVÁ, M.: *K analýze a klasifikácii chýb*. In: *Studia Academica Slovaca*. 19. Red. J. Mistrík. Bratislava: Alfa 1990, s. 367–378.

Slovenská literatúra a literárnovedná slovakistika na letnej škole slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca

Miloslav Vojtech

Prezentácia slovenskej literatúry a jej poznávanie v diachronickom i synchronickom priereze patrí k pevným a neodmysliteľným súčasťam letnej školy slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca. Dokonca možno povedať, že slovenská literatúra a jej reflexia prezentovaná z rôznych uhlov pohľadov, determinovaných metodologicky, generačne či priamo témou skúmanej problematiky, patrí popri primárnej jazykovej zložke letnej školy k jej ústredným témam.

Zastúpenie slovenskej literatúry a literárnovednej slovakistiky na letnej škole slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca má viacero podôb. Slovenská literatúra na letnej škole nie je len predmetom literárnovedného výskumu koncentrovaného do podoby prednášok, hoci práve tie, zastúpené v publikovanej podobe vo forme štúdií v 33 zväzkoch zborníka Studia Academica Slovaca, predstavujú najvýraznejší a najhmataťelnejší doklad o jej kvantitatívnom, ale predovšetkým kvalitatívnom zastúpení v programoch jednotlivých ročníkov. Literárna problematika je súčasťou celkovej metodicko-didaktickej koncepcie letnej školy. Pri formovaní jej podoby sa už od počiatku veľmi prezieravo kládol dôraz nie len na jazykovú a komunikačnú zložku, ale aj na otázku recepcie slovenskej kultúry a v jej rámci (popri ostatných vlastivedných disciplínach) aj slovenskej literatúry. Práve jazyk, jeho zvládnutie (hoci na rôznych úrovniach) sa na Studia Academica Slovaca stáva kľúčom k uchopeniu slovenskej kultúry v jej pestrosti a diferencovanosti a zároveň prostriedkom spoznávania slovenskej literatúry ako oblasti kultúry a umenia, ktorá je s jazykom spojená najtesnejšie.

Literárne texty, či už prozaické, básnické alebo dramatické (v posledných ročníkoch letnej školy sa napríklad osvedčila práca s rozhlasovými dramatiizáciami textov rozprávok a so žánrom rozhlasovej hry) sú pevnou súčasťou

práce na seminároch, najmä u frekventantov s najvyššou jazykovou kompetenciou, a slúžia ako vynikajúci prostriedok pri rozvíjaní ich jazykových zručností a kompetencií.

Slovenská literatúra a jej prezentácia je rovnako neodmysliteľnou súčasťou celkového kultúrneho programu Studia Academica Slovaca. Oboznamovanie sa s miestami bytostne spätými s dejinami slovenskej literatúry a literárnym životom na Slovensku je integrálnou súčasťou každoročne konaných exkurzií, počas ktorých poznávanie literatúry a miest spätých s jej tvorcami nadobúda aj špecifický regionálny rozmer. Okrem toho sa pravidelne v rámci programu letnej školy usporadúvajú besedy so spisovateľmi, literárnymi kritikmi či prekladateľmi umeleckej literatúry, prezentácie literárnych periodík, vydavateľstiev, či tematické workshopy súvisiace s aktuálnym literárnym dňom a novými trendmi v literatúre a umení.

Ako už bolo spomenuté, v rámci pomerne širokého a tematicky pestrého zapojenia literatúry do programov jednotlivých ročníkov našej letnej školy, zostáva najvýraznejšou „akademicky“ orientovaná zložka v podobe literárnovedných prednášok, ktoré od roku 1972 vychádzajú v publikovanej verzii v zborníkoch Studia Academica Slovaca. Literárnovedné príspevky patria spomedzi všetkých textov reflektujúcich problematiku slovenskej kultúry k najpočetnejším (podrob. Fischerová, 1997, s. 272–273 a Sabolová, 1998, s. 226–232).

Pri komplexnom pohľade na príspevky z oblasti literárnovednej slovakistiky v 33 ročníkoch zborníka Studia Academica Slovaca a, samozrejme, ak reflektujeme celé štyri decénia letnej školy vrátane jej počiatkov, nemôžeme obísť ani prednášky, ktoré odznali v rámci slovenských týždňov konaných v rámci Letnej školy slovanských štúdií v Prahe siahajúcich do roku 1961 a v rámci prvých 7 ročníkov letnej školy Studia Academica Slovaca ešte pred vydávaním zborníkov (podrobný zoznam týchto prednášok uvádza Jozef Mlacek v príspevku *O prednáškach v programe prvých ročníkov letnej školy Studia Academica Slovaca*), máme pred sebou rozsiahly súbor textov vyznačujúcich sa metodologickou a tematickou pestrosťou. Súbor, ktorý ak reflektujeme očami literárneho historika, je zaujímavým dokladom o úrovni bádania v oblasti literárnovednej slovakistiky za viac ako štyridsaťročné obdobie. Je zároveň dokladom o metodologických a ideologických obmedzeniach, ktoré poznačili dobový literárnovedný diskurz najmä v 70. a 80. rokoch. 20. storočia, a zároveň dokladom o postupnej kontinuálnej generačnej výmene či obmene v radoch prednášateľov, z ktorých prevažnú väčšinu tvorili (a aj v súčasnosti tvoria) najmä pracovníci Katedry slovenskej literatúry a literárnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity

Komenského v Bratislave, ale aj pracovníci Ústavu slovenskej literatúry SAV a iných univerzitných slovakistických pracovísk. Ak si pri retrospektívnom pohľade na jednotlivé zväzky zborníkov Studia Academica Slovaca (doplnené o nepublikované prednášky z prvých siedmich ročníkov SAS a zo slovenských týždňov na Letní škole slovanských štúdií v Prahe) všimneme práve generačné hľadisko, vidíme postupné smerovanie k väčšej generačnej pluralite, teda k paralelnému zastúpeniu viacerých generácií bádateľov v oblasti literárnovednej slovakistiky, ktoré je výraznejšie viditeľné najmä v zborníkoch vydávaných od počiatku 90. rokov.

Rozsiahly súbor príspevkov z oblasti literárnovednej slovakistiky možno rozdeliť do niekoľkých skupín, ktoré môžeme vymedziť na základe tematickej orientácie či metodologického prístupu k skúmanej problematike.

1. Problematika literárnej histórie v zborníkoch Studia Academica Slovaca

Najpočetnejšou a najvýraznejšie štruktúrovanou skupinou sú štúdie venované problematike literárnej histórie. Predmetom literárnohistorického záujmu v jednotlivých príspevkoch sú predovšetkým otázky literárnych smerov, ich typológie, poetiky, národných špecifik a reprezentatívnych tvorivých osobností. Čisto literárnohistorický (diachronický) uhol pohľadu je v mnohých príspevkoch modifikovaný aspektom synchronickým (literárno-teoretickým), smerujúcim k uplatneniu historicko-typologického metodologického postupu, typického pre historickú poetiku. Ak sledujeme zastúpenie jednotlivých literárnohistorických celkov (literárnych období, smerov, prúdov, vývinových tendencií, literárnych generácií, škôl, zoskupení a pod.) v 33 ročníkoch zborníkov Studia Academica Slovaca, vidíme kompletné a proporčné zastúpenie takmer všetkých literárnych období či smerov, ktoré zasiahli dejiny slovenskej literatúry, počnúc stredovekom a končiac reflexiou problematiky literatúry 20. storočia.

Je zaujímavé, že v jednotlivých zborníkoch našla primerané a proporčne vyvážené zastúpenie aj problematika výskumu a literárnohistorickej reflexie staršej slovenskej literatúry, a to napriek tomu, že jej recepcia, vzhľadom na časovú „vzdialenosť“ a jazykovú špecifickosť najstarších vývinových období, si vyžaduje vyššiu mieru filologickej erudície. Problematike staršej slovenskej literatúry sa vo svojich prednáškach venovali Ján Mišianik (1), Jozef Minárik (2), Marta Kerulová (15), Helena Májeková (15), Milan Hamada (19), Eva

Tkáčiková (28), Gizela Gáfriková (31) a v posledných rokoch najmä Zuzana Kákošová (31, 33).

Veľmi frekventovanou témou prednášok (dokonca už od čias slovenských týždňov na Letnej škole slovanských štúdií v Prahe) je problematika literatúry 19. storočia. Počnúc pražskými začiatkami letnej školy, prvými siedmimi ročníkmi bratislavskej letnej školy, ale aj v zborníkoch SAS zo 70. a 80. rokov, sú veľmi početne zastúpené príspevky venované problematike literárneho romantizmu (prednášky Milana Pišúta, Júliusa Nogeho, Cyrila Krausa, Karola Rosenbauma a Františka Miku) a realizmu (prednášky Andreja Mráza, Mikuláša Gašparíka a Stanislava Šmatláka), menej problematike predromantickej obrodeneckej fázy dejín slovenskej literatúry (prednášky Jána Tibenského, Milana Pišúta, Milana Hamadu – v roku 1964 vo forme prednášky odznela jeho priekopnícka literárnohistorická stať *Od baroka ku klasicizmu*, ktorá neskôr v roku 1967 vyšla v samostatnej knižnej podobe). Od 90. rokov problematiku dejín slovenskej literatúry 19. storočia reflektovali predovšetkým Ladislav Čúzy (20, 23, 24), Eduard Gombala (25), Anna Kruláková (20), Gizela Gáfriková (33) a Miloslav Vojtech (31, 32). Pomerne veľká pozornosť sa v jednotlivých ročníkoch venovala aj problematike slovenskej moderny (S. Šmatlák, 2), dejinám slovenskej poézie v medzivojnovom období (M. Tomčík, 3; M. Gáfrik, 28; J. Zambor, 21), ale predovšetkým problematike literárnohistorického výskumu medzivojnovej prózy (J. Števček 21; O. Sabolová, 20, 25, 29; I. Vaško, 25) a celkovej literárnohistorickej reflexii obdobia (Bagin, 9).

Oveľa väčším problémom v jednotlivých ročníkoch zborníkov Studia Academica Slovaca bola literárnohistorická reflexia slovenskej literatúry po roku 1945. Vzhľadom na vyššiu mieru „aktuálnosti“ táto problematika najmä v 70. a 80. rokoch podliehala dobovo podmieneným ideologickým skresleniam a deformáciám, selektívnemu prístupu k literárnym faktom, textom a autorom, prejavujúcim sa zastúpením istých preferovaných tém (téma Slovenského národného povstania v literatúre reflektovaná z vtedajších ideologicky limitovaných pozícií, otázky tzv. „revolučných“ tradícií v slovenskej literatúre a pod.). Ak sledujeme spôsob literárnohistorickej prezentácie a uchopenia literárnej produkcie vytvorenej po roku 1945, vidíme sklon k širšie koncipovaným sumarizačným štúdiám, ktoré reflektujú literárny proces v spätnej retrospektíve niekoľkých desaťročí, napríklad štúdie S. Šmatláka *Tridsaťročie slovenskej prózy a Tridsaťročie slovenskej poézie* z roku 1975 (4) a B. Truhlára *Tridsať rokov slovenskej literatúry* z toho istého roku, alebo v horizonte jednej literárnej generácie (ako príklad možno uviesť štúdiu J. Števčeka *Najmladšia generácia*

súčasnej slovenskej prózy publikovaná v prvom zväzku zborníka SAS z roku 1972). Už od počiatkov vydávania zborníkov Studia Academica Slovaca sa vo vzťahu k dobovo aktuálnemu literárnemu daniu (ktoré je z dnešného zorného uhla už súčasťou literárnej histórie) uplatňoval model prehľadových sumari-začných prednášok reflektujúcich aktuálnu literárnu produkciu, či už básnic- kú (A. Bagin, 4, 5, 8; V. Mikula, 16; J. Bžoch, 18), prozaickú (K. Wlachovský, 4; B. Truhlář, 11; P. Liba, 18) alebo dramatickú (Z. Rampák, 4). Tento trend pretrval aj v zborníkoch vydávaných po roku 1989 (napríklad L. Čúzy, 25). Prezentácia súčasnej literatúry a literárnych trendov po roku 1989 sa orien- tovala predovšetkým na témy v minulosti tabuizované, príkladom je príspe- vok Márie Bátorovej *Moderná katolícka poézia*, 1995 (24), na otázky výskumu postmoderny (V. Marčok, 21, 22, 23, 24) či na otázky literárnej tematológie, ovplyvnenej súčasnými kultúrnymi trendmi, ako sú rodové štúdiá a feminiz- mus. Príkladom sú príspevky E. Farkašovej *Žena v slovenskej literatúre: his- torické premeny*, 1995 (24) a A. Bokníkovej *Žena ako autorka – žena ako téma v slovenskej poézii od šesťdesiatych rokov po súčasnosť*, 2000 (29).

Osobitnou (a zatiaľ pomerne malou) skupinou literárnohistorických príspevkov sú texty prekračujúce zenit jedného literárneho obdobia či smeru, alebo horizont jednej autorskej generácie. Sú to syntetizujúce štúdie reflek- tujúce rozsiahlejšiu literárnohistorickú tematiku či už v rovine jedného lite- rárneho druhu, napríklad štúdiá Jána Zambora *Slovenská poézia od Proglasu po dnešok*, 1999 (28), žánru (A. Bagin, *K vývinu slovenskej poviedky*, 1977, 6) či rozsiahlejšieho literárnohistorického celku (Z. Kákošová, *Slovenská literatúra pred rokom 1780. Žánrovo-tematické premeny literatúry od stredoveku po barok*, 2002, 31).

Okrem príspevkov reflektujúcich literatúru na osi literárna história – súčas- ná literatúra s dominanciou aspektu slohovo-typologického a historicko-geno- logického je druhou najpočetnejšou skupinou textov celok smerujúci k typu tzv. autorského portrétu, v rámci ktorého sa reflektuje v duchu tradičného li- terárnohistorického princípu „vita et scripta“ literárna tvorba jednej autorskej osobnosti (či už v komplexnosti alebo čiastkovo). Tento typ príspevkov si kaž- dorodne vyžadujú jednak jubileá autorov slovenskej literatúry, ktoré sa v zbor- níkoch Studia Academica Slovaca programovo pripomínajú, ale aj snaha „na- novo prečítať“ a literárnohistoricky zhodnotiť tvorbu niektorých autorských osobností a oslobodiť ju spod nánosu tradičných a prekonaných interpretácií. Tento trend je prítomný najmä v príspevkoch zaradených do posledných roč-

níkov zborníkov Studia Academica Slovaca (napr. V. Mikula, 29; Z. Kákošová, 29, 33; J. Zambor, 31, 33; L. Čúzy, 33, D. Kročanová-Roberts, 33).

Neodmysliteľnou súčasťou literárnej histórie sú aj regionálne literárne deji- ny, ktorým sa (hoci v menšej miere) venovali zborníky SAS najmä v 80. rokoch (štúdie E. Hlebu *Literárna Levoča*, 1982, 11; A. Habovštiaka *Literárna Orava*, 1983, 12 a C. Krausa *Literárny Gemer*, 1984, 13), otázky výskumu literárnych prameňov – periodík, almanachov a zborníkov (M. Pišút, 2; M. Kovačka, 7, 8), problematika dejín literárnej kritiky a historiografie (J. Števček, 5; M. Tomčík, 7, 14; L. Čúzy, 22; G. Gáfriková, 33) a dejiny a súčasnosť literatúry pre deti a mládež (J. Noge, 11; L. Kyselová, 13; J. Kopál, 17; Z. Stanislavová, 20, 28).

Zborníky Studia Academica Slovaca v uplynulých rokoch neobchádzali ani osobité typy literárnej tvorby, ako je literatúra faktu (napríklad V. Petřík, 18) a literatúra non-fiction a science fiction (D. Slobodník, 7).

2. Medziliterárne vzťahy, literárna komparatistika a translatologická problematika v zborníkoch Studia Academica Slovaca

Pomerne početná skupina prednášok publikovaných v zborníkoch Studia Academica Slovaca sa viaže s problematikou medziliterárnych vzťahov a s otázkami umeleckého prekladu. V rámci reflexie medziliterárnych vzťahov pred rokom 1993 dominoval (vzhľadom na existenciu spoločného českosloven- ského štátu) predovšetkým aspekt česko-slovenský. Tejto Problematike sa ve- novali najmä štúdie Miloša Tomčíka (5, 6, 10), Hany Urbancovej (13), Zdenka Berana (8, 9, 12), Eduarda Gombalu (18) a Anny Krulákovej (20). Okrem as- pektu bohemo-slovakistického niektoré štúdie reflektovali aj čisto bohemis- tickú problematiku. Tento typ príspevkov reprezentujú štúdie Zdenka Berana (13, 14) venované českej poézii a próze 80. rokov.

Okrem reflexie česko-slovenských literárnych vzťahov sa venovala pozor- nosť aj medziliterárnym vzťahom v priestore stredoeurópskeho regiónu (K. Rosenbaum, 7), ako aj užším literárnym vzťahom slovensko-maďarským (R. Chmel, 6), slovensko-poľským (J. Hvišč, 6), slovensko-ukrajinským (M. Molnár, 7), slovensko-bulharským (J. Koška, 6) a, samozrejme, slovensko- ruským (E. Panovová, 7). Rovnako sa pozornosť venovala aj teoretickým problémom literárnej komparatistiky, ktorá vytvárala metodologický rámec výskumu či už užších medziliterárnych vzťahov alebo širších vzťahov sloven-

skej literatúry v európskom kultúrnom priestore (M. Tomčík, 2, 5; Števček, 2; D. Ďurišin, 3).

S problematikou medziliterárnych vzťahov a teoretickými otázkami literárnej komparatistiky úzko súvisela aj translatologická problematika. Tento tematický okruh sa v zborníkoch *Studia Academica Slovaca* reflektoval z niekoľkých aspektov: dominujúca časť príspevkov sa orientovala predovšetkým na teoretické otázky umeleckého prekladu (L. Feldek, 4; F. Miko, 6; D. Slobodník, 8; V. Kochol, 9; J. Rybák, 12), ale môžeme sa stretnúť aj s príspevkami orientovanými na problematiku typológie básnického prekladu (J. Zambor, 23) a dejiny umeleckého prekladu (J. Ferencík, 9; M. Vojtech, 33).

3. Problematika literárnej teórie v zborníkoch *Studia Academica Slovaca*

Početnú skupinu príspevkov v zborníkoch *Studia Academica Slovaca* tvoria prednášky zamerané na otázky literárnej teórie. Hoci sa literárno-teoretickým otázkam nevyhýbali ani štúdie z oblasti literárnej histórie, literárnej komparatistiky či translatológie, v ktorých literárnoteoretický uhol pohľadu (hoci najmä v prípade literárnej histórie zasadený do diachronických súvislostí) zohrával rovnako dôležitú funkciu, nachádzame v jednotlivých ročníkoch zborníkov SAS aj prednášky dotýkajúce sa čisto teoretickej problematiky. K najfrekvencovanejším tematickým okruhom dotýkajúcich sa otázok literárnej teórie patrí predovšetkým skupina verzologických štúdií Jána Sabola (12, 14, 21) a štúdie dotýkajúce sa literárnej genológie, či už reflektujúce problematiku básnických žánrov (Zambor, 29), prozaických žánrov (J. Števček,) či takých osobitých žánrových foriem, ako je esej (Bagin, 7), alebo genologickú problematiku reflektujú z aspektu výsostne teoretického s presahom k literárnej komparatistike (J. Hvišč, 23). Okrem toho je potrebné spomenúť štúdie dotýkajúce sa teórie obraznosti (J. Sabol, 17, J. Zambor, 25), problematiky teórie prózy (J. Mistrík, 17; O. Sabolová, 22, 30) či intertextuality (T. Žilka, 28). Vo viacerých teoretických príspevkoch je viditeľné úzke prepojenie s lingvistickými disciplínami, najmä štylistikou (F. Miko, 1; E. Bajžíková 15; O. Sabolová, 20) a frazeológiou (J. Mlacek, 21).

4. Interpretačne orientované sondy do slovenskej literatúry

Poslednou, no nie menej závažnou, skupinou zastúpenou v zborníkoch *Studia Academica Slovaca* sú interpretačne orientované sondy do slovenskej literatúry, ktoré nereflektujú literárny text výlučne iba ako imanentnú entitu, ale nezabúdajú ho situovať aj do relevantných kontextuálnych súradníc, predovšetkým literárnohistorických či medziliterárnych. Interpretačne orientované príspevky sú zároveň dôkazom o mnohotvárných možnostiach interpretačnej metódy, ktorá ponúka možnosti odkrytia jednotlivých významných zložiek štruktúry literárneho diela a jeho sémantiky. Zatiaľ najucelenejší súbor interpretačne orientovaných štúdií bol publikovaný v rámci zborníka *Studia Academica Slovaca* 30 (2001) pod názvom *Slovenská literatúra v jedenástich interpretáciách*. Na príprave tohto súboru participovali členovia Katedry slovenskej literatúry a literárnej vedy FF UK Helena Májeková, Zuzana Kákošová, Anna Kruláková, Ladislav Čúzy, Andrea Bokníková, Dagmar Kročanová-Roberts, Miloslav Vojtech, Braňo Hochel, Ján Zambor, Valér Mikula a Peter Darovec. Zámery a charakter tohto súboru, ktorý bol publikovaný aj v podobe samostatného separátu, vystihol editor projektu Ján Zambor v predhovore. Ako tieto interpretácie vznikli slovami: „Tvorbu samých interpretácií sprevádzala slobodná voľba témy a interpretačnej metódy. Viedlo nás presvedčenie, že práve rôznorodosť súvisiaca s rozličnými tvorivými inklináciami interpretov, môže byť produktívna. A tak sa v tomto súbore sond do hodnotovo relevantných textov slovenskej literatúry 19. a 20. storočia vedľa seba ocitajú interpretácie básne, časti básnickej zbierky, básnickej zbierky, básnických textov z dlhšieho obdobia, poviedok dvoch autorov, novely, či dlhšej prózy. Nešlo nám o metodologickú jednotnosť (dobré vieme, že v minulosti sa za takýmito úsiliami skrýval aj metodologický apriorizmus), naopak, vychádzali sme z možnosti individuálnej voľby interpretačnej metódy (ukázalo sa, že ju diktoval sám predmet interpretácie) a dokonca aj z nijako nie nelegitimnej možnosti uplatniť pri interpretácii popri vlastných dispozíciách svoj naturel, čoho výsledkom je vlastne koexistencia prístupov, ba v istých prípadoch aj odlišný výklad toho istého“ (Zambor, 2001, s. 351).

Pri sumarizácii podielu a zastúpenia literárnovednej slovakistiky v zborníkoch *Studia Academica Slovaca* je potrebné pripomenúť aj viacero „pomedzných“ oblastí, v ktorých sa prekrýva predmet bádania literárnej vedy so záujmami iných spoločenskovedných disciplín. Nemožno neobísť predovšetkým

početnú skupinu príspevkov stojacich na pomedzí literárnej histórie a teatroológie zaoberajúcimi sa dejinami drámy a divadla ako aj problematikou súčasného slovenského dramatického umenia (štúdie Z. Rampáka, 4; M. Mikolu, 2; L. Slováka, 4; L. Čavojského, 17; P. Palkoviča, 16 a J. Hamara, 31), príspevky stojace na pomedzí literárnej histórie a folkloristiky (J. Michálek, 4, 30; P. Liba, 21) a semiotiky (J. Sabol, 31).

Poznámka: Čísla uvedené za menami jednotlivých prednášateľov a autorov príspevkov označujú príslušný ročník zborníka *Studia Academica Slovaca*. Kompletné názvy referátov sú uvedené v bibliografii uvedenej na konci tejto publikácie.

LITERATÚRA

FISCHEROVÁ, Anna: *Slovenská kultúra v zborníkoch SAS (Úvaha nad štúdiami v dvadsiatich piatich ročníkoch)*. In: *Studia Academica Slovaca* 26. Bratislava: Stimul 1997, s. 270–289.

Príspevky k dejinám literárnovednej slovakistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Editor Miloslav Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského 2003.

SABOLOVÁ, Oľga: *Analýza literárnovedných prednášok v 25 zväzkoch zborníka Studia Academica Slovaca*. In: *Studia Academica Slovaca* 27. Bratislava: Stimul 1998, s. 226–232.

ZAMBOR, Ján: *Ako tieto interpretácie vznikli*. In: *Slovenská literatúra v jedenástich interpretáciách*. *Studia Academica Slovaca* 30. Bratislava: Stimul 2001, s. 351–352.

Etnológia v letnej škole slovenského jazyka a kultúry

Ján Michálek

Keď sa na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského pred štyridsiatimi rokmi pripravovala a tvorila koncepcia letnej školy *Studia Academica Slovaca*, od počiatku sa zohľadňovala aj pozícia etnologických a folkloristických štúdií a prednášok, zameraných na štúdium slovenskej ľudovej kultúry a prezentáciu jej výsledkov. Etnológia a folkloristika patrili popri základných vedách pre SAS (slovenský jazyk a literatúra, dejiny Slovenska, archeológia a iné) trvale k najvýznamnejším súčastiť konkrétny programovej skladby jednotlivých ročníkov i celej štyridsaťročnej minulosti konania prednášok, exkurzií, vydaných zborníkov prednášok, pričom ich pozícia neustále narastala.

Celkove sa táto situácia dokonca vyvinula tak, že štúdie zaoberajúce sa ľudovou kultúrou patria vo vydaných zborníkoch SAS a v realizovaných prednáškach k najpočetnejším tematickým okruhom a dosahuje nateraz vyše 140 uverejnených textov, pričom ako prednášky odznali aj ďalšie. Možno teda konštatovať, že najproduktívnejší autori štúdií z oblasti etnológie tým výrazne ovplyvnili aj charakteristiku celkového korpusu, proporčnosť a tematickú skladbu prednášok realizovaných v rámci programu SAS ako letnej školy slovenského jazyka a kultúry a ponúkali tak účastníkom tohoto podujatia možnosť (prostredníctvom pravidelne vydávaného zborníka prednášok) budovať si po častiach aj celostnejší obraz o stave tradičnej kultúry Slovákov, jej premien a jej štúdia. Takto sa postupne krok za krokom formoval a súčasne ponúkal účastníkom letnej školy aj obraz o pozícii tradičnej kultúry vo vývine kultúrno-národného života Slovákov až po súčasnosť s dôrazom na širší spoločenský význam ľudovej kultúry, jej vývinu a premien, jej postavenia v systéme národnej kultúry, resp. ako reprezentanta slovenskej kultúry navonok. Uverejnené príspevky sa venovali najmä tradičným formám ľudovej kultúry i procesom jej zmien, nositeľom, ale aj bádateľom, dejinám samotnej vedy a výskumným metódam, pričom najväčšia pozornosť sa sústredila na problematiku ľudovej umeleckej kultúry, predovšetkým na slovesný a hudobný folklór a na výtvarné umenie (Mlynka, L.: *Ľudová kultúra v zborníkoch Studia Academica Slovaca*, SAS 29, 2000, s. 337–345).

V súčasnosti slovenská etnológia akcentuje vo svojom bádani problematiku dynamických zmien kultúry a spôsobu života lokálnych spoločenstiev skúma-

ním aktuálnych spoločenských procesov v 2. polovici 20. storočia. Výrazne to potvrdzuje aj zborník prednášok a príspevkov z roku 2003. Aj tu sa ukázalo, že slovenská etnologická veda ponúka pre zahraničných účastníkov dostatok príťažlivých tém a pracovných bádateľských výsledkov. Ako zaujímavá a pozoruhodná sa však z pohľadu etnológa ponúka aj otázka, aká bývala skladba, okruh ľudí, resp. účastníkov letnej školy slovenského jazyka a kultúry v jej doterajšom jestvovaní? Vo všeobecnosti sa dá povedať, že to boli a sú tí záujemcovia o slovenský jazyk a poznanie Slovenska, ktorí sú v rozličnom stupni motivácie vedení predovšetkým svojimi profesionálnymi zámermi a cieľmi (kultúrne a vedeckí pracovníci, vysokoškolskí učitelia, osobitne slovakisti, študenti vysokých škôl, rozliční žurnalisti, redaktori, vydavatelia, prekladatelia, úradníci apod.) až po takých jednotlivcov, ktorí sú pri tomto rozhodovaní vedení celkom individuálnymi osobnými záujmami. Na jednu skupinu – podľa mojich poznatkov veľmi závažnú – chcem pri tejto príležitosti upozorniť bližšie.

Ide o našich vysťahovalcov, resp. emigrantov z dávnejších i mladších období, a predovšetkým ich deti, vnúčatá atď. Vysťahovalectvo ako mohutný sociálny jav zasiahlo Slovensko vo viacerých vlnách a v niektorých oblastiach aj radikálnym spôsobom. Bližší i veľmi vzdialený svet stal sa najmä v uplynulých dvoch storočiach útočiskom tisícov slovenských rodín i jednotlivcov pre celkove nepriaznivé životné podmienky vo svojej domovine. Spočiatku to bola vnútorná migrácia obyvateľstva v hraniciach Rakúsko-Uhorska, keď vznikali silné slovenské osady na takzvanej Dolnej zemi (v dnešnom Srbsku-Vojvodine, Chorvátsku, Maďarsku, Rumunsku a neskôr aj v Bulharsku). Koncom 19. storočia a v prvých desaťročiach storočia dvadsiateho smerovali však silné vlny slovenských vysťahovalcov do vyspelých krajín západu (Francúzsko, Belgicko), predovšetkým ale do Ameriky (USA, Kanada, Argentína).

Vysťahovalectvo vtedy najsilnejšie zasiahlo zaostané a hospodársky zanedbané oblasti Slovenska (napr. Kysuce, Oravu, východné Slovensko, Trenčiansku župu a ďalšie). Vysťahovalci odchádzali z krajiny aj po vzniku Česko-Slovenska. V niektorých lokalitách a oblastiach vznikla tak situácia, že bolo ťažko nájsť rodinu, z ktorej by niekto neodišiel do cudziny.

Mnohí z týchto vysťahovalcov sa vrátili (prechodne či natrvalo), ale deti tých, čo ostali v cudzine sa najčastejšie stali trvalými občanmi krajiny, v ktorej ostali žiť spolu s rodičmi, resp. osamotene. Všetci túžili po vlasti, z ktorej prišli. Jednou z foriem realizácie tejto túžby bol po čase aj rastúci záujem o krajinu svojho pôvodu, odkiaľ sami prišli, prípadne tak učinili ich príbuzní a známi. Nezriedka sa stávalo – čo je veľmi pozoruhodné – že príslušníci ďalšej generá-

cie mnohých rodín, ktorí už nepoznali ani rodnú reč rodičov a pochopiteľne ani krajinu a miesto, ktoré bolo ich rodiskom, zaujímajú sa často veľmi intenzívne nielen o jazyk svojich predkov, ale aj o pobyt na Slovensku, hoci aj v turistickom poňatí až po účasť na letnej škole slovenského jazyka a kultúry, ktorá im ponúka čoraz komplexnejšie poznatky o Slovensku. To napokon dlhodobo posilňovalo aj tých tvorcov a tú koncepciu letnej školy, ktorá sa zakladala na princípe širokej informovanosti účastníkov o živote a kultúre ľudí a krajiny, pre ktorú sa rozhodli vo svojom prostredí vo svete aj niečo urobiť, nie len ich poznať.

Na jednom-dvoch príkladoch poukážem ďalej na konkrétny a pomerne častý spôsob realizácie týchto zámerov zo strany mladých ľudí, najmä študentov. Raz, asi pred 20 rokmi, keď som si osvojil prax, že v piatok popoludní sa dá dobre využívať ticho na katedre, vyrušila ma počas letných prázdnin návšteva mladej dievčiny s batôžkom na pleciah. Bola to mladá Američanka, ktorá sa dozvedela o priebehu (bolo to začiatkom augusta) letnej školy slovenského jazyka a kultúry, chcela získať ďalšie informácie a získať podporu, aby sa mohla na rozbehnutom podujatí zúčastniť. Bola to študentka na vysokej škole, dcéra slovenských rodičov zo Spiša, ktorí sa boli ešte vo svojej mladosti vysťahovali za prácou do USA. Rozprávala aj o tom, ako často doma o našej krajine a vlasti svojich rodičov rozprávajú, a tak čoraz viacej mocnela u nej túžba ísť túto krajinu spoznať, nie iba pozrieť. Bola prekvapená tým, čo videla i čo sa dozvedela v prednáškach o tom, ako rovesníci jej rodičov žili v podmienkach, ktoré zveľadovali už aj oni a ich predkovia. Po absolvovaní druhej polovice SASu hovorila očividne lepšie po slovensky, pričom ju zaujali prednášky z histórie, archeológie, etnológie a najmä exkurzia po Slovensku. Pre ďalší ročník letného seminára slovenského jazyka a kultúry požiadala o štipendium. Dostala ho a po opätovnom absolvovaní už celého priebehu vybrala sa ešte na Spiš do lokality, odkiaľ pochádzali jej rodičia. Očarená Slovenskom vrátila sa znova na dlhodobý pobyt (na pol roka s predĺžením) so zámerom získať fotografickú dokumentáciu zo Spiša s akcentom na ľudové staviteľstvo, pracovné aktivity z roľnícko-pastierskeho života a prostredia, portréty ľudí. Zo získaných materiálov pripravila ešte pred odchodom domov na pôde Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave (a potom aj v USA) výstavku.

Vo svojej podstate podobný je aj príklad študentky strednej školy v Kodani (Dánsko), kde žila spolu s rodičmi-emigrantmi. V súvislosti s rozhodovaním o výbere vysokej školy, prišla na Slovensko počas prázdnin najprv ako turistka a o rok absolvovala celý letný seminár slovenského jazyka a kultúry. Po jeho skončení mi s neskrývanou radosťou rozprávala o tom, ako si cení, že pozná ro-

disko svoje i svojich rodičov (rodičia s ňou odišli ako s malým dievčatkom), že sa bude na Slovensko vracat', starať sa o dobrú úroveň ovládania slovenského jazyka, využívať jeho znalosť a šíriť dobré meno Slovenska po svete. Z dlhoročného pôsobenia na SASe viem, že od začiatku jeho konania sa takýchto a podobných prípadov stalo nemálo.

Vysoko oceňovali účastníci SASu exkurzie po Slovensku. Nielenže boli dobre organizované, ale konali sa v nádhерnej krajine, v ktorej nachádzali vzdelaných a kultúrnych ľudí. Prednášky, besedy s etnologickým obsahom i exkurzie boli pre nich v tomto zmysle vítané a vysoko hodnotené. Nachádzali v nich to, čo hľadali a za čím prišli. Ak totiž témy historickej, archeologickej, literárnej, jazykovednej povahy prinášali účastníkom SASu zaujímavé poznatky o našej minulosti, etnológia ich obohacovala a rozširovala svojším spôsobom ešte tým, že im predkladala doklady a poznatky o tom, ako žili naši predkovia, akú kultúru a hodnoty v podobe tradície priniesli do našej prítomnosti. Vydávali a ponúkali tak účastníkom svedectvo o tom, že to boli ľudia vyspelí a kultúrni, žijúci v kultúrnej krajine a v nádhерnom životnom prostredí.

LITERATÚRA

FISCHEROVÁ, A.: *Slovenská kultúra v zborníkoch SAS*. In: *Studia Academica Slovaca* 26. Bratislava: Stimul 1997, s. 270–289.

Ludová kultúra a jej premeny v 20. storočí. In: *Studia Academica Slovaca* 32. Bratislava: Stimul 2003, s. 239–359.

MICHÁLEK, J.: *Etnologické aspekty zániku rodinného modelu hospodárenia na pôde na Slovensku*. In: *Tradícia a spoločensko-politické zmeny na Slovensku po 2. svetovej vojne*. Ed. Z. Škovierová. Bratislava 2002.

MLYNKA, L.: *Ludová kultúra v zborníkoch Studia Academica Slovaca*. In: *Studia Academica Slovaca* 29. Bratislava: Stimul 2000, s. 337–345.

II. SPOMIENKY A OHLASY

Japonská frekventantka Fumiko Kuwahara (1980)

Sasistický maželský pár Dorothea Piatza a Dietrich Scholze (1981)

Sasistická krajina žurnalistickým perom

Danuša Serafinová

SAS – Studia Academica Slovaca – magická formulka privádzajúca už štyridsiate leto na Slovensko do Bratislavy záujemcov o slovenský jazyk, literatúru, históriu a kultúru z celého sveta – sa každoročne teší pozornosti slovenských printových i elektronických médií.

„Univerzita žitia po slovensky – Cestičky k slovenčine – Slovenčinu sa učí celý svet – Účastníci SAS-u hľadajú svoje korene – Sasisti na cestách – Rozšírime tradičný model SAS-u – Slovenský jazyk s Elánom – Veľký sviatok slovenčiny“

Tieto a podobné titulky sú dôkazom toho, že médiá sa zaujímajú o SAS nielen v priebehu letnej školy, ale už krátko pred slávnostným otvorením nového ročníka rektorom resp. prorektorom Univerzity Komenského a ešte dlho po doznení posledného zvonenia, odovzdaní vysvedčení a slávnostnom ukončení letnej školy.

Žurnalisti a ďalší autori príspevkov sa pýtajú na počet frekventantov, na krajinu odkiaľ prichádzajú, informujú sa na program, na jeho didaktickú zložku, prednášky, cvičenia, konverzácie i na poznávaciu zložku, ktorú tvoria exkurzie a návštevy rozličných kultúrnych podujatí. Dávajú slovo riaditeľovi SAS-u, členom vedenia a Metodického centra SAS-u, ktorí jednotlivé ročníky letnej školy starostlivo pripravujú, no i dlhoročným skúseným lektorom a prednášateľom. Hlavné slovo však mávajú frekventanti. Tu býva o. i. častou otázka motivácie. „Prečo slovenčina?“ Odpovede sa rôznia – od hľadania koreňov cez štúdium slavistiky na zahraničných vysokých školách až po pracovné povinnosti.

Príspevky v tlačenej podobe sú starostlivo archivované v kronikách SAS-u. Spolu s bohatou fotodokumentáciou a záznamami o jednotlivých akciách z pera kronikárov pomáhajú oživiť históriu Studia Academica Slovaca, tejto najstaršej letnej školy slovenského jazyka na Slovensku, pôvodne známej pod názvom Letný seminár slovenského jazyka a kultúry.

Zalistovali sme v kronikách a zo žurnalistických skielok do mozaiky SAS-u uverejnených za posledných desať rokov existencie letnej školy pri príležitosti jej 40. jubilea vyberáme:

Autorka príspevku Danuša Serafinová a belgickým účastníkom
Raoulom Alexisom a Petrom Balážom

1993

Z rozhovoru s Jánom Sabolom, významným slovenským lingvistom, doyenom lektorského zboru letnej školy:

Prečo? Môže dať niečo SAS aj takémuto známemu odborníkovi?

„Studia Academica Slovaca som vždy vnímal ako úchvatný vzťah národného a medzinárodného, všeludského. Tento seminár slovenského jazyka a kultúry ma priamo i nepriamo upozorňoval na hľadanie univerzálneho, všeludského, všeobecného, invariantného v našom špecifickom, neopakovateľnom, jednotlivom... Touto reláciou je totiž preskupený celý svet, všetky veci, každý človek – a to vo svojej prirodzenosti a funkčnosti. Ponúkajúc svetu svoj jazyk, svoju kultúru, svoje umenie, prírodu, zvyky, reálie, históriu, utešené melódie ľudových piesní, vyplňame jeden z čarovných obrázkov na mozaike sveta. A svet, ktorý nás takto spoznáva aj prijíma, nám odovzdáva zasa svoje videnie, svoju interpretáciu, svoj výklad nás samých. ...

A vzrušujúce je poznanie, že slovenčina, slovenská literatúra a kultúra, história aj hudba našich riek i hôr, naša pieseň sa môže stať médiom na zblížovanie ľudí takrečeno zo všetkých kútov zemegule, že – cez svoju materinskú reč – viac začíname vnímať funkciu „univerzálneho“ jazyka: gesta, úsmevu, podania rúk, mlčania. A hovorené slovo smeruje „navonok“, mlčanie preniká dovnútra hĺbkovým poznaním. Keď počúvam na SAS-e onú „mätež“ jazykov, melódiu na

storaký spôsob, intenzitné rozpätie slova, usilujem sa hľadať ono univerzálne fluidum medziľudskej komunikácie, ktorá spája, zblízuje, je synergická... Lebo SAS – to je aj jedna veľká rodina, ktorá vie o požehnaní priateľstva, ľudského súročenstva, o sile úprimnosti a nezištnosti, o láskavosti empatie...“ (*Duša letnej školy*. SME, 30. 8. 1993, s. 12.)

1995

Pri príležitosti slávnostného otvorenia 31. ročníka SAS-u jeho riaditeľ Jozef Mlacek skonštatoval, že SAS patrí prevažne vysokoškólakom. Prítomní redaktori im položili o. i. túto otázku: „Aké motívy vás privedli na SAS?“ Prinášame časť odpovedí z denníka Práca:

„Na seminári som po prvýkrát, no na Slovensku som už bol. Chcem sa naučiť lepšie rodný jazyk mojej mamičky,“ hovorí plynulou slovenčinou Tomáš z Hel-sínk, študent ekonomiky, ktorý okrem zdokonaľovania sa v jazyku prišiel navštíviť i starú mamu v Bratislave... Svoj slovenský pôvod nezaprie ani Michaela Osuská z New Jersey, ktorá nedávno doštudovala. Rodičia ju naučili po slovensky, avšak Michaela nie je spokojná s tým, čo vie a chcela by sa ešte zdokona-liť...“ (*Naučí sa Číňan po slovensky?* Práca, 1. 8. 1995, s. 1)

Podobnú otázku položili účastníkom SAS-u v priebehu letnej školy i ďalší redaktori. Počas exkurzie v múzeách Juraja Fándlyho a Ľudovíta Štúra na ňu odpovedala o. i. frekventantka Džu Yong Kim z Južnej Kórey:

„Som tu prvýkrát. Študujem češtinu a popritom aj slovenčinu. Chcem byť tl-močníčkou kórejských biznismanov. Dúfam, že juhokórejskí podnikatelia budú na Slovensko cestovať častejšie. Študujem slovenskú gramatiku, čítam krátke slovenské rozprávky a chcem študovať slovensko-české vzťahy. V múzeách Juraja Fándlyho a Ľudovíta Štúra sa mi veľmi páčilo a veľa som sa dozvedela.“ (*Vnímanie veľikánov očami cudzincov*. Slovenská republika, 14. 8. 1995, s. 4)
(*Správna predtucha?! Pozn. aut.*)

1996

K frekventantom, ktorí sa na SAS vrátili niekoľkokrát patrí aj sympatický Konrád Geiger z Nemecka, ktorý svoj prekrásne sfarbený hlas zúročil na vy-stúpeniach v programe „Sami sebe“. Letnej školy sa zúčastnil štyri razy. Počas

štvrtého pobytu sa na stránkach tlače vyznal z toho, čo mu dali dovtedajšie ročníky SAS-u:

„Lepšie hovorím a rozumiem po slovensky. Mám určité dojmy o Slovensku a viem o slovenskom národe a jeho kultúre viac...

Ako ste spokojný s programom seminára?

„Je zaujímavý. Teším sa na prednášky o vytváraní jazyka, dejinách a súčasnosti. Chcel by som vedieť viac o slovenskej hudbe, lebo študujem dejiny hudby v Kolíne.“

Pokúsili ste sa prekladať zo slovenčiny?

„Áno. Zatiaľ na seminároch v Kolíne... Boli to verše Dilonga a Fábryho.“

Ako prekladateľa Vás priťahuje len poézia?

„Ale kdeže? Rád by som raz preložil slovenské rozprávky.“

(Rád by som preložil slovenské rozprávky. Slovenská republika, 15. 8. 1996, s. 10)

1997

K zástupcom vedenia SAS-u. na ktoré sa médiá pravidelne obracajú patrí i súčasná riaditeľka SAS-u Jana Pekarovičová, odborníčka na výučbu slovenčiny ako cudzieho jazyka. V roku 1997 v príspevku zaoberajúcom sa činnosťou lektorátov slovenského jazyka a kultúry na univerzitách v zahraničí predstavila čitateľom tlače aj činnosť Metodického centra Studia Academica Slovaca:

„Metodické centrum Studia Academica Slovaca ako koordinačné pracovisko v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka, ktoré buduje príslušnú databázu o slovakistike v zahraničí, mapuje postavenie slovenčiny vo svete i motiváciu jej štúdia zo strany cudzincov. Každoročne v spolupráci s Ministerstvom školstva SR a Domom zahraničných stykov MŠ SR organizuje pracovné stretnutia a semináre s lektormi pôsobiacimi na zahraničných univerzitách.“ (Nové slovo, 29. 8. 1997, 35–36. s. 31)

V tom istom roku dostal priestor v médiách i viacnásobný absolvent SAS-u Bruno Fernández. Tlač ho nazvala „adaptovaným unikátom“ a Ján Sabol, junior, ktorý dostal prívlastok dieťa SAS-u, o ňom nakrútil dokonca filmový dokument. Prečo? Pretože spojil svoju životnú dráhu s našou krajinou. Ako sa dozvedáme z tlače, k štúdiu slovenčiny ho priviedol vážny, hoci jednoduchý dôvod. Najkrajšia profesorka bola zo Slovenska.

„Rozhodoval som sa srdcom, vtedy som vôbec netušil, kde je Slovensko a Bratislava“, hovorí B. Fernández. „Bolo to v roku 1988 a pre Francúzov boli všetky komunistické krajiny málo známe. Po praxi som tu dva roky (1991–1993) žil ako Slovák, na konci mesiaca som počítal každý halier zo svojich prednášok a seminárov na EU a filozofickej fakulte. Potom som mal doma nastúpiť na civilnú vojenskú službu. Osud chcel, aby sa Slovensko osamostatnilo a ja som začal byť pre svoju vlasť zaujímavý – Francúz, ktorý vie nie po česky, ale po slovensky. Pre naše ministerstvo zahraničných vecí som bol viac-menej bláznivý unikátny prípad. Tak som až do marca pracoval ako vedecký atašé na Veľvyslanectve Francúzskej republiky v Bratislave...“ (Duel, august 1997, s. 16–17)

Rok 1997 bol pre poslucháčov SAS-u mimoriadny aj tým, že ich miesto trojdňovej čakala štvordňová exkurzia na východné Slovensko. O jej pripravách informoval dlhoročný zástupca riaditeľa SAS-u Peter Baláz v piatom, májovom a júnovom čísle periodika Slovenské zahraničie na osemnástej strane. Košice, Prešov, Levoča, Bardejov, Krásna Hôrka, predstavovali len niekoľko zastávok na tejto veľkej ceste, počas ktorej sa sasisti tešili pozornosti nielen bratislavských, ale i regionálnych východoslovenských médií. Z odpovedí vyberáme:

„Christopher Harrel, Jeffersonville, Indiana (USA) 26 rokov.

Na Indiana University v Bloomingtone študujem medzinárodné vzťahy a už druhý rok sa učím slovenský jazyk. Som smutný, že sa budem musieť čoskoro vrátiť domov. Ochutnal som halušky a chutili mi. Ľudia sú ku mne veľmi milí. Možnože raz budem žiť na Slovensku a založím si tu aj rodinu. Máte veľmi pekné slečny...”

Sharda Yadav, Dillí (India), 38 rokov.

„Prekladám literatúru do nášho jazyka. Naposledy som preložila rozprávku od Jozefa Čigera Hronského Smelý zajko v Afrike. Indickým deťom sa veľmi páči. Na Slovensku sú príjemní ľudia. Najkrajšie spomienky budem mať na Vysoké Tatry a krásne jazero Štrbské pleso...” (Indické deti poznajú smelého zajka v Afrike. Korzo, 20. 8. 1997, s. 6)

1999

Na Slovensku vyšla v preklade básnická zbierka Boh a hračky od Michela Colonna, talianskeho básnika, ktorý si v rozhovore uverejnenom pri tejto príležitosti zaspomínal na svoj prvý kontakt so Slovenskom a slovenčinou takto:

„Môj prvý kontakt so Slovenskom, to bolo štúdium slovenčiny na SASe (Studia Academica Slovaca). A ešte predtým tu môj syn spoznal istú speváčku a stále mi hovoril. Musíš byť v Bratislave! Keď som konečne stál na bratislavskej hlavnej stanici, počul som taký sladký jazyk, ako som ešte nikdy predtým nepočul. Vedy sa mi zdalo, že hlásateľka práve hovorila o láske, o nádeji. Vtedy som sa pevne rozhodol, že ešte pilnejšie sa budem učiť sladký slovenský jazyk. Vďačný som Matici slovenskej, že mi dožičila zúčastniť sa na SAS-e. Toto krátke obdobie bolo pre mňa ako zázrak – stal som sa žiakom a mladíkom nezaobudnuteľnej, sympatickej učiteľky slovenčiny Danuše Serafinovej.“ (*Boh a breh ľudskej duše*. WikEnd, august 1999, s.5)

2000

Dlhoročného riaditeľa letnej školy SAS Jozefa Mlacka oslovujú novinári rok čo rok viackrát. Nebolo jednoduché vybrať si z početných príspevkov. Napokon sme sa rozhodli pre príspevok z roku 2000, v ktorom sa tento známy slovenský jazykovedec a slavista, odborník na frazeológiu a štylistiku slovenského jazyka, vyznal z pocitov, ktoré ho priviedli na SAS a zo svojich skúseností na poste riaditeľa letnej školy:

„Môj kontakt so SAS-om sa začal už veľmi dávno. To som bol ešte odborným asistentom na Filozofickej fakulte v Prešove v roku 1969. Spontánna atmosféra letného seminára ma tak očarila, že som naň potom ďalších sedem rokov chodieval ako lektor. A vracal som sa sem i v ďalších rokoch, až som napokon po odchode profesora Jozefa Mistríka v roku 1992 prevzal funkciu riaditeľa letného seminára... Ako riaditeľ letného seminára snažím sa nadviazať na všetko pozitívne, čo urobili moji predchodcovia. Veď tu pôsobili také osobnosti, ako profesor Eugen Pauliny či profesor Šimon Ondruš. No najmä profesor Jozef Mistrík, ktorý 20 rokov viedol SAS...

Profesor Mistrík, od ktorého ste prevzali štafetu vedenia SAS-u už tento ročník, žiaľ osobne ani nepozdraví, nedávno sme sa s ním navždy rozlúčili. Ako si vy, jeho blízky spolupracovník, naňho spomínate?

I ja, ako všetci moji kolegovia, smútim za ním, bol naším bývalým riaditeľom, ale aj motorom, dušou SAS-u...

Práca profesora Mistríka, ani jeho predchodcov sa nedá obísť. Týka sa nielen obsahovej náplne, ale aj didaktickej formy, ktorá sa na SAS-e uplatňuje. Profesor Mistrík ani po svojom odchode neprestáva byť naším živým partne-

rom a inšpirátorom..." (*Studia Academica Slovaca otvára brány do sveta*, 7. 8. 2000, s. 12)

2001

Jeden z početných priateľov Slovenska a slovenčiny pochádza z Japonska. Na SAS-e sa po prvý raz zúčastnil v roku 1974. V roku 2001 sem zavítal už po piaty raz. O koho ide?

„Na oficiálnom otvorení 37. ročníka Letnej školy slovenského jazyka – Studia Academica Slovaca (SAS) nás medzi omladinou, čo sa zaujíma o slovenčinu, upútal seriózny pán. Podľa výzoru som usudzoval, že pochádza z Japonska, čo potvrdil, keď sa predstavil ako Akihiro Ishikawa... Vedecký pracovník, ktorý robí sociologický výskum so Slovenskou akadémiou vied o identifikácii spôsobu spolunažívania príslušníkov národnostných skupín v strednej Európe, kde sa zameriava hlavne na Slovensko. Má 63 rokov, je členom Japonskej univerzity a vyučuje sociológiu práce. Jeho vzťah k Slovensku sa odráža aj vo volenej čestnej funkcii predsedu Japonsko-slovenskej spoločnosti pre rozvoj priateľských stykov a kultúrnych výmen. ...“ (*Japonský priateľ Slovenska*. Nový deň, 15. 8. 2001, s. 11)

2002

Populárny časopis pre ženy Slovenka uverejnil profil Svetlany Medvid-Pachomovej, vedúcej Katedry slovenskej filológie na Užhorodskej univerzite.

„Mamička bola učiteľkou, otec novinárom. Čím iným sa mohla zaoberať ich dcéra, ako jazykom? S úsmevom zdôvodňuje štúdium jazykov filologička Svitlana Medvid-Pachomová, DrSc., vedúca katedry filológie na Užhorodskej univerzite. Ku slovenčine sa však dostala náhodou: Pri štúdiu ruštiny mala možnosť vďaka profesorovi Pavlovi Čučkovi DrSc., zanietenému slovakistovi, študovať ako druhý slovanský jazyk aj slovenčinu a nie iba češtinu, ako to je na katedrách slovanských jazykov na európskych univerzitách zvykom. Už vtedy si našu reč zamilovala..." (*Cesta ku slovenčine*. Slovenka, 36/2002, s. 46)

Reč bola ďalej o plodnej spolupráci Prešovskej a Užhorodskej univerzity, o zásluhách profesora Pavla Čučka o rozvoj slovakistiky, o slovenskej škole, ktorú navštevujú predovšetkým deti početnej slovenskej národnostnej menšiny na Ukrajine, o tom, ako pani profesorka počas SAS-u popri účasti na odbornom programe navštevuje i knižnice a hľadá ďalšiu odbornú literatúru pre

svoju katedru. Napokon i o tom, že vraj sa z okien svojej katedry pozerá na našu hranicu.

V roku 2002 sa pera chytila i jedna zo sprievodkýň SAS-u Andrea Chebeňová, aby svojim rodákom z Piešťan resp. všetkým čitateľom Revue Piešťany v príspevku *Správy o Slovensku vo svete alebo znovu SAS* priblížila dianie na práve ukončenom 38. ročníku Studia Academica Slovaca. Pozornosť upriamila na akt odovzdania kroník SAS-u z rodinného archívu profesora J. Mistríka, ktoré sprostredkoval jeho syn Miloš Mistrík, na zaujímavú náplň vlastivednej exkurzie či nezabudnuteľný koncert husľového virtuóza Petra Michalicu v jeho rodnom dome v Kremnici. Úspech zožala aj hodina ľudového tanca pod vedením J. Hamara a prirodzene už tradične program *Sami sebe*, v ktorom zaujímavé vystúpenia frekventantov v rodných jazykoch frekventantov i v slovenčine vystriedalo milé pozvanie sasistov z Rakúska na pohár rakúskeho vína.

2003

Ďalšie leto v znamení SASu. Bilancovanie 39. ročníka SAS-u slovami tajomníčky Metodického centra Studia Academica Slovaca Evy Vojtechovej v Našej univerzite:

„Letná škola slovenského jazyka a kultúry „Studia Academica Slovaca“ (SAS), ktorú už tradične organizuje Filozofická fakulta UK... počas svojho takmer štyridsaťročného pôsobenia „odchovala“ už takmer päťtisíc slovakistov, slavistov a záujemcov o slovenský jazyk a kultúru... Tento rok sa letnej školy zúčastnilo 155 účastníkov z 30 krajín sveta (Nemecko – 20, Francúzsko – 16, Poľsko – 13, Maďarsko – 11, Španielsko – 10, Fínsko – 9, Rakúsko – 8, Bulharsko – 6, z Rumunska, Ukrajiny, USA a Talianska po 5 účastníkoch, z Ruska, Slovinska, Srbska a Čiernej Hory a Chorvátska po 4, z Bieloruska, Česka, Kanady a Švédska po 3, z Belgicka, Nórska, Portugalska, Japonska a Veľkej Británie po 2, z Grécka, Indie, Izraela a Švajčiarska po jednom účastníkovi). Ako zvláštnosť možno spomenúť účasť belgického sasistu Alexisa Raoula, ktorý nebol len najstarším účastníkom kurzu (77 rokov), ale aj najskalnejším priaznivcom tohto podujatia, za posledné roky bol na letnej škole už po ôsmykrát. Po niekoľkých rokoch sa už po piatykrát zúčastnila SASu aj frekventantka z Kuby pani Elsa Yirat Hierresuelo...“ (*Leto v znamení SASu*. Naša univerzita, september 2003)

Končí sa naša prechádzka po sasistickej krajine, ako ju zachytilo žurnalistické pero.

Priestor, čo sme mali k dispozícii nám ani zďaleka neumožnil sprítomniť všetko. SAS-y sa menia, mení sa program, zostava vedenia, lektorský zbor, zloženie frekventantov. Mnohí z tých vzácných ľudí, ktorí svoje srdce upísali pôsobeniu na SAS-e už nie sú medzi nami. Za posledných desať rokov pozemskú púť opustili profesor Jozef Mistrík, bývalý dlhoročný riaditeľ SAS-u a lektori Ján Dubníček, Elena Králiková a Katarína Hegerová.

A žiaľ nemohli sme dať slovo ani všetkým tým Achmedom, Bertrandom, Davidom, Giannim, Ildikó, Miguelom, Natáliám, Raoulom, Sinišom, Thomasom, Viktóriám, Zsuzsám a ďalším, ktorí rok čo rok oživujú sasistickú krajinu, dávajú každému ročníku letnej školy jeho neopakovateľné čaro a stávajú sa predmetom záujmu slovenských médií.

Ďakujem osudu, že mi na osi môjho života umožnil stať sa na určitú dobu kolieskom sasistického súkolia. Želám jubilujúcej letnej škole Studia Academica Slovaca úspešný štart do ďalšieho desaťročia: zanietenejších prednášateľov a lektorov pripravených odovzdávať lásku k slovenčine a početných frekventantov ochotných prijímať túto lásku ako sladké spojivo v „mäteži jazykov“ sasistickej krajiny.

Interview s kubánskou frekventantkou Elzou Yierat Hierresuelo pre STV (2003)

Jozef Mistrík a Studia Academica Slovaca z pohľadu syna

Miloš Mistrík

Počas dvadsaťročného pôsobenia môjho otca Jozefa Mistríka vo funkcii riaditeľa Studia Academica Slovaca (1972–1991) vďaka jeho koncepcii a vytrvalosti podarilo sa uviesť do života azda všetky predstavy, s ktorými pristupoval k tomuto náročnému podujatiu. Jeho koncepcia mala rôzne pramene, samozrejme predovšetkým v realite, v potrebách pedagogickej a vedeckej praxe, odrážali sa v nej skúsenosti s takýmto typom školiaceho pracoviska u nás i vo svete. Avšak podľa môjho názoru Jozef Mistrík, možno nevedomky, vychádzal pri predstavách o tom, ako by malo podobné podujatie u nás vyzeráť, aj priamo z podstaty vlastnej osobnosti, zo svojej vnútornej charakteristiky, z vlastného psychického nastavenia.

Je známe, že Jozef Mistrík od svojho nástupu za riaditeľa roku 1972 zamietol scholastickú koncepciu predchádzajúcich ročníkov, pričom presadzoval názor, že zahraničný frekventant by mal získať počas pobytu na Slovensku v prvom rade čo najhlbšie vedomosti o slovenskom jazyku a zručnosti pri jeho praktickom používaní, ale popri tom aj čo najbohatšie informácie o kontextoch spoločenských, historických, kultúrnych, národopisných a podobne, aby mohol komplexne pochopiť a osvojiť si celú problematiku. Túto kontextovosť a komplexnosť prístupu, ktorej bol Jozef Mistrík hlavným autorom i dlhodobým realizátorom, nie všetci na univerzite chceli pochopiť a akceptovať. Uskutočňovala sa v podmienkach vtedajšieho ideologického dozoru, ktorému sa nie vždy videlo prijateľné ono prekračovanie hraníc z užšie vymedzenej lingvistiky smerom do života, k ľuďom, do krajiny. Akákoľvek otvorenosť vo vtedajšej uzavretej spoločnosti bola prinajmenej podozrivá a vyvolávala nevôľu ľudí verných režimu. Nemyslím si však, že by vtedy, na začiatku sedemdesiatych rokov Jozef Mistrík a jeho spolupracovníci chceli touto koncepciou urobiť nejaké okázalé gesto. K pokusu o väčšiu otvorenosť a kontextovosť ich viedla predovšetkým racionálna úvaha, pri ktorej sa mohli oprieť prinajmenej o takú významnú autoritu, ako bol mysliteľ a pedagóg, ktorého meno prijala táto univerzita do svojho názvu. Popri týchto nespochybniteľných historických východiskách mohli ako podnety pre Jozefa Mistríka zároveň pôsobiť aj jeho vlastné čerstvé skúsenosti z najnovších metód práce, ktoré nadobudol počas dlhodobých pra-

Autor príspevku Miloš Mistrík odovzdáva vedeniu SAS kroniky SAS
z archívu prof. J. Mistríka (2002)

covných pobytov na univerzitách v Kolíne nad Rýnom (1969–1971), v Oxforde a v Sheffielde (1975–1977).

Dnes by sme mohli túto koncepciu Studia Academica Slovaca, ktorá sa rodila na začiatku sedemdesiatych rokov a napriek všetkému prežila nielen pôsobenie Jozefa Mistríka, ale vytrvala až do súčasnosti, charakterizovať modernými termínmi demokratickosť a pluralistickosť. Prítom však by sme riskovali, že by sa to chápalo v úzko politickom význame. Jozef Mistrík sa však vždy úzkostlivo usiloval vyhnúť politickým tlakom a chcel čo najlepšie zaštitíť frekventantov pred pokusmi akejkoľvek ideológie preniknúť do podujatia ako celku.

Jozef Mistrík sa však v letnej škole Studia Academica Slovaca realizoval nielen ako teoretik výučby slovenčiny, ktorý sem racionálne aplikoval všetko, čo pokladal za najlepšie v tejto oblasti. Mnohí, ktorí s ním spolupracovali, si všimli, že jeho prístup nebol iba sucho profesionálny, ale že sa tu angažoval akosi navyše, že sa do určitej miery identifikoval so spoločným dielom a pokladal ho za niečo viac, ako iba za sezónne zamestnanie. Pokúsim sa teraz odpovedať na otázku, kde korení tento postoj, pretože je zjavné, že ním vychádzal za hranice bežného a že sa uňho spájal s niečím, čo mohlo pozorovateľovi zvonku ostať zahalené v jeho súkromí a hlboko v jeho psychike.

Verím, že nielen ako syn môžem si dovoliť pripomenúť jednu jeho všeobecne známú povahovú črtu. On mal totiž v sebe čosi vyhranené v tom, ako spontánne ho to priťahovalo tam, kde bolo treba pomáhať slabším. Dúfam, že tieto slová sa nepochopia ako prejav nejakého rodinného sentimentalizmu. Samozrejme,

treba povedať, že v každom z nás je väčší či menší cit pre spolupatričnosť, pre nevyhnutnosť byť oporou iným v núdzi. Ale predsa si dovoľím tvrdiť, že Jozef Mistrík patril k tým, ktorí mali túto črtu viac vyvinutú. Nejde mi teraz o drobné prípady rôznej pomoci pedagóga študentom univerzity, ktoré sa prejavovali okrem iného aj tým, že sa k nemu hlásili zástupy diplomantov, že ho často pozývali do rôznych porôt literárnych a recitačných súťaží, do konzultačných zborov – takáto činnosť je napokon typická aj pre ďalších vysokoškolských pedagógov a nemusí byť nijako výnimočná. Ale Jozef Mistrík sa popri bežnom zamestnaní profesionálne venoval aj zdokonaľovaniu Brailovho písma pre nevidiacich, čo určite nebola nijako ľahká ani atraktívna úloha, naopak, vyžadovala si veľa špecifického štúdia aj času stráveného v spolupráci s ľuďmi, ktorí sa nie vlastnou vinou ocitli na okraji spoločnosti. A v neskoršom veku sa zasa s rovnakým zánietením venoval sluchovo postihnutým. Spoluzakladal vysokoškolskú katedru, vytváral jej koncepciu, spolupracoval s ich zväzom – opäť treba podotknúť, že z tejto práce nevyplývali nijaké mimoriadne pôžitky. Mohol by som tu spomenúť ďalšie podobné činnosti, ktorých som ako syn býval svedkom a ktoré ostali neraz utajené pred širšou verejnosťou, pretože on ich robil pre tých, čo to potrebovali, a nie pre oficiálne uznania. Do tretice iba dodám jeho anonymné autorstvo dlhoročnej, čitateľsky veľmi populárnej rubriky v denníku Sme, ktorú podpisoval ako Alena a v ktorej radil stovkám či tisícom mladších i starších ľudí v ich osobných krízach a ťažko riešiteľných situáciách. Mnohé jeho odpovede neboli nikdy publikované, odišli obyčajnou poštou a ich tajomstvo ostalo medzi ním a adresátom.

Niekoľko sa môže spýtať, kde korení táto črta Jozefa Mistríka. Ja sám si na to viem odpovedať iba tým, že mu bola daná do vienka v rodine a prostredí, kde vyrastal, v jeho rodnej Španej Doline, ktorá preňho zostala po celý život akýmsi ideálnym čírym prameňom etických hodnôt. Jeho plebejský pôvod mu do života nič iného nedal. V čase, keď jeho budúci kolegovia-rovesníci už mohli študovať na vysokých školách, on si musel na štúdium najprv zarobiť. Musel pôsobiť na nižších stupňoch škôl, kým sa vďaka vlastným schopnostiam nepracoval tam, kde iní už dávno sedeli. Na univerzitné štúdium sa zapísal až tridsaťtri ročný, prvú vedeckú hodnosť dosiahol ako štyridsaťročný, pedagógom Univerzity Komenského sa stal až štyridsaťštyri ročný, za profesora ho vymenovali až päťdesiatosem ročného. V žiadnej etape života mu k postupu nepomohla žiadna strana. Určite teda dobre vedel, čo pre slabšieho znamená podaná nezištná ruka, a keď už mohol sám podporovať slabších, tak sa podľa toho aj správal.

Lektorský zbor v roku 1979, v poslednom rade zľava: J. Vatrál, J. Sabol, E. Kudlička, J. Dubníček, P. Baláz; stredný rad zľava: V. Štupáková, K. Resutíková, D. Serafinová, O. Kobelová, O. Šabolová; predný rad zľava: M. Rapošová, J. Pekarovičová, J. Mistrík, D. Augustinska, H. Šabíková-Dučáková

Ako to súvisí s letným seminárom Studia Academica Slovaca? Keďže som mohol vidieť správanie otca v rôznych situáciách, všimol som si, že on aj cudzincov, prichádzajúcich k nám bez dobrej znalosti jazyka, mal zaradených do kategórie slabších, ktorým treba pomáhať. Napokon, všetci sme to už zažili na vlastnej koži, keď sme sa ocitli v inej krajine, ktorej jazyk sme nepoznali a ktorej obyčaje nám boli cudzie. Aj my sme tam vlastne boli tak trochu „hluchonemí“ či „slepí“. A tak im pomáhal naučiť sa jazyk, orientoval ich v spoločnosti, dával im spolu s kolegami čo najviac navigačných bodov, aby tu nezablúdili, aby sa zbavili strachu z neznámeho prostredia, aby sa uvoľnili a cítili čo najlepšie. Aj toto bolo súčasťou jeho koncepcie, ktorú presadzoval proti tým, čo nevedeli pochopiť ľudskú stránku veci.

Kurzy slovenčiny na jednej strane a popri nich spoločenské stretnutia, spievanie slovenských ľudových piesní pri harmonike, exkurzie nielen po literárnych múzeách a archeologických vykopávkach, ale aj do dedín, podnikov, medzi obyčajných ľudí. Studia Academica Slovaca sa starali o každého svojho

Vedenie letnej školy SAS z roku 1981: Jozef Vatrál,
Jozef Mistrík, Peter Baláž

frekventanta. Podobné typy škôl vo svete mávajú rôzne organizačné a učebné metódy. Môže ísť o celkom individualistický prístup, keď sa škola stane pre svojich žiakov iba akýmsi rozvrhom hodín. Studia Academica Slovaca však mali skôr koncepciu kolektivismu, organizoval sa spoločný program nielen pre výučbu a prednášky, ale aj pre trávenie voľného času, pre kultúrne podujatia, večierky. Súčasný trend vo svete skôr smeruje k individualizmu a priveľmi okázalé spoločné podujatia sa z pedagogickej praxe vytrácajú. V sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch 20. storočia však mohli byť kolektívne podujatia pre cudzincov prichádzajúcich do tejto krajiny aj akousi oázou pravdy, ktorá im pomáhala čerpať to podstatné zo Slovenska a umožňovala nestretávať sa s nepríjemnými skutočnosťami danými skostnatým režimom. Kroniky z tých čias, ktoré so železnou pravidelnosťou zapisovali sami sprievodcovia a učitelia seminára, svedčia o tom, aké spontánne boli tieto podujatia a s akým nadšením sa ich všetci, z Východu i zo Západu, zúčastňovali.

Dobré meno každoročného letného seminára slovenčiny sa rozšírilo na slovackistické a slavistické pracoviská vo svete. Odvtedy, čo Jozef Mistrík prevzal funkciu riaditeľa Studia Academica Slovaca až dovtedy, keď jej bol roku 1992 zbavený, sa každoročný počet účastníkov niekoľkonásobne zvýšil. Nemáme k dispozícii nijaké absolútne kritérium, na základe ktorého by sme mohli ohodnotiť úspešnosť či neúspešnosť zvolenej koncepcie. Ale máme aspoň relatívne porovnanie s podobnou letnou školou českého jazyka organizovaného každoročne v Prahe. A to ukazuje, že bratislavský seminár stal sa mu čoskoro rovno-

cenným partnerom, že na Slovensko sa hlásili rovnaké i vyššie počty záujemcov ako do Čiech, čo vyznie ešte zreteľnejšie vtedy, keď si uvedomíme aj dnes existujúci výrazný nepomer medzi počtami študentov češtiny a slovenčiny vo svete – v náš neprospech. Je teda nespochybniteľné, že Studia Academica Slovaca a všetci ich pracovníci, urobili nesmiernu a dosiaľ dostatočne spoločensky neocenenú prácu pre všetkých, ktorí žijeme v tejto republike. Ja sám, ako syn Jozefa Mistríka mám z toho určitý osoh – dodnes kamkoľvek sa v zahraničí pohybujem, stretávam ľudí, ktorí, keď sa im predstavím, s nadšením spomínajú na profesora Jozefa Mistríka a na jeho spolupracovníkov v Bratislave.

Ján Sabol

Eppur si mouve

Vraj pravda víťazí – ach, ale ktorá?
Nad Galileim trúchli Majster Hus.
A osudové tóny do javora
vracajú husle – báseň na nehu.

Všetko je zrazu ako voľakedy:
Drevený oráč kladie na kríže
prastarú huňu s okom na smrť bledým
v nádeji, že je k chlebu najbližšie...

Zaznieva chorál z hlbín matky-zeme.
Sinavé nebo stíhač zametá,
chce vyrieť bielu vetu slamenú:

– Hľa, magma vrie – jej prísnosť drieme.
No naša chorá modrá planéta
predsa sa krúti...! Má však migrénu.

Ján Sabol a jeho harmonika (1975)

Materinská reč

A na vŕbe je veľavravný zvonec...
Nedeľnú bránku anjel otvoril
a vrátil otcov stromik do hory.
Nemá mať v dokrkvanom tóne

zostali s nami strašne sami.
Zrazu im pukli všetky metafory.
Len slza dávny príbeh dohovorí,
prastará rekvizita z drámy.

Tá h-láska rodostromu z-vedie ťa.
A ty, kalambúr, rýchlo z kola preč!
Nedorástol si ešte na dieťa.

Tvoju hru zlatá struna zhodnotí:
mlčiaca múdrosť – materina reč,
ten jazýček na váhach istoty.

Skielka z mozaiky SASu

Ján Sabol

Na začiatku môjho účinkovania ako lektora a prednášateľa na Letnej škole slovenského jazyka a kultúry – Studia Academica Slovaca (písal sa rok 1970) bolo vzrušujúce očakávanie. Kto sú tí, čo majú záujem o slovenčinu, o Slovensko, o nás? Zostal potom trvalý vzťah a v roku 2004 absolvujem v nepretržitom toku 35. ročník SASu. A tí, čo majú záujem o slovenčinu, o Slovensko, o nás, sa neodmysliteľne zapísali do môjho života, úvah o mojom materinskom jazyku, stali sa mojimi priateľmi. Spojila nás naša slovenčina, melódia našej piesne, chuť nášho zemitého vína, skvosty našej kultúry a umenia, naše bohatierske hory a zádumčivé doliny, túžba po porozumení, nádej, že ľudia v tomto rozvírenom a rozvíchrenom svete môžu nájsť cestu k sebe...

* * *

Často som dostával otázku, prečo obetujem značnú časť letných prázdnin, ktoré každý učiteľ potrebuje na oddych, ľuďom – cudzincom. Mnohým sa zdá čudné venovať polovicu dovolenky vyučovaniu, teda ju vlastne nemať. Navyše, týždeň pred SASom a týždeň po ňom už, či ešte „pracujú“ sasistické „senzory“. SAS je pre mňa veľký vnútorný zisk. Je to svojrázna škola slovenského jazyka a kultúry. Sú to fascinujúce zážitky v kolektíve, ktorý si dobre rozumie a ktorý obetavo pracuje v mene „vyššieho princípu“.

* * *

Je to škola slovenčiny so slovenčinou na storaký spôsob. Vnímanou, prežívajúcou, stvárňovanou po japonsky, francúzsky, dánsky, holandsky, egyptsky, španielsky, rusky, taliansky, grécky, bulharsky, maďarsky, anglicky... Vždy inou a neočakávanou, otvárajúcou aj svoje najjemnejšie, najrafinovanejšie zákutia. SAS pochopí len ten, kto ho zvnútorne zažije. Nemožno ho robiť pragmaticky, ale len nezištne a úprimne.

* * *

Pre mňa ako jazykovedca, skúmajúceho materinský jazyk, je nesmierne cenné porovnávať „moju“, „domácu“ slovenčinu so slovenčinou ako cudzím jazykom. Nejde však len o jazyk – on je „iba“ médiom na poznávanie hlbinných vecí okolo. Usilujem sa pozerieť na našu krajinu aj očami cudzinca a pochopiť jeho „výklad“. A tu sa ukazuje, ako niekedy málo poznáme samých seba, aké je naše vnímanie často jednostranné a jednostranné. SAS vysiela impulzy na „ponornejšie“ pochopenie nás vo svete a sveta v nás.

* * *

Som presvedčený, že cesta k poznávaniu jazyka a kultúry konkrétneho národa je kratšia a zaujímavejšia pri plnom komunikačnom súzvuku partnerov, v ktorom základný tón udáva učiteľova identita a neopakovateľnosť, empatia a vnútorný zápal, zánietenie. Najmä pri interpretácii umeleckých diel v osobitnom štylisticko-interpretáčnom seminári, ktorý na SASe už roky vediem, sa frekventantom usilujem poodhaliť najvnútornejšie sugescie jazyka a štýlu v prepojení na estetický komunikát, vidieť v jednotlivom všeobecné, v slovenskom všeludské a naopak. „Naše“ sa musí premietiť v „ich“, tak si „nás“ osvoja natrvalo. Naša národná literatúra z pohľadu inonárodných literatúr i kultúr prechádza teda na SASe sitom „nadanárodnosti“, „svetovosti“, zároveň sa tu

však potvrdzuje ono známe zistenie, že svetové v literatúre a umení vôbec môže byť len to, čo je – na hodnotovom podloží – výsostne národné.

* * *

Jedným zo sasistických médií je naša ľudová pieseň, ktorá ma očarúva, a som šťastný, keď sa začne páčiť aj cudzincom. Je nenápadným, ale zavše rozhodujúcim impulzom pri prieniku do slovenčiny a jej histórie, dotyk s našou dušou... Zdá sa mi, že najmä v prvých rokoch SASu harmonika a spev pomáhali „odklínať“ jeden z utešených priestorov našej svojráznej kultúry a histórie. Čo zavinšovať SASu k štyridsiatke? Nech nadväzuje na osvedčené, hľadá pôsobivejšie, nech rozvíja najmä to, čo bolo preň vždy typické: nejde „len“ o jazyk, ale o všetko, čo doň patrí a s ním súvisí – aj krajina a dobrý človek v nej. Nech sa upevňuje v poznaní, že dnešný svet môže zachrániť iba návrat do ľudskej duše – so všetkým, čo k jej pokoju, vznešenosti a požehnaniu patrí. A toto poznanie sa musí zakotviť v súzvuku konania, myslenia a reči – na počiatku bolo Slovo...

Exkurzia 1997, zľava: Stanislav Marijanović (Chorvátsko), Akihiro Ishikawa (Japonsko), Ján Sabol, Miloslav Darovec, Ján Štibráný, sediaci Emil Kudlička

Moje začiatky na Letnom seminári slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca

Olga Sabolová

Na Letnom seminári slovenského jazyka a kultúry Studia Academica Slovaca som ako lektorka začala pracovať v roku 1974 (a odvtedy bez prerušenia až dodnes) na Lafranconi. Prostredie SASu som však vychutnávala niekoľko dní už roku 1970, keď začal na SASe pôsobiť môj manžel (ubytovaní sme boli v internáte na Suvorovovej ulici, prednášky a semináre boli „na skok“ – na Filozofickej fakulte UK). Aj kontakt so SASom r. 1971 bol pre mňa nevšedný: na exkurzii v Prešove sa boli u nás pozrieť na „najmladšieho sasistu“ – nášho Janíka, ktorý mal vtedy iba niekoľko dní (narodil sa v letnej pálave 15. augusta 1971 v Prešove) – riaditeľ prof. Š. Ondruš aj ďalší z vedenia SASu a niekoľko sasistov; osobitne si spomínam na Sergia Bozziho z Talianska a na Fricka Zavarského z Rakúska. Roku 1972 a 1973 som na exkurzii v Košiciach s kočíkom s „najmladším sasistom“ robila frekventantom SAS-u výklad o historických pamätihodnostiach Košíc, kam sa naša rodina presťahovala v roku 1972 z Prešova.

Nečakane som dostala ponuku od prof. J. Mistríka, riaditeľa SASu, nášho neskoršieho vzácneho priateľa, účinkovať ako lektorka na SASe r. 1974. Ponuku som prijala a ako gymnaziálna profesorka slovenčiny a dejepisu v Košiciach som sa zrazu ocitla medzi vysokoškolskými pedagógmi a s malou dušičkou (hoci som už začala publikovať štylistické štúdie v Slovenskej reči, ktoré neskôr vyústili do rigorózneho práce) som začala vnikáť do sasistických lektorských cvičení v skupine mierne pokročilých. Bola to pre mňa skvelá škola a som vďačná prof. J. Mistríkovi, že mi ponúkol túto možnosť, ale moja vďaka patrí aj kolegom z lektorského zboru, že ma prijali medzi seba ako rovnocennú partnerku, ktorá zasa mohla – na základe stredoškolských skúseností – ponúknuť aj niektoré inovačné metodické postupy.

SAS si vôbec pozoruhodne vypracoval pomer medzi odbornosťou a didaktikou, medzi vedeckými poznatkami o jazykovednej slovakistike (ale širšie aj o slovenskej literatúre, ktorej som sa neskôr profesijne – aj na SASe – venovala, a o slovenskej kultúre) a o slovenčine ako cudzom jazyku s jej didaktickými osobitosťami. Od čias, keď sa riaditeľom SASu stal prof. J. Mistrík, lektorský zbor sa postupne rozširoval z radov stredoškolských profesoriek (bola som prvou z nich), ktoré vnášali do ovzdušia SASu princíp didaktickej dôslednosti

a pestrosti. Viaceré z nich postupne odchádzali na lektorské účinkovanie v zahraničí, na vysoké školy (aj ja som roku 1989 začala pracovať na Katedre slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty UPJŠ, od r. 1997 na Fakulte humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity) a postupovali od odbornej asistentúry (aj vďaka skúsenostiam z činnosti na SASe, ktoré sa využívali i pri výskumnej a publikačnej činnosti) k ďalším vysokoškolským kvalifikačným stupňom.

SAS teda obohacoval, ponúkal nové námety, rozlety, nečakané postupy a riešenia – tak v odbornej slovakistike, ako aj v didaktike.

Manželia Olga a Ján Sabolovci

Spomienky na SAS

Ján S. Sabol

Nepoznám ľudí, ktorí by nechceli vidieť svet. Možno o tom veľa nerozprávajú, ale určite v duši každého sa skrýva tá pradávna chuť človeka nazrieť za vlastný horizont. No niekedy človek nemusí cestovať, niekedy má to šťastie, že svet príde za ním. Ja som to šťastie mal. Každý rok v lete sa mi otváral úžasný priestor ľudského sveta. Mal som pocit, že sa zúčastňujem na stavbe babylonskej veže... a radosť zo života. Áno, na to si dobre pamätám, na malé, možno niekedy nepodstatné detaily, útržky zo života, ktoré človeku dávajú pocit neopakovateľnosti, šťastia. Spomínam si na „popálené“ telá južanských žien, na exotickú vôňu arabských parfumov, na bezstarostné tváre ľudí, ktorí na mesiac utiekli na Slovensko od svojho každodenného rituálu.

Moje spomienky na SAS nachádzam ešte niekde v útľom detstve. Ale teraz, keď sa snažím odкрývať príbehy zahalené do minulosti, zisťujem, že len veľmi ťažko dokážem dať nejaký ucelený príbeh na papier, možno sa to ani nedá. Tých príbehov bolo totiž veľmi veľa a mám strach, aby som na nejaký nezabudol, pre mňa každý z nich je nesmierne cenný. Snažím sa teda poskladať mozaiku svojich spomienok, ale vôbec netuším, ako by mali byť zapísané, aký charakter by mali mať... teraz viac ako kedykoľvek predtým ľutujem, že som si nepísal denník. Je mi smutno za zabudnutými obrazmi, z ktorých si už pamätám len malé fragmenty, možno vône, možno obrysy tváří, je mi smutno, že ich už asi nikdy nebudem môcť otvoriť a prečítať z nich zopár riadkov z môjho života. Teraz mám pocit akoby som strácal niečo zo seba.

Každoročne som svoje prázdniny prežíval v Bratislave, na SASe. Pre malého školáka to bolo akoby otváral knihu dobrodružných príbehov. V nich sa to hmýrilo postavami, ktoré človeka priťahujú svojou inakosťou, aj mená mali takú príchúť; Evaldo, Bruno, Siniša, Angela... ich mená sa mi v okamihu náhodne vynárajú z „hmly“, len tak neusporiadane vyskakujú na papier a spolu s nimi ich tváre, farba ich očí. Teraz každoročne, keď odtrhávam v kalendári júlový list, zasiahne ma nostalgia. Už som na ňu pripravený, viem, že príde, že zaklope na moju dušu, že bez pozvania vnikne do mojich myšlienok. Snažím sa spočítať, pätnásť – dvadsať rokov? Koľkokrát som zažil sasistickú atmosféru, koľkokrát bol pre mňa august tým najfantastickejším mesiacom v roku a nielen preto, že počas neho oslavujem svoje narodeniny.

Som mestský človek. Pre mňa má príroda stále tu pradávnu atmosféru magiky a baladiky, ktorá na človeka striehne na každej strane Švantnerových novíel. Príťahuje ma a zároveň mám pred ňou rešpekt. Keď sa ocitnem v lese, hoci len pár metrov od najbližšej civilizácie, obzerám sa stále za seba, mám strach, či ma nenapadne nejaký vlk alebo medveď. Mojim najväčším hrdinským činom počas trávenia prázdnin u starých rodičov na dedine, v Sokoli, bolo to, keď som dokázal vyliezť na najbližší strom hneď za dedinou, aj to som nemohol vyliezť veľmi vysoko, lebo mávam závrate. A to sa radšej nerozpisujem o svojich príbehoch, ktoré som už zažil ako dospelý človek, ale to sú už spomienky, ktoré patria do inej knihy. To všetko som chcel naznačiť len kvôli tomu, aby som odhalil fakt, že som mestský človek a zo všetkého najradšej mám útle, mestské kaviarničky. Tam strihnem, ako vlk na love, na svoje „obete“, na ľudské príbehy, na cudzie šťastia i nešťastia, ktoré si uchovávam v hlave alebo niekde na duši, aby som ich potom v niektorú chvíľu poukladané do viet vyhodil do sveta. Aj preto som každoročné cestovanie do Bratislavy bral ako prirodzenú vec, ako súčasť môjho letného rituálu, ako prirodzený jav v mojom živote, nie príroda, hory ani more, ale ulice plné smogu a neznesiteľných mestských horúčav, pri ktorých ma vždy ako ešte dieťa sprevádzala moja stará mama. A nazdávam sa, že aj ona, ako Prešovčanka a klasický prototyp meštíackej ženy, sa cítila v tomto bratislavskom chaose dobre.

Neskôr sa moje sasistické zážitky prehĺbili, najprv jeden rok vo vymyslenej pre mňa funkcii asistenta sprievodcu, a v ďalších rokoch v pozícii sprievodcu a po absolvovaní fakulty v úlohe lektora. Keď tak teraz nad tým rozmýšľam, chýba mi ešte funkcia zástupcu a riaditeľa Sas-u a moja zbierka „medailí“ bude kompletná.

S mestom je to ako so ženou. Každé má svoju nezameniteľnú vôňu. Stačí len zatvoriť oči a nechať sa unášať svojou fantáziou. Celý rok som sa tešil na začiatok augusta, na okamih, keď opäť budem vystupovať na bratislavskej železničnej stanici, na chvíľu, keď opäť zacítim vôňu mesta, ktoré sa každoročne v tomto čase kúpavalo v horúcom letnom slnku, na chodníky, ktoré sa v sparnom ovzduší roztápali ako žuvačky, na typický letný vzduch južanského mesta, ktorý sa lenivo pláží po zemi ako dážďovka. To si všetko človek zvyknutý na košicky vietor hneď uvedomí, keď sa prechádza rozpáleným mestom. To je len časť, to sú len fragmenty z obrazu mesta, ktoré mi pripomínajú sasistickú, letnú atmosféru.

Na SASe som zažil prvé lásky, pohľadom žien, ktoré mali exotický esprit sa nedalo jednoducho odolať, a zažil som tam aj prvý „úder“ alkoholu. Mal som

vtedy šesťnásť rokov. Pamätám si, ako som sa v Budmericiach, pod návalom zlatého moku a silného emocionálneho zážitku, podvolil vlastnému apetítu a prvýkrát pocítil dôsledky nadmerného požitia alkoholu. Ale takú atmosféru, aká tam číhala, mladý človek azda ani nemôže uniesť. Pred Budmerickým zámkom čakali sasistickú návštevu skoro všetci, ktorí na študentov „útočili“ zo strán stredoškolských učebníc. Stáli tam v nekonečne dlhom rade, Figuli, Žáry, Reisel, Ballek, Šikula, Zelinová... a s každým sasistom si podávali ruky. Tak veľmi som vtedy túžil byť ozajstným, právoplatným členom sasistickej rodiny. Večer sa ešte umocnil ľudovou hudbou, živánskou a veľkými sudmi vína. Pri nich som stál až do neskorého večera s ukrajinskými dievčatami, ktoré svojím prízvukom a šarmom jemne ladili slovenčinu do spevavých východoslovenských polôh. Pre mňa to boli vtedy tie najkrajšie ženy na svete a ešte dlho som sa liečil z platonickej lásky k nim, minimálne do budúceho SASu.

Pre mňa je SAS jeden veľký román, nikdy nekončiaci film, v ktorom niet vedľajších postáv, všetci sú originálnymi, neopakovateľnými hrdinami. Každý z nich malým kúskom obohacoval moje emócie, zážitky, usmerňoval moje poznanie; ľudsky krásny kolektív lektorov, bezstarostní, srdeční študenti... a exkurzie po krajine a nočné oslavy plné sangrie a tanca.

Stále keď vstúpim na Filozofickú fakultu na Gondovej ulici, zarezonuje vo mne sasistická struna. Niektoré zážitky sú jednoducho také silné, že prekryjú reálnu skutočnosť a reálny čas. Hľadám po chodbách známe tváre, snažím sa zachytiť reč, ktorá mi pripomína stavbu babylonskej veže, ale nič také nenačádzam. Ostáva len nostalgia v duši a spomienky, nič hmatateľné, len útržky, pocit, atmosféra radosti...

Sprievodcovia letnej školy v roku 1992, zľava: Richard Fekete, Ľubica Šipošová, Katarína Skačániová, Ján S. Sabol

SAS – škola srdca a nadšenia

Zuzana Kleschtová

Letná škola Studia Academica Slovaca je v mnohých smeroch jedinečná. Určite to nie je len bežná letná jazyková škola, ktorá počas letných prázdnin sprostredkúva semináre slovenského jazyka a kultúry pre cudzincov, ale pre mňa predstavuje predovšetkým jazykovú školu, ktorá vďaka osobnej zainteresovanosti a nadšeniu jej prednášateľov, lektorov, vedenia a sprievodcov, vytvára pre svojich frekventatnov, ktorí sa prišli do Bratislavy naučiť alebo zdokonaľiť sa v slovenčine, rodinnú atmosféru plnú nadšenia a porozumenia a kreatívne prostredie vhodné na štúdium.

Keď si spomínam na svoje prvé pôsobenie na SASe v roku 2002 v pozícii sprievodkyne, vtedy ešte ako študentky slovakistiky na FF UK, na myseľ mi prídu mnohé spomienky. Je zložité sformulovať ich do uceleného textu, pretože tvoria skôr mozaiku pocitov a zážitkov, ktoré je ťažké definovať a vložiť do viet. Preto by som sa prostredníctvom básnických obrazov snažila opísať moje stretnutie so SASom i s jeho sasistickou rodinou.

SAS bol kedysi pre mňa letnou školou, s ktorou som mala možnosť stretnúť sa len prostredníctvom médií a zborníkov, ktorých jednotlivé príspevky sme analyzovali na lingvistických či literárnych seminároch. Neskôr, keď som už mala možnosť osobne sa ako sprievodkyňa zúčastniť tejto letnej školy, sa SAS postupne pre mňa stával živým obrazom. Mená slovakistov, ktoré som predtým poznala len z odborných zborníkov, časopisov, monografií, sa začali postupne stotožňovať s ich tvármi, neskôr s rečou, gestami a vystupovaním. Prezeranie si kroník letnej školy, ktoré práve v ten rok odovzdala rodina Mistríkovcov zo svojej súkromnej knižnice Metodickému centru SAS, ma naplnilo obdivom a úctou k ľuďom, ktorí sa SASu v minulosti s nadšením a odhodlaním venovali a otáčanie jednotlivých strán kroník mi pomohlo postupne dopĺňať si informácie o jej histórii, ktorá podľa výstrižkov z novín a časopisov mala veľký vplyv na formovanie štúdia slovakistiky doma i v zahraničí.

SAS však pre mňa nezostal len obrazom. Stal sa aj knižnicou životných osudov ľudí, z ktorých človek môže sledovať stopy hľadania a pôsobenia slovenčiny, Slovenska a Slovákov na ľudí z rôznych končín Zeme, ktorí zaplňajú takmer celú mapu sveta. Sú to ľudia, ktorých predkovia alebo príbuzní pochádzali alebo pochádzajú zo Slovenska a prostredníctvom jazyka by si chceli obnoviť svoje rodinné korene, i tí, ktorých so Slovenskom spájajú pracovné či študijné povin-

nosti. Avšak najväčšiu časť frekventantov tu tvoria praví nadšenci slovenčiny, ktorých záujem a láska k tomuto jazyku priviedla až k jeho štúdiu. Práve oni sa hádajú najviac dokázu nadchnúť pre učenie slovenčiny a vedú s ňou urobiť zázraky – od tvorby okazionalizmov, neologizmov, rôznych slovných hybridov, až po variácie a rôzne slovné interpretácie slovenských ľudových a populárnych piesní. Niekedy by sa dokonca zdalo, že práve hudba s ich textami si na SASE získava najväčšiu popularitu, lebo sa v nej spája slovenská tradícia a individuálna kreativita.

Dnes, po mojom už dvojročnom pôsobení na SASE v pozíciách sprievodkyne, asistentky a lektorky môžem vyhlásiť, že letná škola SAS nie je pre mňa už len živým obrazom známych slovakistov vystupujúcich na jej pôde, ani knižnicou životných osudov ľudí, ktorí sem prichádzajú za štúdiom slovenčiny, ale je skutočnou školou srdca, dalo by sa povedať, že mojou srdcovou záležitosťou, do ktorej sa snažím vložiť svoje maximálne oduševnenie, nadšenie a talenty, ktoré tu, ako aj po minulé roky, dúfam, že aj tento rok nájdú svojich adresátov a zapália ich srdcia láskou a nadšením pre slovenčinu a Slovensko.

Všetko najlepšie SAS!

Sprievodcovia letnej školy v roku 2003, zľava hore: Petra Pekarovičová, Andrej Kákoš, Juraj Kákoš; v strede: Katarína Kirthová, Eva Vojtechová, Zuzana Kleschtová; dole: Andrea Vrábová

Takmer historické postrehy netypického slovakistu

Sergio Bozzi, Taliansko

Bolo to ťažké, dlhé a ťažké, ale zvládli sme to. Hory papiera a chodenie na políciu a po konzulátoch, fotografie, preukazy, vyhlásenia a potvrdenia vyhlásení, víza a potvrdenia a o potvrdených vízach, ale napokon, jedného tmavého a vlhkého septembrového večera, som vstúpil na slovenskú zem (železničná stanica Devínska Nová Ves). Písal sa rok 1962.

* * *

Konečne som spoznal blízku rodinu, ktorú som si vzápätí veľmi obľúbil. A mám ich rád doteraz. Potom som spoznal aj širšiu rodinu a priateľov, a priateľov týchto priateľov. Spoznával som Slovensko cez Slovákov, čo je vlastne ten najlepší spôsob, ako ho spoznať. A cez jeho cesty, na ktorých som videl nečakané krásne dedinky a rozprávkové lesy a hrady.

* * *

Potom prišla dlhá a plodná séria pobytov na SASE. Ja ešte naozaj neviem (hoci mám dôvodné podozrenie), kto ma zapísal, takmer bez môjho vedomia, na SAS. Medzi rodinou a priateľmi zavládlo znepokojenie: Bude sa vedieť pohodlný a rozmaznaný synček Západu prispôbiť a odolať drsnému zaobchádzaniu na SASE? Ako sa, chudáčik zvyknutý na kapitalistické maniere, vysporiada s tvrdými lôžkami na Suvoráku, traja i viacerí na jednej izbe, a so sparťanským jedlom univerzitnej menzy? Vynikajúco, páni. Ako myš v syre. Nepoznali ma dobre. A možno som sa dobre nepoznal ani ja sám.

Prvý SAS, na ktorom som sa zúčastnil, bol roku 1968. V auguste. Kurz bol po niekoľkých dňoch prerušený vinou nečakaného príchodu nadmerného počtu nových účastníkov, pochádzajúcich prevažne zo Sovietskeho zväzu. Nie je dôvod pokračovať, povedal profesor Ondruš. Súhlasili sme a rozišli sme sa. Ja sotva po piatich dňoch.

Vrátil som sa o rok. A chodil som až do sedemdesiateho siedmeho. Vynechal som len jediný, kvôli nepochopeniu môjho prekladu zbierky Requiem Vojtecha Mihálíka. Niekomu sa nepozdával môj štýl. Ale za týchto okolností som spoznal úprimných priateľov. Naozaj nebolo jednoduché brániť ma v tých pohutých časoch.

Bol som známym a vytrvalým sasistom. No roku 1977 som prestal. Cítil som sa pristarý na túto úchvatnú hru.

Boli to úžasné roky. Plné ľudí, myšlienok, iniciatív a projektov. No predovšetkým plné úcty a priateľstva. Priateľstvá, ktoré si nezmazateľne vo svojom vnútri zachovávam podnes. Ľudia mi dali oveľa viac, než som mohol dať ja im. Napríklad nekonečný – vo fyzickom zmysle – a vulkanický Ivan Slimák, jemná a vtipná Júlia Lauková, Miško Čabala, srdečný, no ustavične pre čosi znepokojený, a Peter Baláž, neúnavný a nenápadný organizátor. A mnoho, mnoho ďalších.

A moji dvaja učitelia. Tí chudáci, ktorí sa skutočne usilovali vtĺcť mi do hlavy základy slovenského jazyka. A ktorým som ako správny Román statočne odolával. Pretože Románi, ako viete, a možno Taliani špeciálne, čojaviem, neštudujú cudzie jazyky, oni proti nim bojujú. To, čo všetci ostatní sporiadane a poslušne prijímú, to je pre Taliana hádka, boj telo na telo. Aj s udatnými mŕtvymi a ranenými. Ak je samohlások päť – aj to sa nám už vidí priveľa – nerozumieme, načo ich ostatní potrebujú osem alebo desať; ak sú sykavky dve, alebo maximálne tri, nechápeme, načo ich iní musia mať pätnásť. V taliančine je podstatné meno stále rovnaké. Načo si komplikovať život skloňovaním? A ak už niekto nemôže bez skloňovania vydržať, no dobre, nech si má dva vzory, jeden mužský a jeden ženský, a hotovo. Ale nie, oni si urobia dvanásť, a navyše pre tri rody. Čo je veľa, to je veľa.

Z týchto dôvodov, a ešte z mnohých iných, je pre nás Románov naučiť sa jazyk vojna. Svätá vojna za väčšie zjednodušenie, alebo, presnejšie, za väčšiu talianizáciu cudzích jazykov. Vráťane slovenčiny.

Napriek tomuto všetkému sa moji učitelia pokúšali vnieť poriadok do mojej slovenčiny. Boli to dvaja vynikajúci učitelia a do istej miery sa im to aj podarilo. Ale v sykavkách nie, tam som sa nevzdal. Doteraz som vystačil len s dvoma či tromi.

Prvý z týchto dvoch hrdinov bol Milan Darovec so svojím trochu anglosaským štýlom, vždy pokojný, flegmatický, láskavý. Ani jedna z našich nehorázností nevedela narušiť pokoj v jeho tvári figliarskeho chlapca s prameňom vlasov vysiacim popred oči farby vody, neviem či od prírody, alebo od neuveriteľných hlúpostí, ktoré si od nás musel vypočuť.

Ďalším mojím učiteľom bol Ján Sabol. Okrem toho, že je jazykovedcom, je aj rodeným a skúseným hudobníkom, znalcom ľudových piesní z pol sveta (mali by ste ho počuť spievať Santa Lucia!), ale „in primis“ slovenských. Na hodiny vždy chodieval so svojím nerozlučným akordeónom a poslednú polhodinu sme

trávievali učením, analyzovaním a napokon aj spievaním najznámejších piesní vašej krajiny. Naučili sme sa ich množstvo, od trenčianskych hodín, čo smutne bijú, po vody – všetky studené, ktoré tečú viac či menej rýchlo, alebo sa točia vo víre – od niektorých aj bolí hlavička, žeby akási kúpeľná liečba na ruby? – po zmarené lásky a nepokosené lúky, lebo ktosi musel odísť na vojnu, aj o všelijakých kvalitách vín, bielych i červených, vypitých aj nevypitých, niekedy aj zaplattených, štrnganých z plného pohára do bieleho rána, zatiaľ čo muzika vyhráva...

(Text príspevku je skrátenou verziou autorovho článku, ktorý bol pod rovnomeným názvom publikovaný v časopise Romboid, 31, 1996, č. 3, s. 87–92)

Vatra na Kačine, sprava taliansky frekventant Sergio Bozzi (1973)

Studia Academica Slovaka, ukradnuté koleso, spotená brigádírka a sťahovanie Slovákov

Vladimír Dorča, Srbsko a Čierna Hora

Na cesty sa vyberám v ľahkých topánkach, tie držím v starej skrini na spodnej polici. Topánky ľahké, ujsť ak bude treba. A dobre vyzbrojený. Na SAS som za opasok zasunul zvedavosť a náhodu, zbrane, s ktorými sa mi dovtedy a aj potom darilo vyhrať každú bitku.

Aj auto som tak. Kolesá som vynovil novými pneumatikami. A tešil som sa, že sa znovu dostávam na bratislavskú akademickú pôdu, z ktorej som pred rokmi odišiel ako večný študent, pripravený sýtiť sa prednáškami eminentných profesorov slovenčiny a navyše šľahačkou na tortu, cvičeniami.

To bola tá zvedavosť, to bola tá bitka, ktorú som si dostátu uschoval do novinárskej torby, ktorú dodnes starostlivo opatrujem, zveľaďujem.

Náhoda prišla potom...

... a takto som ju videl, vtedy a teraz.

Teda v roku 1981 som bol na Slovensku, na SASe v Bratislave. Bývali sme v prekrásnom internáte Družba, neďaleko reštaurácie Riviéra, nie síce peknej, ale šikovne postavenej a mal som malého poľského Fiata, ktorého sme doma volali „Prdavac“. Iní to moje auto volali inak, napr. „ruksak“, lebo Miro Demak raz, keď ma videl kerovať zvolal:

– Ľaľa, Vlado nesie ruksak!

Z toho malého auta, o ktorom moja manželka hovorí, že aj tak sme lepšie nemali, v ktorom jej vonkoncom nebývalo zle, v auguste roku 1981 pred spomenutým internátom DRUŽBA mi ukradli koleso. Predné ľavé to bolo koleso a zlodeji pri aute nechali vedľa seba položené štyri „šrófi“.

Poviete:

– Preboha, aký súvis má predné ľavé koleso z poľského malého Fiata so SASom a príchodom Slovákov do Petrovca?

Veru má.

Podme podľa kostolného poriadku.

Zastal som si skonča autiaka: predná časť môjho tátošíka, rovno ľavá, je nahnutá nabok, pozriem sa, chýba predné ľavé koleso.

– Ničto zato, – pomyslel som si, – stáva sa.

– Zavoláme na VB, – navrhol vrátnik, a už sme tam aj telefonovali.

O chvíľu prišli. Boli štyria, obhliadli si auto, zhliadli situáciu, „šrófi“ si podávali z ruky do ruky, jeden povedal, že podľa nich by sa dalo zistiť, kto ukradol koleso, ale to by potrvало, ale ja som im „šrófi“ nedal, a keď mali urobiť zápisnicu, jeden z nich, civilista, riekol druhému v uniforme:

– Počuj, nadporučík Blaškovič, choď tu so súdruhom na VB, tam urobíte výsluch a spíšete zápisnicu.

Potom traja sadli do auta značky Volga a odviezli sa. A toho štvrtého nechali so mnou.

– Len kúsok odtiaľto je VB, – riekol nadporučík, bolo teplo, fúkol si ponad nos na čelo, – ale aj tak pôjdeme električkou... nepotrebuje lístok, lebo ste so mnou.

Nastúpili sme do električky, nadporučík ma držal za ruku, keď som do nej nastupoval, ľudia v električke si pomysleli:

– Ako dobre, zasa jedného zlapali!

Na prvej zastávke za Rivierou pracovník verejnej bezpečnosti mi tiež pomohol, tentoraz z električky.

Na VB, v celkom novej budove, voňalo sviežou maľovkou a po lacnom cigaretovom dyme. Na nádvorí zapáchala rozliata nafta.

– Tu sa posadte, súdruh, – rukou mi ukázal na novú polofotelku.

On sa posadil za písací stôlík a aby som sa cítil ako vo filme, vyzliekol si hornú časť uniformy, rozopol košeľu, zacítil som nadporučíkov augustový pot, potiahol pred seba písací stroj značky Consul, zasunul doň papier, ľavou rukou otvoril ľavú hornú zásuvku písacieho stôlíka, ale brigádírku si nechal na hlave.

– Prvá otázka, súdruh. Meno a priezvisko?

Akoby z rukáva som vytriasol krstné meno a priezvisko.

– Druhú... deň, mesiac a rok narodenia... tiež mesto?

Aj to som vedel.

– Kde ste sa to narodili?

– V Petrovci, – zdôraznil som.

– Aha, – pochopil nadporučík.

– Tretia... Kedy ste odišli od nás?

– Prosím?

– Opakujem tretiu otázku... Kedy ste odišli od nás?

– Prepáčte, nerozu... ako tomu mám rozumieť? Kedy som odišiel od VÁS?

– Otázka je predsa jasne formulovaná! Kedy ste odišli od NÁS? Takto, hľa, píše sa aj v tomto dotazníku, – ukázal prstom do zásuvky, – ja iba čítam to, čo sa tu píše. Teda?

Zahniedzil som sa na novej polofotelke, ukazujem cestovný pas, ten očividne nadporučíka Blaškoviča nezaujíma.

– Ak dovolíte... prosil by som o vysvetlenie... čo mám rozumieť pod pojmom ODÍŠŤ OD NÁS?

– Ja tomu, občan, rozumiem tak, že kedy ste od NÁS ZDRHLI! Či pred rokom 1968, alebo po roku 1968? Jasné?

Nadporučík Blaškovič už nesedel za písacím stolíkom, už stál, už nemal na hlave brigádírku, držal ju v ruke, už nehovoril, ale kričal.

– Jasné?

– Dokonale jasné.

– Teda?

– Od vás som odišiel pred rokom 1968.

– Úplnú a presnú odpoveď na položenú otázku, prosím!

– Od vás som odišiel roku 1745 na jar, keď sa ľady na Dunaji spustili.

– Prosím? – Nadporučík si na hlavu vrátil brigádírku, zapol vrchný gombík na košeli a bolo jasne na ňom vidno, že je nahneváný. Obliekol si vrchnú časť uniformy, potom z hornej ľavej zásuvky písacieho stolíka vybral dotazník a s tým papierom v ruke začal chodiť okolo mňa ako okolo horúcej kaše. Ako vo filme.

Pošepol mi do ucha:

– Aká je to odpoveď, občan? Vraj 1745... keď sa na Dunaji ľady spustili...

– Aká otázka, taká odpoveď, – vyšlo zo mňa a hádam som ani nechcel.

– Otázka je jasná... KEDY... chápete... KEDY ste od nás ZDRHLI!? Len odpoveď... s odpoveďou čosi špekulujete. Viete vy kde sa nachádzate?

Nadporučík Blaškovič kričal, potom ešte zvýšil hlas, vreštal, krk mal červený, a keby sa dvere neboli otvorili, dostal by som, namojpravdu, poza uši.

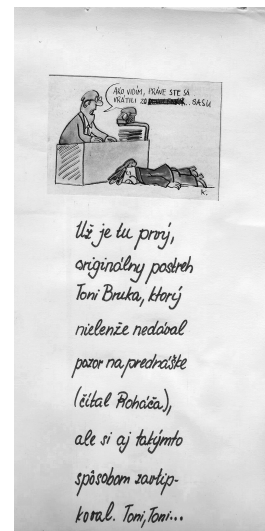
Keď sa dvere otvorili nadporučík sa postavil do pozoru.

Do miestnosti vošiel muž, ktorý mal viac hvezdičiek na výložkách ako nadporučík.

– Nadporučík Blaškovič, čo sa tu deje?

– Súdruh náčelník, otázka je jasná, len odpoveď nie... vraj od nás zdrhol v roku 1745 na jar a aj ľady na Dunaji tu prítomný spomína... mám pocit, že si robí srandu...

Náčelník VB v novej budove nad Rivierou si zapálil cigaretu, mňa ponúkol, rovno ako vo filme a rozkázal nadporučíkovi Blaškovičovi, aby nám uvaril kávu.

Karikatúra z kroniky SAS 1978 (autor Toni Bruk, Nemecko)

– Aj tak ste mohli, – spokojne hovoril náčelník, aj sa usmieval, – nadporučíkovi objasniť, o čo ide, že ste Slovak z Juhoslávie... ale aj tak dobre... žartu nikdy dosť. Ale, keď vás už máme tu a aj niekoľko mladých pracovníkov VB, vari by bolo dobre, aby ste nám aspoň krátko povedali o tom, ako a kedy sa Slováci dostali na Dolnú zem, aj na územie dnešnej Juhoslávie. Dobré?

O chvíľu bola prednáška. Mňa posadili za písací stolík nadporučíka Blaškoviča, nadporučíka predomňa a takto som začal:

– Písal sa rok 1745, bola akurát jar a ako viete, ľady sa na jar na Dunaji topia...

...a pozrel som na nadporučíka Blaškoviča.

Tu by mal byť koniec, mal by som ešte povedať, že koleso z auta som nikdy viacej nenašiel, ale musíme sa ešte rozlúčiť s nadporučíkom Blaškovičom.

...prednášku som ukončil, pozdravil som sa s mojimi poslucháčmi, a keď som podával ruku náčelníkovi, ten riekol:

– Pešo? To teda nie, – rezolútne povedal, – súdruh nadporučík, tu sú kľúče, vonku je auto, zavezte nášho hosťa.

Vonku sa horúci august napásal, listy vädli a keď sa ma nadporučík opýtal, kam si prajem, aby ma zaviezol, položil som otázku:

– Zaveziete ma, kam chcem?

– Pravdaže... veď ste počuli náčelníka.

– Nuž zavezte ma do Rivieri.

– Veď je to len...

A nadporučík, teraz ako môj osobný šofér, zaparkoval v chládku pred Rivierou. Vo výletnej reštaurácii sme si objednali pivo, a po prvom pohári sa ma opýtal:

– Aj tak mi nie je jasné, ako náčelník mohol prísť na to, že ste sa naozaj od NÁS odsťahovali na jar, keď sa ľady na Dunaji...

– Hádam preto, že je náčelník, – odvetil som mu, a s tým druhým pivečkom sme si štrngli. Aj zasmiali sa.

...Iaľa, aj toto je SAS. Náhoda vytasená spoza opasku.

A som nesmierne rád, že takpovediac, na začiatku smutná, narástla na veselú príhodu, na ktorú si často spomínam. A tak, pravdaže, aj na Studia Academica Slovaca v roku 1981.

Z vystúpenia amerických frekventantov v programe Sami sebe (1983)

SLOVAK SOM AJ SLOVAK BUDEM
AJ KED NA SAS JA PRE PADNEM
DOMATSNU PRATCU Vela som robil
aj na curai som hovoril.
Naspok pojdem, — do AMERIKI
Atam jim poviem OD VAŠE ZVIKI
MOJÉ MILE JA ROZ PO VIE DAM
Ako TU som sa tešiu pri KVAL *

O TIŽDEM LIETAM DO Honolulu
Tam MOJ MI LI, MNA čakajú budú
SPI TAJU SA či som Tam curae PREŠOL

Poviem jim ŽE Som sa UTČIL
ZABUDNEM ŽE Som VINO PIL

Poviem jim ŽE Som vela ROBOTU MAL
ALE ZABUDNEM ŽE Som DIEVČATA
BOS KAVAL *

Teraz Bratia JA VAS NEHAM
DO HONOLULU JA VAS VOĽAM
ŽE SOM PROGRAM SAS Pre Padou
NEVRATE
Lebo VAS HODIM HETAM DO
MORE

Text k vystúpeniu (1983)

Spomienky na leto – SAS 2001, 2002, 2003

Michèle Sauvalle, *Francúzsko*

(Paris, le lundi 16 février 2004)

Je domovníkom, strážcom, prísny strážcom, prievozníkom, vychovávateľom, žalárnikom, kápom, nočným strážnikom, pastierom ovečiek, strážcom kľúčov, informátorom...

... ale nie, on je obhajcom, ručiteľom, ochrancom, dobrým a veselým človekom, má lahodný hlas, trochu ako keď medveď vychutnáva med, usmieva sa modré oči, vždy pohotový úsmev a hlboký smiech, ktorý sa rozlieha z pľúc a postupuje po temene hlavy až po nos, ako najkrajšie barytónbasy.

Kto je to? Vrátnik sasista.

Pri mojom prvom pobyte, vždy, keď som si musela pýtať kľúč, bola som vo veľkých rozpakoch: ako povedať cent vingt-cinq po slovensky? Čím väčší bol môj zmätok, tým prázdnejšia bola moja hlava, a on sa tým viac smial z plného hrdla. A to mi robilo dobre.

Pri mojom druhom pobyte, keď ma zbadal, ako keby sa chystal znova od srdca rozosmiať, ale vtedy som mu zasadila úder a povedala som bez váhania: „dva dva jeden“. Naučila som sa, ako obísť trápenie. Dobrosrdečne prijal zjednodušenie.

Pri mojom treťom pobyte sme sa na seba pozreli škodoradostne a sprisahanecky, a hovorím mu bez okolov: „dvestodvadsaťdva“. Bolo to perfektné. Odmienil sa mi širokým úsmevom. Lepšie ako gratulácie.

(Z francúzštiny preložila Michèle Sauvalle, študentka slovenčiny na INALCO v Paríži, s ktorou, pod vedením Vlasty Křečkovéj, lektorky slovenského jazyka na INALCO, spolupracovali Pierrette Kersnak a Patrice Boudard, marec 2004)

Stredná Európa na SASe

Pavel Hynčica, Česká republika

Fenomén „strednej Európy“ je predmetom rôznych úvah historikov, politikov, politológov či publicistov. V minulosti sa neraz diskutovalo o tom, kam štáty tohto regiónu patria. Majú sa orientovať na západ či na východ? Tu, v strede Európy, sa uvažovalo aj o iných cestách. Hľadanie stredu je celkom prirodzené. Skúmame, kde je stred Európy, Slovenska atď. Stred je akýsi magický či symbolický bod, miesto istoty, o ktoré sa môžeme oprieť. V stredoeurópskom regióne ide ešte o čosi viac. Štáty a národy tu žijúce hľadajú odpoveď na otázku, čo ich spája, a či ich vôbec niečo spája.

Už v minulosti sa mnohí historici, politici či spisovatelia zaoberali úvahami o strednej Európe (Kamil Krofta, Fridrich Naumann, Milan Kundera a i.). Písali o jej politickej či ekonomickej integrácii, uvažovali o podobnosti mentalít ľudí. Po spoločensko-politických zmenách v strednej a východnej Európe po roku 1989 vytvorili štyri stredoeurópske štáty neformálne zoskupenie, tzv. Visegrádsku štvorku (V4).

Ako to súvisí so SASom? Zmyslom tohto príspevku nie je uvažovať o tom, aké bolo a je poslanie strednej Európy po stránke politickej, ekonomickej či geopolitickej, alebo o tom, ktoré štáty či národy môžeme priradiť k tomuto regiónu. Ide skôr o zamyslenie sa nad tým, ako sa prejavuje „stredoeurópska solidarita“ práve na letnej škole slovenského jazyka a kultúry. Nasledujúce riadky vychádzajú zo skúseností autora z posledných dvoch ročníkov SASu (2002, 2003). Na ňom sa vytvorilo veľmi pevné a neobyčajné priateľstvo medzi skupinkou frekventantov z troch krajín V4 (Česká republika, Poľsko, Maďarsko), ktoré prekračuje rámec trojtýždňového letného pobytu v Bratislave. Ako keby títo ľudia podvedome cítili, že ich spája čosi viac, ako len spoločný záujem o výučbu slovenčiny.

Človeka prekvapí, čo všetko si môžu Česi, Poliaci a Maďari povedať a predovšetkým, aké sú ich znalosti o druhej krajine. Asi len na SASe sa môžeme stretnúť s tým, že Čech, Poliak a Maďar sa pozerajú v televízii na slávny český seriál Nemocnice na kraji města v češtine, všetci traja spolu komunikujú v slovenčine, český a poľský kolega sa môžu rozprávať aj po česky a poľský kolega (študujúci popri slovenčine aj maďarčinu) s maďarským kolegom aj po maďarsky. To je dokonalý stredoeurópsky multikulturalizmus.

Nebolo by však dobré obmedziť sa len na krajiny V4. Keď hovoríme o poznávaní ľudí zo strednej Európy, treba doceniť aj význam kontaktov s Nemcami, Rakúšanmi, Ukrajincami, či frekventantmi z balkánskych krajín.

A prečo práve Slovensko a slovenčina toľko spája „SASistických“ Čechov, Poliakov a Maďarov? Možno to súvisí s tým, čo už odborníci na geostratégiu a geopolitiku hovorili v prvej polovici 90. rokov 20. storočia, že Slovenská republika je kľúčom k samotnej strednej Európe, lebo hraničí so všetkými štátmi v regióne. Zrejme aj preto Poliaci a Maďari na SASe neraz smútili nad tým, že Poľsko a Maďarsko nemá spoločnú hranicu. Ale možno tých dôvodov bude viac.

O spoločných záujmoch a spolupráci ľudí zo strednej Európy nemusia uvažovať len politici na rôznych bilaterálnych či multilaterálnych fórach. Túto skutočnosť môžu dokazovať napríklad vysokoškolskí študenti prítomní na SASe. V tomto kontexte môžeme spomenúť to, že sa na akademickej pôde v krajinách V4 hovorí o potrebe systematickejšieho štúdia stredoeurópskeho areálu po stránke kultúrno-spoločenskej, historickej, ekonomickej, jazykovej či literárnej. Takéto štúdium by v sebe obsahovalo dôraz na národné a regionálne špecifiká na strane jednej a vzájomné kultúrne a ďalšie prieniky na strane druhej. Zázitky zo SASu ukazujú, že to môže mať svoje opodstatnenie.

Letná škola európskosti a života

Simona Venti, Taliansko

Keď ma požiadali napísať niečo pri príležitosti 40. výročia SAS, spráška nádherných spomienok, všetkých nádherných, zaplavila moju myseľ. Aká radosť, aká nostalgia, aký pocit zadosťučinenia mi napĺňa srdce pri spomienke na tak radostné chvíle.

Čo znamenal SAS pre mňa?

Je to ako spýtať sa malého chlapca, aby porozprával o svojej prvej láske, alebo o prvej ceste s priateľmi. Na mojom prvom SASe som sa zúčastnila v roku 1992, nemala som ani dvadsať rokov.

Aké je leto v dvadsiatke?

Keď som pricestovala do Bratislavy svietilo oslepujúce slnko a jeden vodič ma doviezol na Družbu. Privítali ma, ako sa to vyžaduje pri významných osobnostiach. V tom momente som pocítila, že som súčasťou niečoho dôležitého, ešte som však nechápala čoho. Na večer bol zorganizovaný uvítací koktail v Hoteli Bôrik, pamätám sa na každú maličkosť a niektorí ľudia, ktorých som spoznala v ten večer, sú dodnes mojimi drahými priateľmi. Potom sa začali lekcie a život sasistov.

Organizácia kurzov, ale aj voľného času, kultúrnych a poznávacích aktivít, večerov a výletov bola perfektná: umožňovala zabaviť sa, spoznať sa a poznávať prostredie kultúrnej výmeny a spolunažívania. Mala som šťastie navštevovať prednášky najlepších profesorov univerzity, lekcie na vysokej úrovni, nielen pre ich obsah, ale aj pre hojné nadšenie a snahu. Istotne duchom SASu bolo oboznámiť nás so slovenskou kultúrou, avšak výsledok tejto skúsenosti znamenal pre mňa oveľa viac. Ocítla som sa ponorená do medzinárodného prostredia, medzi štyridsiatimi mladými ľuďmi, ktorí všetci rozprávali veľmi „osobitou“ slovenčinou, vymýšľajúc si niekedy výrazy s koreňom vo svojej vlastnej reči a so slovenskou príponou. Bolo to zábavné. Bolo to také krásne, také zvláštne a zábavné počuť rozprávať v tom istom jazyku a s mnohými rozdielnymi prízvukmi. Jednoducho z dôvodu, že sme boli tak rozdielni a predsa tak podobní jeden druhému, sme si boli samozrejme sympatickí a každým dňom sa rodili nové kamarátstva.

Rok prejde rýchlo, a keď som sa nasledujúce leto vrátila na SAS a uvidela mnohé z týchto tvárí, bolo to, akoby neprešiel ani deň.

Tak som rok čo rok obnovovala moje stretnutie so SASom a strávila som v Bratislave moje letá a prežila som tu zopár najkrajších momentov mojej mladosti.

Koľko výnimočných ľudí som spoznala vďaka SASu. Spomínam na Dušana a Lubicu: boli sprievodcami počas môjho prvého SASu, dnes manželia, bola som medzi hosťami na ich svadbe a oni na mojej. Niekedy ma chodia navštíviť do Talianska. Spomínam na Chucka, antropológa, Američana, večer v átriu na Bernoláku sme spievali ľudové piesne; dodnes sa sem-tam stretávame.

A ešte mi prichádza na myseľ jedna francúzska psychologička, nepamätám si už na jej meno, s ktorou som si vymenila pár slov a úsmevov počas jedného zvlášť veselého večera. Po niekoľkých rokoch som od nej dostala pohľadnicu, nebolo na nej napísané nič, len kresba: jej tvár s pekným úsmevom. Táto pohľadnica znamenala pre mňa zrýchlený kolobeh komunikácie, empatie a emotívnej inteligencie.

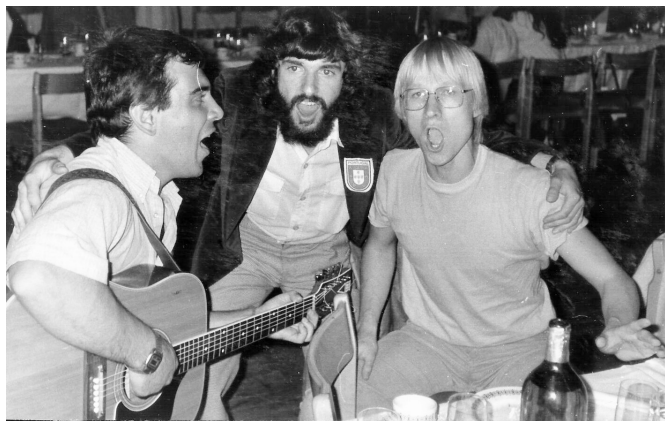
Pamätám sa na Dominga, španielskeho skladateľa, ktorý skladal vojenské pochody. Ako sa smial, keď som rozprávala po slovensky. A tak sme potom vždy hovorili každý svojou rečou a výborne sme si rozumeli. Na SASe bolo vždy veľa Španielov, a teda aj mnoho večierkov so Sangriou.

Ale bolo tu aj mnoho Talianov, a teda aj veľa špagetových večerov. V jeden večer sme varili špagety pre štyridsať ľudí (prakticky pre celý SAS), bola asi polnoc, voda ešte nevrela a Manuela (do dnešného dňa moja drahá priateľka) naliehala, aby sme olúpali paradajky... po dlhom diskutovaní a smiechu, cestoviny boli hotové okolo druhej hodiny rannej. Nebolo dôležité, čo si dostal na tanier, ale spolužitie s tým, kto sa delil s tebou o stôl. Samozrejme, že univerzitná jedáleň nebola miestom pre gurmánov, ale obedovať spoločne robilo všetko chutnejším. Zábavné bolo aj stáť v rade: každý prehlasoval, že je vegetarián, aspoň na základe jedálneho lístka, ale deň po dni personál, ktorý obsluhoval, si začínal pamätať, kto bol a kto nebol vegetariánom, a tak sa stalo, že niekto, aby nespravil zlý dojem, ostal vegetariánom až do konca SASu.

Pamätám si na chorvátskeho chlapca menom Seid, s ktorým som poobede robila úlohy, a do ktorého som sa, ani neviem ako, zamilovala... asi na dva týždne. SAS je aj toto.

S nostalgiou si spomínam na výlety na východnom Slovensku. Väčšinou sa nocovalo v Ružomberku a aj tam na nás čakalo kráľovské privítanie. Pripravili nám vynikajúcu večeru a najlepšie halušky, aké som kedy jedla.

Pamätám si na návštevy Zelenča, kde každoročne jedna amatérska divadelná skupina pripravovala nejaké predstavenie iba pre nás zo SASu, boli výborní;

Talianky, portugalský a fínsky frekventant spievajú slovenské piesne (1980)

ešte stále mám v mysli scénu z „Metamorfózy“ od Kafku. Po predstavení sme trávili večer pitím a spievaním v záhrade, kde nainštalovali svetlá na stromy, bola to oslava pre oči a pre srdce. V ten večer mi Eva, jedna z našich sprievodkýň, rozprávala o svojej holandskej láske a o jednej ceste do Rumunska, kedy jej ukradli stan a všetko, čo mala pri sebe.

Avšak výlety SASu boli aj zdrojom myšlienok a nápadov pre nové štúdiá.

Spomeniem len niekoľko príkladov:

V tom roku, keď som spoznala Chucka, sme boli na exkurzii v jednej pivárni. Chuck sa opýtal jedného robotníka, ako sa zmenil jeho život po páde socializmu. Muž mu odpovedal na otázku praktickými príkladmi a Chuck povedal, že by sa mu páčilo položiť rovnakú otázku každému jednému robotníkovi tej fabriky a tej dediny. O rok neskôr, keď sme sa stretli na SASe, Chuk mi povedal, že získal doktorát svojej univerzity – antropologické štúdium venované práve tomu, ako sa zmenil život v jednej fabrike po páde socializmu.

Iný večer sme sa prechádzali pozdĺž Dunaja, neďaleko Nového mosta. Boli tam Švédi, Kanadania, jeden Fín a jedno maďarské dievča. Hovorili sme o filológii a hrali sme sa jednu hru, aby sme pochopili niečo z maďarsko-fínskej filológie. Hra bola asi takáto: každý z nás musel povedať po slovensky jedno slovo prvopočiatočného pôvodu, ako matka, kameň, oheň, krv, chlieb. Potom ich Maďarka a Fín prekladali do svojej reči, a tak sme sa snažili pochopiť, či dané slová mali spoločný pôvod a ako sa vyvinuli. Hrajúc sa takýmto spôsobom sme prešli z centra mesta až na internát Družba.

Koľko prepletených historiek po Európe. Aká škola európskosti bol SAS. Jeden rok predávali v obchodoch so suvenírmi tričká s nápisom „Bratislava srdce Európy“. Vtedy to znamenalo geografické srdce, ale pre mňa skúsenosť na SASe a dni strávené v Bratislave boli jadrom formácie a európskeho uvedomenia, ktoré sa vo mne rodili. V tom čase som bola celkom iná, aj Bratislava bola iná, ako aj slovenská sociálna situácia a koncept Európy.

V priebehu rokov som videla, ako sa menila Bratislava, ako sa zmenila situácia na Slovensku a Európska únia nie je už len konceptom, ale našou krajinou a teraz má ten nápis na tričku pre mňa prorocký význam.

SAS oslavuje štyridsiate výročie a ja mu želám, aby pokračoval vo svojej činnosti ešte mnoho rokov; jednoducho preto, lebo mojím priáním je, aby aj moja dcéra mala rovnakú možnosť, ako som mala aj ja.

Čo pre mňa znamenal SAS? SAS bol pre mňa školou života, boli to najkrajšie letá môjho života, bola to moja mladosť a moje dozrievanie ako slovakistky, ako európskej občianky a ako ženy.

(Z taliančiny preložila Mgr. Jarmila Matejková)

SAS – kúzelník

Günther Jarosch, Nemecko

SAS1981

Keď ľudia z rôznych krajín,
ktorí doposiaľ málo vedeli o Slovensku
a o dejinách slovenského národa,
behom krátkej doby
doplnia svoje vedomosti,
je to kúzlo,
dielo SASu – kúzelníka.

Keď sú po krátkom pobyte
nadšení krásou slovenskej zeme,
rázovitým slovenským folklórom
a pokladmi kultúry,
je to kúzlo,
dielo SASu – kúzelníka.

Ale keď Nemec s Francúzom,
Maďar s Japoncom
a ostatní frekventanti z vyše dvadsiatich krajín
rozprávajú sa po slovensky
a keď všetci žijú so sebou
v druhej ľudskej pospolitosti,
je to najväčšie kúzlo.

A za to vďaka Ti,
SAS – kúzelník.

Štát SAS

Svitlana Medvidová-Pachomová, Ukrajina

SAS 2002

SAS je multikulturálny štát, v ktorom sa používa slovenčina ako štátny jazyk. Obyvateľstvo štátu – 150–200 človek. Stredný vek – 20 rokov, ale sú výnimky – 80-ročný mládenec a 40-ročné kočky. Ten štát sa nachádza v okolí Bratislavy, ale na rozdiel od Vatikánu, SAS ako štát v štáte funguje iba tri týždne každý rok. Má svoj štátny erb, štátnu hymnu („Ešte si ja pohár vína vypijem!“), oranžovú štátnu vlajku, štátnych zamestnancov, ktorí majú zvláštnu uniformu – tričká s erbom SAS. Štát má svoje tradície a kroniku. Tu vážia si kult predkov.

Najlukratívnejšie zamestnanie na SASe – hlavný štátny harmonikár. Dostať sa tam je veľmi komplikované, pretože hlavný štátny harmonikár SASu, okrem toho, že má byť vynikajúcim hudobníkom a mať krásny hlas, musí mať aj najvyššiu vedeckú hodnosť. To najčestnejšie postavenie zastavuje profesor Sabol.

SAS je obdivuhodná krajina, lebo život tu pramení 24 hodín bez prestávky na sen. Cez deň obyčajne sa študuje a je ticho, a v noci nikto nemá právo spať – len spievať, len tancovať a keď sa rozprávať – iba hlasne, aby každý mohol počuť. Pre tú právnickú zvláštnosť je dobre skonštruované bydlisko SASu. Najlepšie pokračuje v tej tradícii 2. štátny harmonikár – známy obyvateľom SASu, študent z Nemecka, vďaka jeho nádhernému spevu hymien.

Podľa modernej štátnej ústavy prezidentom SASu môže byť človek, ktorý má zásluhy pred slovenskou frazeológiou. Predseda vlády sa volí medzi najrozumnejšími a najkrajšími ženami.

SAS je demokratická a vzdelaná krajina s nádhernou budúcnosťou.
Nech žije SAS!

Účastníci letnej školy Studia Academica Slovaca z roku 1991

Lektorský zbor v roku 1999, stojaci vzadu zľava: J. Dubníček, O. Sabolová, J. Sabol, H. Steinerová, E. Králiková, A. Rýzková, E. Kudlička, K. Resutíková, M. Vajičková, D. Serafinová, M. Darovec; vpredu: E. Držíková, K. Puškelová, Z. Garajová, L. Trup

III.

PREHLÁDY A BIBLIOGRAFIA

Účastníci Studia Academica Slovaca 1969

Jedna z tried na letnej škole 2003

Zoznam členov vedenia letnej školy Studia Academica Slovaca (1965–2003)

Riaditelia	PAULINY Eugen	65–69
	ONDRUŠ Šimon	66, 70, 71
	MISTRÍK Jozef	72–91
	MLACEK Jozef	92–2003
Zástupcovia	ONDRUŠ Šimon	68, 69
	BALÁŽ Peter	76–99
	HOCHÉL Braňo	90, 91
	KENÍŽ Alojz	90–2002
	MLYNKA Ladislav	99–2002
	PEKAROVIČOVÁ Jana	2000 - 2003
	ŠTIBRANÝ Ján	93–97
	VATRÁL Jozef	76–89
	VOJTECH Miloslav	2003
Tajomníci	ZAMBOR Ján	98
	AUGUSTINSKA Daniela	85–87
	BALÁŽ Peter	72–75,
	BARTOŠ Jozef	66
	ČABALA Michal	65, 66, 69
	HAZUCHOVÁ Oľga	88–95
	KLESCHTOVÁ Zuzana	2003
	KOVAČIČOVÁ Oľga	72, 73
	KROČANOVÁ Dagmar	92
	KUDLIČKA Emil	68
	LAUKOVÁ Júlia	74, 75
	SLIMÁK Ivan	68, 69
	SPIŠŠÁKOVÁ Marcela	2000–2002
	SVETLÍK Ján	68
	ŠTIBRANÝ Ján	65, 66
	TESARČÍKOVÁ Ema	95–99
	VATRÁL Jozef	73–5
	VOJTECHOVÁ Eva	2003
Sekretárka	AUGUSTINSKA Daniela	72–84
	VÁŽNA Margita	66
	WOLFOVÁ Jana	68–72
	ŽBODÁKOVÁ Oľga	82

Vedenie letnej školy v roku 2000, hore: Ladislav Mlynka, Alojz Keníž;
dole: Jana Pekarovičová, Jozef Mlacek

Lektorský zbor v roku 1995, v poslednom rade zľava: E. Tesarčíková, E. Kudlička, J. Sabol, J. S. Sabol, O. Hazuchová, O. Sabolová, A. Keníž; v strede zľava: M. Darovec, D. Serafinová, K. Resutíková, H. Steinerová, B. Borošová, A. Strýčková, M. Sedláková;
predný rad zľava: L. Trup, J. Štibrany, J. Mlacek, E. Králiková, A. Rýžková, J. Pekarovičová, P. Baláž

Lektori letnej školy Studia Academica Slovaca (1965–2003)

ABRAHÁMOVÁ Eva – rod. Letáková	73, 74, 75
APPELOVÁ Alena	76, 77
AUGUSTINSKA Daniela	88, 89, 90
BAJŽÍKOVÁ Eugénia	75, 76, 77
BALÁŽ Peter	65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 2000
BALÁŽOVÁ Marcela	83, 84, 85, 86, 87
BANÁŠOVÁ Ľubica	2002, 2003
BARTOŠ Jozef	65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72
BEŇOVÁ Juliana	2000, 01, 02, 03
BIRKOVÁ Mária	87, 88, 89
BOĐOVÁ Tatiana	90
BOROŠOVÁ Beata	95
BÖHMEROVÁ Ada – rod. Príhodová	78, 97, 98
BUZÁSSYOVÁ Ľudmila	2000, 02, 03
ČABALA Michal	73, 74
DAROVEC Miloslav	65–69, 72–75, 77, 83–86, 94–99
DOLĽANOVÁ Jana – vyd. Svitková	86, 87, 88, 89, 90, 91, 92
DOLNÍK Juraj	87, 88
DRŽÍKOVÁ Edita	97–2003
DUBNÍČEK Ján	71, 73–81, 92–99
DUČÁKOVÁ Hedviga – rod. Šabíková	78–87, 96, 97, 98
DVONČ Ladislav	70
FAZEKAŠOVÁ Magdaléna	81, 82
FINDRA Ján	68, 69
GÁLOVÁ M.	97, 98, 99
GARAJOVÁ Zuzana	99–2002
GHEORGHIOVÁ Eva	92
HABOVŠTIAKOVÁ Katarína	76
HEČKO Peter	76
HEGEROVÁ Katarína	89–94, 96
HOCHÉL Braňo	85–89, 92, 2000, 01
HORÁK Emil	70, 71, 72, 74
IGAZOVÁ Terézia	92

IVANIČOVÁ Livia	67, 68, 69, 72, 73
IVORÍKOVÁ Helena	2003
JAŠUROVÁ Anna	91
KÁKOŠOVÁ Zuzana	2001, 2003
KEDROVÁ Marcela	90
KLESCHTOVÁ Zuzana	2003
KOBELOVÁ Oľga – vyd. Willett	79–86
KAPUSTOVÁ Monika rod.Koncová	2002, 2003
KRÁLIKOVÁ Elena	95, 96, 98, 99, 2000, 01
KRAMPLOVÁ Gabriela – rod. Krušová	91,92
KRČMÉRYOVÁ Eleonóra	2002, 03
KROČANOVÁ-ROBERTS Dagmar	93, 94, 96, 01
KUDLIČKA Emil	69, 75– 2001
KUŠNIERIKOVÁ Anna – vyd. Kyppo	80
LAUKOVÁ Júlia	72, 73, 76, 77, 78
LIPTÁK Lubomír	93
MAJTÁNOVÁ Marie	65
MEDŇANSKÁ Miriam	2002, 03
MIŠKOVIČOVÁ Magdaléna	82–88
MISTRÍK Jozef	68, 69
MISTRÍKOVÁ Toska	80
MLACEK Jozef	69–75, 87, 88
ONDREJOVIČ Slavo	73, 74
ORAVEC Ján	70
PALCÚTOVÁ Michaela	2002, 03
PALLOVÁ Darina	93, 94
PATÁKOVÁ Marta	67, 68, 70
PEKAROVIČOVÁ Jana – rod. Adamčáková	76–80, 82, 90, 93–96
PETRÁŠOVÁ Daniela	83, 84
PRAVDOVÁ Katarína	93
PROKOP Jozef	66–76
PUŠKELOVÁ Katarína	99
RAPOŠOVÁ Mária	79–82, 87–90
RESUTÍKOVÁ Kornélia	77–81, 87–2002
RÝZKOVÁ Anna	87–90, 94–99
SABOL Ján	70–2003

SABOL S. Ján	95–99
SABOLOVÁ Oľga	74–2003
SEDLÁKOVÁ Marianna – rod. Keliarová	85–87, 90, 91, 94–97, 99–2003
SERAFÍNNOVÁ Danuša	79, 88–2003
SLANČOVÁ Dana	91
SCHWAMBERGEROVÁ Eva – vyd. Rejdovjanová	83–93, 97, 98
STRÝČKOVÁ Adriana	94, 95, 96
SVETLÍK Ján	65, 67
ŠÍMA Pavol	68
ŠKVARENINOVÁ Oľga	88, 89, 90, 91
ŠTEFÁNIK Jozef	2000–02
STEINEROVÁ Hilda	92–2000
ŠTUPÁKOVÁ Viera	78–86, 94
TIBENSKÁ Eva	93, 99, 2000, 01, 03
TRUP Ladislav	94, 95, 97–2001
TVRDOŇ Emil	73
VAJÍČKOVÁ Mária	82–94, 96–2002
VARGOVÁ Mária	2000
VATRÁLOVÁ Soňa	2001
VOJTECH Miloslav	2000–02
VOTRUBA Martin	74–78
VRÁBELOVÁ Mária	92

**Sprievodcovia letnej školy Studia Academica Slovaca
(1965–2003)**

BAKOVÁ Beata	91
BALAŠČÁK Ján	80, 81
BLÁŠKO Rastislav	89
BEHULOVÁ Soňa	82
BIRKOVÁ Mária	81–85
BOĐOVÁ Tatiana	85, 86, 87, 89
ČÍŽOVÁ Želmíra	74
ČERVENĚ Juraj	88
DOLINAY Ján	75–78
FEDÁK Michal	96–99
FEKETE Richard	92, 93, 95
FISCHEROVÁ Milada	66
GARAYOVÁ Anna	79, 80
GAŽOVIČOVÁ Nina	96–2000
GEORCHOVÁ Nina	68
HAJŠEL Peter	84, 86
HARINGOVÁ Gabriela	77
HOLIČOVÁ Lýdia	74
HODNIČÁKOVÁ Monika	87
HRICKO Miroslav	87
HUTTOVÁ Jana	84, 85, 86
CHEBEŇOVÁ Andrea	2002
JACHYMOVIČOVÁ Eva	82, 83, 84
JAŠUROVÁ Anna	88, 89, 90
JELÍNEK Igor	68
JEŽÍK Karol	75
JEŽÍK Milan	77–80
KÁKOŠ Andrej	2003
KÁKOŠ Juraj	2003
KELIAROVÁ Marianna	81, 82
KENÍŽOVÁ Zuzana	2001, 02
KIRTHOVÁ Katarína	2003
KLESCHTOVÁ Zuzana	2002

KOCKA Andrej	90
KOMÁR Pavol	76
KONEČNÝ Peter	98, 99, 2000, 01
KOŠČO Ján	83
KOVÁČOVÁ Eva	93
KRAUS Ján	72
KRBÚŠIK Ladislav	77
KUCHÁREKOVÁ Alžbeta	98, 99, 2000, 01
KYSELOVÁ Soňa	76
LEHOTSKÝ Peter	68, 69
LEHOŤAN Ivor	84, 85
LUKÁČ Andrej	69
MARIÁNYI Peter	73, 74
MARTIŠ Jozef	79
MASLENKA Ivan	94
MIKLETIČOVÁ Tatiana	73
MISTRÍKOVÁ Toska	72
MLYNKA Martin	2001, 02
MOSNÁ Darina	66
MRÁZOVÁ Monika	75
MÚDRA Marta	76
NÁČINOVÁ Erika	82, 83
NAVRÁTIL Lubomír	81
NOVÁK Vladimír	69
NOVOTNÝ Milan	86
ONDREJKOVIČOVÁ Elena	66
PALCÚTOVÁ Michaela	99
PAUKOVÁ Michaela	95, 96
PEKAROVIČOVÁ Petra	2003
PETROVIČ Peter	82
PLANKA Lubomír	72
POTANČOK Adrián	95, 96, 97
POVAŽANOVÁ Elena	90, 91
RAFFAJOVÁ Klaudia	73
RAPOŠOVÁ Mária	77, 78
RUDOLFOVÁ Anna	65

SABOL Ján	89–94
SABOVÁ Erika	90,91
SABAU Livia	93, 94, 95
SALLEROVÁ Martina	96–2000
SEDILEKOVÁ Melánia	93
SKAČÁNIOVÁ Katarína	92, 93, 94
SLIMÁK Dušan	93, 94, 95
STRAŽOVCOVÁ Petra	87
SULOVÁ Edita	65
SVIATKOVÁ Eva	88
SÝKOROVÁ Alexandra	66, 68, 69
SZOLNOKTOVÁ Júlia	68,69
ŠEJCHETOVOVÁ Dida	90,91
ŠIMOVÁ Dagmar	80
ŠIPOŠOVÁ Lubica	92–95
ŠIROKÁ Mária	78
ŠKODOVÁ Elena	74
ŠKVARENINOVÁ Dagmar	90
ŠKVARENINOVÁ Oľga	86, 87
ŠTEFÁNIK Stanislav	74
ŠVAGRÍKOVÁ Erika	72
ŠVERHOVÁ Anna	2001
TAMÁŠIOVÁ Zuzana	76
TARABOVÁ Soňa	83,84
TEXTÓRISOVÁ Alena	75
TKÁČ Pavol	96, 97, 98
TOCIKOVÁ Renáta	88
TOMEČKOVÁ Renáta	88, 89
TRUPOVÁ Eva	96–2000
VACULOVÁ Soňa	2000
VAJDA Milan	85,86
VAŠKOVÁ Magda	79, 80
VATRÁLOVÁ Soňa	99, 2000
VIRŠÍK Július	83
VITKO Pavol	87–90
VRÁBOVÁ Andrea	2003

VOJTECHOVÁ Eva	2002
ZÁHRADNÁ Lubica	73, 74
ZAICOVÁ Darina	2001
ZELENAYOVÁ Darina	75
ZELENÍK Ján	2002
ZIGMAN Peter	96, 97
ZVĚŘINOVÁ Stanislava	80

Zoznam autorov a príspevkov uverejnených v zborníkoch SAS (1972 – 2004)

Eva Vojtechová

Zborník *Studia Academica Slovaca* začal vychádzať v roku 1972. S pravidelnou nepretržitou ročnou peridicitou vyšlo spolu 33 ročníkov, v ktorých publikovalo svoje príspevky spolu 312 autorov z rôznych vlastivedných oblastí (lingvistika, literatúra, etnológia, história, umenoveda, estetika, a pod.). V zborníku bolo doteraz vydaných spolu 1031 príspevkov, ktoré odzneli ako prednášky na letnej škole slovenského jazyka a kultúry *Studia Academica Slovaca*.

Následujúci zoznam autorov a príspevkov je usporiadaný v abecednom poradí. Číslo v zátvorke za názvom príspevku označuje ročník zborníka SAS, v ktorom bola prednáška publikovaná. Zoznam nadväzuje na sumarizačné príspevky publikované v zborníku SAS 18 (Olga Hazuchová: Zoznam autorov a tém z doterajších zborníkov *Studia Academica Slovaca*, 1989) a v zborníku SAS 28 (Ema Tesarčíková: Zoznam autorov a tém uverejnených v 19. až 28. zväzku zborníka *Studia Academica Slovaca*, 1999).

A

ANDRÁŠ Matej

Poslanie slovenskej literárnej agentúry vo svete (10)

B

BAĎURÍK Jozef

Slovensko v pomoháčskom období (25)

Habsburgovci a Bratislava (26)

Ferdinand I. – zakladateľ stredoeurópskej monarchie (27)

Slovensko a jeho miesto pri obrane Európy pred Osmanmi (28)

Vinohradníctvo a vinárstvo starej Bratislavy (29)

Bratislava – hlavné a korunovačné mesto Uhorska v novoveku (30)

Slovensko a jeho miesto v rannom novoveku (31)

Osobnosť zakladateľa habsburskej monarchie (Poznámky k historiografickému a osobnostnému profilu Ferdinanda I. Habsburského (1503 – 1564) – na 500. výročie narodenia) (32)

Osobnosť univerzitného profesora Branislava Varsika (K nedožitej storočnici jedného zo zakladateľov modernej slovenskej historiografie) (33)

BAGIN Albin

Pohľady na súčasnú poéziu (4)

Hľadanie a zápasy najmladšej slovenskej poézie (5)

K vývinu slovenskej poviedky (6)

Vývin eseje v slovenskej literatúre (7)

Program a výraz mladšej slovenskej poézie (8)

Náčrt literárnej situácie medzi vojnami (9)

BACHRATÝ Bohumír

Súčasná slovenská maliarstvo, sochárstvo a grafika (15)

BAJZÍKOVÁ Eugénia

Gramatické prostriedky pri spájaní viet (6)

Opakovanie v textovej syntaxi (7)

Výskum textovej syntaxe v slovenskej jazykovede (8)

Jazyková výstavba výkladového textu (9)

Hodnotiace jazykové prostriedky v texte (10)

Pripájacie jazykové prostriedky (11)

Neurčité zámená v texte (12)

K funkcii a sémantike deiktík času a miesta (13)

Neslovenské prvky v súčasnej próze (14)

Interpretácia kompozície Pankhartov Ivana Hudeca (15)

Vyjadrovanie negácie v replikách dialógu (16)

Vývin opisu jazykových prostriedkov textovej syntaxe v slovenčine (17)

O prostriedkoch perspektívy textu (18)

Názory na triedenie zámen v spisovnej slovenčine (19)

Štylistika slovníka u Štefana Moravčíka (20)

Vyjadrovanie subjektu v slovenčine (22)

Textová funkcia osobných zámen (23)

Vyjadrovanie predikátu v slovenčine (24)

Text Internetu (27)

Segmentácia textu na odseky (28)

O nadväznosti (intertextualite) v rozprávkach (30)

O textových funkciách zámen (32)

BAKOŠOVÁ Zlatica

Sociálnopedagogický výskum rodiny (30)

BALÁŽ Peter

Štúrova koncepcia spisovného jazyka (11)

Fonologická sústava štúrovskej spisovnej slovenčiny (12)

Morfologická problematika slovenčiny ako cudzieho jazyka (13)

Slovesný vid v slovenčine ako cudzom jazyku (14)

Slovenčina ako cudzí jazyk (15)

Menný rod v slovenčine ako cudzom jazyku (17)

Žurnalistický text v systéme textov (23)

Hláskoslovie slovenčiny v porovnaní s češtinou v ponímaní L. Štúra (24)

K problematike zrozumiteľnosti žurnalistického textu (26)

BALLEK Ladislav

Činnosť umeleckých zväzov a kultúrnych fondov v SSR (13)

BANDÍK Emil

Súčasný slovenský film (10)

BARICA Ján

Minulosť vedy a techniky na Slovensku (9)

BARTKO Ladislav

Abovské a spišské nárečia (26)

K charakteristike gemerských nárečí (27)

BÁTOROVÁ Mária

Moderná katolícka poézia (24)

BENEDEK G.

Slovenské nárečia v Rumunsku (12)

BENŽA Mojmír

Tradičný ľudový odev Slovenska (30)

BERAN Zdeněk

O vzťahoch českej a slovenskej literatúry po roku 1945 (8)

Českí literárni vedci v slovenskom kultúrnom živote (9)

Slováci v českom literárnom živote (12)

Niekoľko črt tváre súčasnej českej poézie (13)

Cesty súčasnej českej prózy (14)

BIBZOVÁ Anna

K výchove a vzdelávaniu mladej generácie umelcov-výtvarníkov na Slovensku (17)

BLANÁR Vincent

Historický slovník slovenského jazyka (13)

Jazykovedné dielo Ludovíta Štúra v slovenskom a slovanskom kontexte (22)

Teória vlastného mena (Povaha, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii) (24)

Vzťah slovenčiny a češtiny ako slavistický problém (26)

Jazykovedné dielo Antona Bernoláka vo svetle novších výskumov (28)

Problematika vývinu pomenovania osôb (30)

Preložil Adam F. Kollár (tereziánsky) urbár z roku 1767? (31)

BOKNÍKOVÁ Andrea

Slovenská poézia – mladí autori a zbierky medzi osemdesiatymi a deväťdesiatymi rokmi (27)

Žena ako autorka – žena ako téma (29)

Slovenské poetky 1895 – 1945 v mozaike interpretácií (30)

BOSÁK Ján

Sociolingvistický pohľad na kodifikáciu Sama Cambala (1856-1909) (22)

Hľadanie nových ciest v teórii spisovnej slovenčiny (24)

Dialekty a sociolekty (25)

Aká je slovenčina na konci 20. storočia? (O koncepcii výskumného projektu) (26)

Domáce, cudzie, internacionálne v postojoch slovenských lingvistov (28)

Slovenčina a slovanské jazyky na prelome storočí (29)

Sto rokov od vyjdenia Rukováti spisovnej reči slovenskej (31)

Slang v súčasnej jazykovej situácii (14)

BOTÍK Ján

Zvláštnosti kultúry zahraničných Slovákov (23)

BOTÍKOVÁ Marta

Rodina na Slovensku (22)

Odievanie a móda v súvislosti so spoločensko-politickými zmenami rozprávania žien (32)

BRÁZDOVIČOVÁ Jana

Kúpeľníctvo na Slovensku (12)

BRTÁŇ Rudo

Pavel Jozef Šafárik (9)

BUDOVÍČOVÁ Viera

Dvojazyková komunikácia v slovenčine a v češtine (11)

O vzájomnom prekladaní českej a slovenskej literatúry (12)

Slang v češtine a v slovenčine (13)

Ohlas diela Jána Hollého v Čechách (15)

Semikomunikácia ako lingvistický problém (16)

Jazykové tabu v medzijazykovej komunikácii (19)

BUFFA Ferdinand

O zhodách medzi poľštinou a slovenčinou (4)

O vzájomných slovensko-poľských jazykových vplyvoch (5)

Východoslovenské nárečia (7)

K charakteristike šarišských nárečí (26)

BURLAS Ladislav

Ludová hudba v slovenskej hudobnej kultúre (6)

Ludová hudba a súčasnosť (13)

BUZÁSSYOVÁ Klára

Okazionalizmy v slovenskej literatúre (9)

Špecifika stupňovania v slovenčine (13)

Motivácia a jej vplyv na sémantickú a štylistickú hodnotu slova (14)

Tvorenie abstrákt v súčasnej slovenčine (15)

Aktuálne problémy nového slovníka súčasnej slovenčiny (23)

Vývinové tendencie a zmeny v slovnej zásobe slovenčiny (29)

Slovotvorné paradigmy: ich podmienenosť a určenosť (30)

BŽOCH Jozef

Poézia 1988 (18)

C**CAMBEL Samuel**

Košický vládny program (9)

KSČ a revolučné premeny na Slovensku (10)

Historické východiská riešenia slovenskej otázky v ČSSR (11)

Februárové tradície v našich dejinách (12)

Oslobodenie Československa ako historické tradície a medzník vo vývoji našich národov (14)

Idey Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie v najnovších dejinách Slovenska (16)

SNP – začiatok národnej a demokratickej revolúcie v Československu (18)

CESNAKOVÁ – MICHALICOVÁ M.

Divadlo na Slovensku od stredoveku do novoveku (8)

CZAKO Matej

Vodné dielo Gabčíkovo – región konfrontácií človeka a prírody (25)

Č**ČAVOJSKÝ Ladislav**

Dotyky českého a slovenského divadla (12)

Krátka história dlhodobého dramatického súbehu alebo Slovenská dráma v matičnom období (17)

ČIERNY J.

Slovenské národné povstanie v kontexte doby (3)

ČLOVIEČIK Ondrej

Súčasnosť slovenskej knižnej kultúry (13)

ČUNDERLÍK Alexander

Vývin kultúrneho života v Bratislave (12)

ČÚZY Ladislav

Paradoxy literárnoestetického konceptu Ludovíta Štúra (20)

Literárna história ako prostriedok prebúdzania slovenského národného povedomia (22)
 Literárnoestetické názory Jonáša Záborského (23)
 Hierarchia druhov umenia v Štúrových prednáškach o slovenskej poézii (24)
 Slovenská „porevolučná“ próza (25)
 Literárne a spoločenské aktivity slovenských žien začiatkom 20. storočia (26)
 Tvorba slovenských prozaičiek v 70. rokoch XX. storočia (27)
 Balada o smutnej panej, ktorá umrela – interpretácia (30)
 Hľadanie, či smútok za minulosťou? (32)
 Peripetie hľadania (K storočníci Mila Urbana) (33)

D

DANIŠ Miroslav

Slováci a východná Európa v 18. a 19. storočí (29)
 Slováci v uhorskom husárskom pluku na východe Európy (32)

DAROVEC Miloslav

Nepravé hypotaktické súvetia v slovenčine (7)
 Klasifikácia súvetí v súčasnej slovenskej a českej jazykovede (12)
 Obsahové vedľajšie vety v slovenčine (13)
 Vzťažné vety v slovenčine (14)
 Vývin názorov na slovosled v spisovnej slovenčine (15)
 Z konfrontačnej syntaxe slovensko-českej (17)
 Konfrontačný opis slovenského a českého súvetia (22)
 Vedľajšie vety s absolútnym relatívom v slovenčine (23)

DAROVEC Peter

Súčasná poznámka o minulom čase (30)

DILLNBERGEROVÁ Sylvia

Tradiície vinohradníctva v Bratislave a jej okolí (29)
 Pastierska tradícia a strava na Slovensku (31)
 Morálne hodnoty vo vzťahu k stravovaniu vidieckeho obyvateľstva na Slovensku (32)

DOLNÍK Juraj

Paronymy v slovenčine a ich štylistické využitie (15)
 Hodnotiace slová v slovenčine (16)

Expresívna zložka slovnej zásoby slovenčiny (17)
 Svojrázne sémantické javy v lexike súčasnej slovenčiny (18)
 Mnohovýznamové slová v slovenčine (19)
 České slová v slovenčine (21)
 Gramatika slovenčiny pre vyučovanie cudzincov (22)
 Prototypový prístup k lexikálnej jednotke (23)
 Slovenčina z hľadiska hodnotenia (24)
 Diferenciácia teórie kultúry spisovnej slovenčiny (26)
 Jazyková kritika na Slovensku (27)
 Spisovná slovenčina a čeština (28)
 Vývin morfológie súčasnej spisovnej slovenčiny
 Reálna spisovná slovenčina (30)
 Ohrozujú anglicizmy slovenčinu? (31)
 Jazyková politika a európska integrácia (32)
 Slovenský jazykový kodifikátor (33)

DORULA Ján

Slovenčina v predspisovnom období (22)
 Spisovná slovenčina ako štátny jazyk Slovenskej republiky (25)

DROPPOVÁ Ľubica

Premeny estetickej funkcie ľudových piesní na Slovensku (5)
 Význam súborov SLUK a Lúčnica v súčasnej slovenskej kultúre (14)
 Sociálna a revolučná tematika v ľudovej piesni (15)
 Ľudová pieseň v súčasnom piesňovom repertoári (16)
 Výskumy baníckych piesní na Slovensku (17)
 Historická tematika v slovenskej ľudovej piesni (18)
 Jarmočné a púťové piesne na Slovensku (19)
 Spevné príležitosti v dedinskom prostredí (20)
 Stredoeurópske kontexty folklóru na Slovensku (22)
 Viacjazyčné piesne na Slovensku a ich kontexty (23)
 Funkcie a tematika slovenských ľudových piesní (24)
 Súčasná kontexty folklóru (Od kontaktnej po masovú komunikáciu) (25)
 Etnické obrazy a stereotypy v slovenských prísloviach zo zbierky A.P. Záturského (26)
 K niektorým tradíciám baníckych regiónov na strednom Slovensku (27)
 Folklór v systéme masovej komunikácie (32)

DUDÁŠOVÁ-KRIŠŠÁKOVÁ Júlia

Slováci v Poľsku (24)

DUBAYOVÁ Mária

Kultúra Rómov na Slovensku (22)

DUDOK Daniel

Slovenské nárečia v Juhoslávii (11)

DUDOK Miroslav

Pluricentrický vývin modernej slovenčiny (31)

Paralelné štandardizačné procesy v slovenčine (Michal Godra a štúrovci) (32)

DUTKO P. – FERJENČÍK P.

Historicky cenné drevené konštrukcie na Slovensku (8)

DÚŽEK Stanislav

Slovenské ľudové tance (11)

DVONČ Ladislav

Formálna stránka prevzatých slov v slovenčine (5)

Slovenské jazykovedné časopisectvo (6)

Jazykovedné konferencie o slovenskom jazyku (7)

Nesklonné slová v spisovnej slovenčine (10)

Apelativa propriálneho pôvodu v spisovnej slovenčine (11)

Dynamika deklinácií substantív v spisovnej slovenčine (12)

Obyvateľské mená v spisovnej slovenčine (13)

Písanie veľkých písmen vo vlastných menách v spisovnej slovenčine (18)

Alternácie dvoch spoluhlások v spisovnej slovenčine (19)

Vokalistické alternácie v spisovnej slovenčine (20)

DVONČOVÁ Jana

Slovenská a česká ortoepická norma (14)

Ď**ĎURČO Peter**

Vlastné mená na Slovensku (25)

K výskumu súčasnej živej slovenskej paremiológie (31)

Urbanonymá na Slovensku (32)

ĎURIŠIN Dionýz

Súčasný stav a rozvoj slovenskej komparatistiky (3)

E**ELIÁŠ Michal**

Matica slovenská (4)

Zbierkové fondy Matice slovenskej (11)

Jozef Škultéty (27)

ELSCHEK Oskár

Slovenská ľudová pieseň a ľudová hudba – jej funkčné a historické aspekty (11)

F**FÁBRY Viliam**

Záujmová umelecká činnosť na Slovensku (9)

FARKAŠ Ján

Vinárstvo a jeho perspektívy v ČSSR (10)

FARKAŠOVÁ Etela

Žena v slovenskej literatúre: historické premeny (24)

FECANINOVÁ U.

Konfrontácia zvukovej sústavy ruštiny a slovenčiny (6)

K prepisu mien a pomenovaní z ruštiny do slovenčiny (7)

FEGLOVÁ Viera

Spoločenský život v Bratislave (29)

FELDEK Lubomír

Z problematiky prekladania veršov (4)

FERENČÍK Ján

Počiatky a rozvoj slovenskej prekladovej tvorby (9)

FERENČÍKOVÁ Adriana

Pohľad na slovenskú lexiku z okruhu poľnohospodárstva z historického a sociolingvistického aspektu (24)

Turčianske a hornonitrianske nárečia (27)

FIALA Anton

Z tradícií kovospracujúcich remesiel v Bratislave (29)

FINDRA Ján

K štylistickej klasifikácii slovnej zásoby (10)

K formovaniu publicistických žánrov v slovenčine (11)

Invariantnosť slohového významu (15)

FISCHEROVÁ Anna

Slovenská kultúra v zborníkoch SAS (Úvaha nad štúdiami v dvadsiatich piatich ročníkoch) (26)

FURDÍK Juraj

O porovnávacom výskume slovenčiny a maďarčiny (5)

Slovotvorná motivovanosť slovnej zásoby v slovenčine (7)

Slovotvorné procesy v slovenčine v druhej polovici 20. storočia (29)

G**GÁFRIK Michal**

Martin Rázus – národný bard a básnik tragiky sveta (28)

GÁFRIKOVÁ Gizela

Literárne dielo Hugolína Gavloviča (31)

Prvý historiografický koncept slovenskej literatúry (33)

GAŠPARÍK Mikuláš

K ideovým prameňom realizmu v slovenskej literatúre (7)

Slovenská literatúra 19. storočia a jej vzťahy k inonárodným literatúram (12)

K ideovým prameňom literatúry národného obrozenia (13)

GAŠPARÍKOVÁ Viera

Život slovenskej ľudovej prózy v minulosti a dnes (15)

GBÚR Ján

Hviezdoslav – umelecký profil (28)

GOJDIČ Ivan

Sakrálna architektúra na Slovensku (28)

Národné kultúrne pamiatky Bratislavy

GOMBALA Eduard

Máchove podnety v slovenskom básnickom romantizme (18)

Demonštrácia kresťanského myslenia Jána Hollého v „svetských“ eposoch Svatopluka a Sláva (25)

GOSIOROVSKÝ M

Dva kľúčové medzníky v slovenských dejinách (2)

Slovensko v oslobodenom Československu (4)

Historické príčiny udalostí r.1968 v Československu (5)

Veľká októbrová socialistická revolúcia a Slovensko (6)

Šesťdesiat rokov spoločného štátu Čechov a Slovákov (7)

GREGOR František

Slovenské nárečia v Maďarsku (11)

H**HABOVŠTIK Anton**

Slovenské nárečia z lexikálneho hľadiska (4)

Slovenské nárečia z hláskoslovného a tvaroslovného hľadiska (5)

Ustálené spojenia v slovenských nárečiach (6)

Spoločná lexikálna báza slovenských nárečí (8)

Literárna Orava (12)

Atlasové spracovanie slovenských nárečí (14)

Tvorba L.N. Jégého vo vzťahu k oravským nárečiam (15)

Slovenčina a južnoslovanské jazyky (16)

Slová nemeckého pôvodu v slovenských nárečiach (17)

Slovenský jazykový atlas (18)

Slovenská rozprávka – výrazný fenomén ľudovej slovesnosti (19)

Naša dedina v minulosti (20)

O nárečovej lexike z lingvistickogeografického aspektu (21)

Oravské a liptovské nárečia (27)

HABOVŠTIAKOVÁ Katarína

Ideové, spoločenské a jazykové základy bernolákovskej spisovnej slovenčiny (5)

Vplyv nárečí a spisovnej češtiny na formovania spisovnej slovenčiny (6)

Rodné mená v slovenčine (8)

Nové slová v súčasnej spisovnej slovenčine (14)

Pôsobenie vývinu gramatickej stavby na vývin slovnej zásoby (15)

K stylistickej charakteristike nárečového prejavu (16)

Slová románskeho pôvodu v slovenčine (17)

Z problematiky slovenskej a maďarskej frazeológie (18)

Z problematiky slovenských priezvisk (19)

Prekladová a pôvodná tvorba Konštantína a Metoda (20)

Veľkomoravská ríša – kolíska vzdelanosti slovanských predkov (25)

Úsilie o jazykovú kultúru v minulosti a dnes (32)

HAMADA Milan

Humanizmus a reformácia na Slovensku vo vzťahu k antickej kultúre (19)

HAMAR Juraj

Slovenské tradičné bábkové divadlo v textoch a kontextoch (31)

HANAKOVIČ Štefan

Stotridsať rokov Spolku sv. Vojtecha (29)

HAZUCHOVÁ Olga

Prehľad o frekventantoch SAS za 25 rokov od vzniku seminára (19)

HLEBA Edmund

Literárna Levoča (11)

HLŔŠKOVÁ Hana

Povešťová tradícia Bratislavy vo folklóre a v literatúre (29)

HODÁK Tomáš

Využívanie vodnej energie na Slovensku (6)

HOCHÉL Braňo

Slang v národnom jazyku (10)

O nespisovnej slovnej zásobe mládeže (12)

Tabuizované slová v slovenčine (17)

Literárne absencie a návraty (18)

Interpretácia prózy Alfonza Bednára Rozostavaný dom (30)

HOLÉCZYOVÁ Elena

O slovenských čipkách (6)

HOMZA Martin

Niekoľko téz k počiatkom slovenského etnika (31)

K otázke vzniku pohostinskej teórie a jej typológie (33)

HORÁK Emil

Konfrontácia spisovnej slovenčiny a spisovnej bulharčiny (4)

Konfrontácia spisovnej slovenčiny a spisovnej srbochorvátčiny (4)

Konfrontácia spisovnej slovenčiny a spisovnej macedónčiny (14)

Vuk Karadžić a Ľudovít Štúr (16)

Východiská pre konfrontáciu predložkového systému slovenčiny s inými jazykmi (18)

Zložené predložky v spisovnej slovenčine a ich ekvivalenty v slovanských jazykoch (20)

Kodifikácia spisovnej slovenčiny z aspektu kodifikačných procesov v južnoslovenských spisovných jazykoch (30)

HORÁK Gejza

Vetná tautologická konštrukcia a jej stylistická hodnota (14)

HORECKÝ Ján

Systém slovnej zásoby v slovenčine (1)

Hranica morfému v slovenčine (2)

Charakteristika neologizmov v spisovnej slovenčine (3)

Sociológia tvorenia slov (4)

Výrazová sila slovenčiny (5)

Kalkovanie v slovenčine (6)

O výchove vedeckých pracovníkov a o vedeckých hodnotiach (7)

Slovná zásoba slovenčiny v kontexte cudzích systémov (8)

O jazykovej norme (9)
 Pomenovania motivované podobnosťou (11)
 Stratifikácia a diferenciácia slovenčiny (12)
 Názvy inštitúcií v slovenčine (13)
 Vývin slovenskej terminológie (14)
 Slovná zásoba Štúrovskej slovenčiny (15)
 Neologizačné procesy v súčasnej spisovnej slovenčine (16)
 Dynamickosť a dynamika v jazyku (17)
 O analógii v jazyku a v jazykovede (18)
 K jazykovej politike v r. 1948-88 (19)
 Výpovedné akty v súčasnej slovenčine (20)
 Slovo tvorná motivácia ako odraz kultúrneho pozadia (21)
 Morfematický aspekt rytmického krátenia (22)
 Cudzie slová v slovenčine dnes (23)
 Slovo tvorná a morfemická štruktúra slovenčiny (24)
 Malé slovo tvorné polia (25)
 Odborná terminológia v súčasnej slovenčine (26)
 Ludovít Novák a slovenčina (27)
 Onomaziologická teória tvorenia slov (30)
 Preskriptívna a deskriptívna lingvistiká (31)
 Jazykoveda v učených spoločnostiach na Slovensku (32)

HORVÁTHOVÁ Emília

Príroda v svetónázorových predstavách slovenského ľudu (6)
 Výročné zvyky na Slovensku (12)
 Remeselnícke zvyky na Slovensku (14)
 Iniciačné obrady mládeže na Slovensku (15)
 K vývoju etnomedicíny na Slovensku (16)
 O tradičnej metrológii na Slovensku (17)
 Práca vo zvykoch slovenského ľudu (18)
 Reminiscencie na staroslovenské božstvá v slovenských prameňoch (19)

HOŠŠO Jozef

Stredoslovenská banská oblasť v stredoveku (26)
 Z histórie Liptova (27)
 O histórii a živote v stredovekej Bratislave (29)

HRONSKÝ Marián

Slovensko pri rozpade Rakúsko – Uhorska a konštituovaní samostatného Česko – Slovenska (1918-1920) (31)

HROZIENČÍK Jozef

Medzinárodná účasť v Slovenskom národnom povstaní (8)

HUČKO Ján

Ludovít Štúr a dnešok (15)
 Revolučné roky 1848 – 1849 a Slováci (27)

HVIŠČ Jozef

Slovenko-poľské literárne vzťahy (6)
 Porovnávací výskum literárnych žánrov (23)
 Slovenská emigračná a exilová literatúra (26)
 Kontinuita romantizmu (31)

CH

CHALUPKA Lubomír

Slovenská hudobná tvorba 20.storočia (30)

CHMEL Rudolf

K slovensko-maďarským literárnym vzťahom (6)

CHOVAN Juraj

Múzejníctvo na Slovensku (6)

CHROPOVSKÝ Bohuslav

Ranostredoveký mestský útvar Nitrava (13)

J

JACKO J

Novšie deverbatíva s príponou -teľ a -č (16)

JAKÁL Jozef

Slovenké jaskyne (10)

JAKUBÍKOVÁ Kornélia

Tradičné formy účasti rodiny a spoločenstva na obradoch životného cyklu (22)
Rodinné obyčaje v súčasnosti (25)
Rituály a súčasnosť (32)

JESENSKÁ-HORVÁTHOVÁ Gabriela

Minulosť a súčasnosť ľudového liečenia (10)
Múzeum slovenskej dediny (11)

JIRGES Miroslav

Účasť ČSSR v spolupráci krajín RVHP (8)

JÓNA Eugen

Spisovná slovenčina a Matica slovenská (5)
Samo Czambel ako jazykovedec (7)
Slovakistické spolky a spoločnosti (9)

JURČO Milan

Secesná linka vo vývinovej kontinuite slovenskej prózy (27)

K**KAČALA Ján**

Pojem intencie slovesného deja v slovenskej jazykovede (6)
Doplnok a prívlastok (7)
Pracovné projekty a plány jazykovedných pracovísk (12)
Príprava nových pravidiel slovenského pravopisu (13)
Konceptia nového výkladového slovníka slovenčiny (14)
Sémantika vo vete (15)
Slovenská syntax v konfrontačnom aspekte (16)
Kodifikácia slovnej zásoby súčasnej spisovnej slovenčiny (17)
Aktuálnosť jazyka slovenských ľudových rozprávok (18)
Gramatické vlastnosti slova ako východisko gramatickej stavby (19)
Štruktúra slovnej zásoby a gramatika (21)
Kvantita v tvaroch typu skúmava a vládnucci (22)
Lexikálny a gramatický význam (23)
Pravidlá slovenského pravopisu z roku 1991 (24)

Jazyková situácia na Slovensku v 30. rokoch v reflexii Ľudovíta Nováka (1908 – 1992) (25)

Vývin názorov na základnú sémantickú črtu slovenského slovesa (25)

Významová a výrazová diferenciacia pomenovaní z hľadiska gramatickej kategórie životnosti (26)

Jazykový význam a jeho druhy (27)

Trvalý stredoslovenský základ spisovnej slovenčiny (27)

Kategória životnosti v lexikálnej a gramatickej rovine (28)

Syntax lexikalizovaných spojení (31)

KAHOUN Karol

Výtvarná kultúra na Slovensku v priebehu dejín (2)

KALESNÝ František

Habáni na Slovensku (12)

KÁKOŠOVÁ Zuzana

Peter Karvaš – pokus o profil dramatika (29)

Kocúrkovo – interpretácia Jána Chalupku (30)

Slovenská literatúra pred rokom 1780 (31)

K podobám ľúbostnej poézie v staršej slovenskej literatúre (33)

Dráma medzi realizmom a modernou (Venované 120. výročiu narodenia Vladimíra Hurbana Vladimírova) (33)

KALINAYOVÁ-BARTOVÁ Jana

Tradície hudobnej Bratislavy (29)

KAMENICKÝ Ján

Rok mládeže (14)

KARTOUS Peter

Archívniectvo v slovenskej socialistickej republike (10)

KASÁČ Zdenko

Slovenská literárna avantgarda (27)

KERĐO Ján

Kontrastívny opis primárnych slovenských a rumunských predložiek (18)

KERULOVÁ Marta

Kontakty staršej slovenskej literatúry s európskymi literatúrami (15)

KLIMITS L.

Aktuálne otázky kultúry národnosti v SSR (13)

KLINCKOVÁ Jana

Jazyková kreativita, komunikačná kompetencia a jazykový systém (25)

Podoby jazykovej komunikácie na začiatku 3. tisícročia (30)

KOČIŠ František

Súvetné štruktúry v spisovnej slovenčine (6)

Jazykoveda na Slovensku po roku 1954 (10)

Lud ako základ života národa a štátu (21)

Časopis Slovenská reč vstúpil do 60. ročníka (24)

KOCHOL V.

Preklad a verš (9)

KOLLÁR Dezider

Konfrontácia spisovnej slovenčiny a spisovnej ruštiny (4)

Medzijazyková homonymia (11)

KOMOROVSKÝ Ján

Antropologické aspekty náboženskej kreácie v religionistike (26)

KONFEDERÁKOVÁ Galina

K teoretickým a metodickým problémom porovnávacieho štúdia ruskej a slovenskej štylistiky (15)

KOPÁL Ján

Najnovšia pôvodná slovenská literárna tvorba 1987 pre deti a mládež (17)

KOŠKA Ján

K literárnym vzťahom Slovákov s Bulharov (6)

KOT J.

Hlavné tendencie v súčasnom umení v SSR (13)

KOTOČ J.

Základy československého školstva (7)

KOVÁČ Michal

Národný dom v Martine (19)

KOVÁČ Milan

Ludová viera u slovenských Rómov (33)

KOVAČEVIČOVÁ Soňa

Ludová architektúra a bývanie na Slovensku (5)

Ludové rezbárstvo na Slovensku (12)

Komunikatívnosť drevorezu a masová kultúra na Slovensku (12)

Etnografický atlas Slovenska (13)

KOVAČKA Miloš

Základné pramene k štúdiu slovenskej literárnej vedy (7)

Literárne časopisy a zborníky (8)

KOZOVÁ Mária

Environmentálna politika a právo v Slovenskej republike (23)

KRAJČOVIČ Rudolf

Historický komentár k fonológii spisovnej slovenčiny (1)

Historický komentár k morfológii spisovnej slovenčiny (2)

Historický komentár k lexike spisovnej slovenčiny (4)

O štýloch slovenčiny v predpisovnom období (7)

O stabilizácii vo fonologicko-fonickom vývine slovenčiny (8)

Mladogramatizmus a slovenská jazykoveda (9)

Kultivované slovo na Veľkej Morave (14)

Slovenčina v dejinách kontaktov neslovanských jazykov (16)

Zápas o normu spisovnej slovenčiny v matičných rokoch (17)
O rekonštrukcii najstaršej slovenskej lexiky (18)
Lexika toponymie ako prameň dávnej histórie (21)
Význam mapovania historickej toponymie (23)
Genéza a vývin východoslovenských nárečí (26)
Genéza a vývin stredoslovenských nárečí (27)
Genéza a vývin západoslovenských nárečí (28)
Nárečia v južnom regióne západoslovenských nárečí (28)

KRÁL Ábel

Ortoepická kodifikácia slovenčiny (2)
Fonetická povaha a systém slovenských samohlások a dvojhlások (3)
Slovenské samohlásky v konfrontácii so samohláskami iných jazykov (3)
Štýly slovenskej výslovnosti (6)
Preberanie cudzích slov do slovenčiny z hľadiska fonetiky a ortoepie (7)

KRAUS Cyril

Špecifickosť slovenského romantizmu (1)
Súčasná slovenská literárna slovakistika a literárny Gemer (13)

KRESÁNEK Jaroslav

Liečivé rastliny na Slovensku (10)

KRESÁNEK Jozef

Hudba na Slovensku v európskom kontexte (2)

KRIŠŠÁKOVÁ Júlia

O goralských nárečiach z aspektu slovensko-poľských jazykových kontaktov (11)

KRIŠTOF Štefan

Mládežnícky slang (3)

KROČANOVÁ-ROBERTS Dagmar

Apokalyptické prvky v novele Františka Švantnera Piargy (30)
Prieniky existencializmu do slovenskej dramatiky v medziobdobí 1945–49. Prípad Leopold Lahola (33)

KROŠLÁKOVÁ Ema

Sémantické vzťahy medzi starosloviensko-slovanskými homofónnymi slovami (16)
Názvy ulíc na Slovensku zo sémantického a štruktúrneho hľadiska (17)
Lexikálna metafora v systéme slovenskej a ruskej lexiky (18)
Staroslovienčina ako prvý spisovný jazyk našich slovanských predkov (19)
Odrasť života a diela Konštantína a Metoda v cirkevnoslovanských literárnych textoch (20)
Staroslovienčina vo veľkomoravskom kontexte (24)

KRULÁKOVÁ Anna

K typologickým súvislostiam G.K. Zechentera -Laskomerského a J. Nerudu (20)
Prehodnocovanie témy lásky v próze 60.rokov 19.storočia (Sonda do textov L. Kubániho a J.Záborského) (30)

KRUPA Viktor

Typológia slovenskej vety (17)

KUČERA Matúš

Slovensko a európska vzdelanosť v stredoveku (7)
Historický vývin slovenskej dediny (11)
Slovensko v zápase o svoju historickú a národnú identitu (31)

KUČEROVÁ E.

Z konfrontačného štúdia ruskej a slovenskej frazeológie (7)

KUSÁ Mária

Funkcie prekladu v slovenskom kultúrnom priestore (31)

KUSÝ Martin

Prehľad vývoja architektonickej tvorby na Slovensku (5)

KYSELOVÁ Lýdia

Súčasná literárna tvorba pre deti a mládež (13)

L

LEHOTSKÁ Darina

Pohľad na dejiny Bratislavy (11)

LENHARDT Ján

Kontrastívny rozbor anglických a slovenských hlások (6)

LEŠČÁK M.

Druhov a žánrová diferenciácia slovenského slovesno-dramatického folklóru (7)

K výskumu súčasného stavu obyčajovej tradície a sviatkovania (výsledky dotazníkové-ho výskumu v rokoch 1997 – 1998) (32)

LEŠINSKÝ Ján

Vysokoškolské technické štúdium na Slovensku (22)

Slovensko a automobil v druhom storočí (26)

LIBA Peter

Slovenská próza 1988 (18)

Tradícia – literatúra – folklór (21)

LIPTÁK Štefan

Z výskumu východnej skupiny východoslovenských nárečí (26)

LIPTÁKOVÁ Ludmila

Status okazionalizmu v hovorenej slovenčine (28)

M**MAČÁK Ivan**

Typy slovenských ľudových sláčikových nástrojov (2)

Najstaršie hudobné nástroje na Slovensku (3)

MÁJEKOVÁ Helena

Slovenská humanistická poézia v literárnom kontexte (15)

Žalospevy – interpretácia cyklu Jána Hollého (30)

MAJTÁN Milan

Onomastika na Slovensku (2)

Najstaršie slovenské vlastné mená (5)

Neslovanské prvky v slovenských vlastných menách (5)

Charakteristické črty slovenskej ojkonymie (6)

Súčasná slovenská hydronymia (11)

Pomenovanie reálií z tureckého (moslimského) a židovského prostredia v staršej slovenčine (16)

Zo slovenskej oronymie (23)

Špecifikácia starozákonnej lexiky slovenských prekladov Biblie (25)

MAJZLÍK Daniel

Barokové kaštiele na Slovensku (13)

MARČOK Viliam

Postmoderné modifikácie lyrického subjektu v slovenskej poézii (21)

Postmoderné modulácie narácie (22)

Postmoderné črty v dramatickej tvorbe S. Štepku (23)

Postmoderné autorstvo (24)

Klára Jarunková – jedinečná osobnosť slovenskej literatúry (32)

MARKUŠ Michal

Slovenská kuchyňa (6)

MARSINA Richard

O vývoji miest na Slovensku v stredoveku (10)

O osídlení Slovenska od 11. do polovice 13.storočia (11)

Význam Metoda v dejinách Veľkej Moravy (15)

Svätopluk a jeho výročie (23)

K etnogenéze Slovákov (24)

Príchod starých Maďarov do Karpatsko-dunajskej kotliny (25)

MÁTEJ Jozef

Dejiny slovenskej pedagogiky v európskom kontexte (12)

Ján Ámos Komenský a Slovensko (13)

MATEJČÍK Ján

Stredoslovenské nárečia (7)

MATULA Vladimír

Kollárovská a štúrovská koncepcia slovenského národa a slovenskej vzájomnosti (8)

MAŤOVČÍK Augustín

Slovenský biografický slovník v kontexte súčasnej lexikografickej tvorby (21)

MIHÁLIK Peter

Slovenská kinematografia v minulosti a v prítomnosti (3)

Základné etapy vývinu slovenskej filmovej réžie (14)

MIHÁLIKOVÁ Silvia

Premeny slovenskej politickej kultúry (21)

MICHÁLEK Ján

Súčasný stav folklórnej tradície na Slovensku (1)

Mikromigrácia na území Slovenska a jej vplyv na formovanie ľudovej kultúry (2)

Ľudové povesti a slovenské dejiny (3)

Lokálne slovenské povesti (4)

Pavol Dobšínský a Slovenské rozprávky (5)

Folklór a literatúra (7)

Sociálno-odbojová tematika v ľudovej próze (8)

Z dejín slovenského národopisu (9)

Ľudové humoristické rozprávanie (10)

P.G.Bogatyriov a slovenský národopis (11)

SNP v tvorbe nášho ľudu (13)

Národopisné štúdium kultúry a spôsobu života robotníkov na Slovensku (14)

Spomienkové rozprávanie v systéme ľudovej prózy (15)

O špecifickosti ústnej slovesnosti (16)

Vznik československého štátu a slovenský národopis (17)

Estetické aspekty v dejinách národopisného výskumu (18)

Zbierky slovenských ľudových rozprávok a ich vydávanie (19)

Ústna tvorba a sociálna komunikácia (20)

Ľudová náhrobníková poézia (21)

Ľudová slovesnosť a migrácia (22)

Základné tematické vrstvy memoárov v súčasnosti (23)

Slovanský národopis Pavla Jozefa Šafárika (24)

Ľudová próza na slovensko-moravskom pohraničí (25)

Samo Cambel a slovenské rozprávky (26)

Karol A. Medvecký a jeho miesto v dejinách slovenskej etnológie (27)

Milan Rastislav Štefánik v spomienkovom rozprávaní (28)

Etnologické monografie o Bratislave (29)

Etnologické dielo Pavla Jozefa Šafárika (30)

Slovenský etnológ Ján Mjartan (31)

Rudolf Bednárík – prvý slovenský profesor etnológie (1903 – 1975) (32)

MICHALIDES Pavol

Umelecké remeslá na Slovensku (8)

MICHALOVÍČ Peter

Limity slobody alebo o esteticknej norme (28)

Životné formy podľa Dušana Hanáka (32)

MICHNEVIČ Arnold

Konfrontácia slovenčiny a bieloruštiny (8)

MIKO František

Štylistická interpretácia slovenskej lyrizovanej prózy (1)

Veta v štruktúre štýlu v slovenčine (2)

Slovenská romantická balada a lyrický subjekt (3)

Alexander Matuška a slovenská štylistika (4)

Štylistika a redundancia (5)

Tolerancia a limity textu v procese prekladu (6)

Slovenská poézia a súčasná technická epocha (7)

Prozodická tvár súčasnej slovenčiny (22)

Slovenčina – ambiciózny jazyk (26)

MIKOLA Marián

Slovenské dramatické umenie (2)

Výročie našej divadelnej kultúry (18)

MIKULA Valér

Výstavbové postupy modernej slovenskej básne (14)

Najmladšia slovenská poézia vo svetle nevydaných rukopisov (16)

Ján Kostra – portrét lyrika (29)

Rovina – interpretácia druhej časti Váľkovej zbierke Dotyky (30)

MILECOVÁ Nina

Konfrontácia predložkového systému slovenčiny a ruštiny (18)

MINÁRIK Jozef

Baroková cestopisná literatúra (2)

MISTRÍK Erich

Povaha slovenského národa (20)

MISTRÍK Jozef

Retrográdne zákonitosti v slovníku slovenčiny (1)

Štylistická diferenciacia v slovenčine (1)

Frekvenčné zákonitosti v slovenčine (2)

Špecifika textovej syntaxe slovenčiny (2)

Jazykové minimum slovenčiny (3)

Prognóza vývinu slovenčiny (3)

Lexikálna báza a systém slovenčiny (4)

Štylistika prevzatých a cudzích slov v slovenčine (5)

Špecifika slovenskej sémantiky (6)

Je slovenčina ľúbozvučná? (7)

Modernizácia slovenčiny (8)

Paradigmatika v štylistike (9)

Honoratív v slovenčine (10)

Frekvencia a sémantika slova (11)

Jazyk a ľudová pieseň (12)

Štylistika interpunkcie (13)

Rytmus v ľudovej slovesnosti (14)

Moderné ponímanie slovosledu v slovenčine (15)

Mimozajazykové prvky v komunikácii (16)

Funkčné arytmie v modernej slovenskej próze (17)

Sémantika glutinácie textu (17)

Slovakistika vo svete (18)

K histórii Letného seminára slovenského jazyka a kultúry SAS (19)

Náboženský štýl (20)

Slowakische sprache (príloha 20)

MISTRÍK Miloš

Najmladšia generácia v slovenskom divadle (10)

Rozvoj divadelníctva na Slovensku (11)

Črty slovenského herectva vo vývine (13)

Z javiska do literatúry – súčasná slovenská dráma (31)

MIŠIANIK Ján

Baroková lyrika na Slovensku (1)

MLACEK Jozef

Frazeologická jednotka a jej hranice (3)

Frazeológia v slovenskej próze (6)

Internacionálne jadro vo frazeologizmoch (9)

Príslovia a ich jazykové vlastnosti v slovenčine (10)

Povrávky (11)

Slovenské porekadlá (12)

Nové tendencie v slovenskej frazeológii (14)

O dvoch slovenských koncepciách v klasifikácii štýlov (15)

Slovenská frazeológia v Bernolákovom diele (16)

K aktualizácii frazeológie (17)

Jazykový úzus a takzvané vydavateľské úzy (18)

Publicistická frazeológia v slovenčine (19)

Frazeológia v prózach Mikuláša Šprince (21)

Pragmatické súvislosti vývinu prísloví a porekadiel (22)

Otvorené miesta vo frazeologickom pojmosloví (23)

Jazykovedné poznámky o jazykovom zákone (24)

Popularizácia vedeckých poznatkov a popularizačný štýl (25)

Jazykoveda v dvadsiatich piatich zväzkoch zborníka Studia Academica Slovaca (25)

Príspevky k jazykovej charakteristike Slovenských prísloví, porekadiel a úsloví A.P.

Zátureckého (26)

K štylistike náboženskej komunikačnej sféry a k jazyku súčasnej duchovnej piesne (27)

Kategória slohového postupu v slovenskej štylistike (28)

O stave slovenskej frazeológie v druhej polovici 20.storočia

Trinášť zastavení v histórii slovenskej frazeológie a paremiografie (30)

Jubileá nejubilejného 37.ročníka letnej školy Studia Academica Slovaca (30)

Frazeológia a jej intertextové súvislosti (31)

Intertextovosť a štylistika (32)

K tvarovým zvláštnostiam slov v slovenských frazémach (33)

MLYNKA Ladislav

Mlynárstvo na Slovensku a vzťahy k mlynárom na južnom Slovensku v 1. polovici 20. storočia (22)

Technické stavby v ľudovej stavebnej kultúre Slovenska a ich ochrana (25)

Ľudová kultúra v zborníkoch Studia Academica Slovaca (29)

Múzeá v prírode a pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry na Slovensku (30)

Remeslá a ich patróni v slovenskej ľudovej kultúre (31)

Spoločenské zmeny a ich dôsledky v živote remeselníckych vrstiev (32)

Remeslá a remeselníci v slovenskej ľudovej frazeológii (33)

MOKRÝ Ladislav

Slovenská opera (4)

MOLNÁR Michal

K problematike slovensko-ukrajinských literárnych vzťahov (7)

MOROVICS Miroslav

Významné osobnosti v dejinách prírodných vied a techniky na Slovensku (29)

MULÍK Peter

Postavenie cirkví v slovenskej spoločnosti v prvej polovici 20. storočia (29)

N

NÁDASKÁ Katarína

Niektoré aspekty súčasnej ľudovej religiozity z hľadiska obyčajových hodnôt a noriem veriacich (32)

NOGE Július

Súčasná slovenská literatúra pre deti a mládež (11)

NOVÁK Jozef

Heraldické a genealogické bádanie na Slovensku (10)

Renesancia mestských a obecných erbů na Slovensku (23)

80 rokov Filozofickej fakulty Univerzity Komenského (30)

NOVÁK Ľudovít

Typologická charakteristika slovenčiny (6)

Fonológia slovenčiny v kontexte inojazykových fonologických systémov (8)

Výraz monumentalizácie v slovenčine (9)

K reforme slovenského a českého pravopisu (10)

Čeština na Slovensku v predpisovnom období (11)

Špecifickosť morfológických nulovostí v slovanských jazykoch (12)

Aký jazyk je slovenčina (13)

NOVÁKOVÁ Taida

K otázke simultánneho tlmočenia z nemčiny do slovenčiny (11)

O

ODALOŠ Pavol

K problematike názvov firiem (24)

OCHODNICKÝ P.

Minulosť a budúcnosť chovu oviec u nás (9)

ONDREJOVIČ Slávo

Jednočlenné vety slovesné a slovesno-menné v spisovnej slovenčine (18)

Slovenské národné divadlo v sociolingvistickom pohľade (19)

Sociolingvistika na Slovensku (20)

K jazykovej situácii na Slovensku (21)

Z výskumu Slovákov a slovenčiny v Dolnom Rakúsku (25)

Zo slovensko-nemeckých vedecko-kultúrnych vzťahov (27)

Postoje k niektorým jazykovým varietam v slovenskej jazykovej situácii (29)

Sedem decínií časopisu Slovenská reč (31)

ONDRUS Pavel

Výskum zastaraných slov v slovenských a slovanských nárečiach (1)

Otázka zámen v slovenčine (2)

Slovenské nárečia a karpatský dialektologický atlas (2)

Z problematiky sociálnej dialektológie na Slovensku (3)

Dve sporné interpretácie prístavku v slovenčine (3)

Ku koncepcii systému slovných druhov v slovenčine (4)

Výskum slovenských nárečí v období socializmu (4)

Bilingvizmus a teória vzájomného vplyvu nárečí nepríbuzných jazykov (5)
Gramatická kategória mužskej osoby v slovenčine (5)
Konverzia medzi slovnými druhmi v slovenčine (6)
Lexikálny bilingvizmus argotu slovenských vandrovných remeselníkov (6)
Výskum slovenských nárečí mimo územia Slovenska (7)
Vývin náhľadov na syntagmatiku v slovenčine za posledných tridsať rokov (7)
Morfologické kategórie – elementy vnútornej formy slov slovenského jazyka (8)

ONDRUŠ Šimon

Špecifické prvky v slovenskej slovnej zásobe (1)
Slovensko-maďarské lexikálne vzťahy (2)
Význam slovenčiny a češtiny pre rekonštrukciu praslovanskej slovnej zásoby (3)
Pôvod etnonyma Slovák, Slovan, Slověn a etnonyma Čech (4)
Praslovanský základ slovenčiny v slovnej zásobe (5)
Slovenské rieky – pôvod mien (8)
Pôvod názvov slovenských vrchov, hradov a stolíc (9)
Sémantická motivácia základných právnych pojmov u starých Slovanov a Slovákov (10)
Jazykovedné dielo Jozefa Mistrika (10)
Život Konštantína a Život Metoda očami súčasnej jazykovedy a literárnej teórie (12)
Zo slovensko-českej lexikálnej konfrontácie (13)
Rieky východného Slovenska (pôvod názvov) (26)
Praslovanský základ zemepisných mien Slovenska (33)

ORAVEC Ján

K systému prvotných predložiek v slovenčine (11)

ORGOŇOVÁ Olga

„Falošní priatelia“ (faux-amis) v jazykových kontaktoch slovenčiny s francúzštinou (20)
Nad novšími prekladmi slovenskej prózy do francúzštiny (31)

P

PALKOVIČ Pavol

Interpretácia klasiky v súčasnom divadle (15)
Jonáš Záborský ako subjekt a objekt slovenskej drámy (16)

PANOVOVÁ E.

Slovensko-ruské literárne vzťahy do roku 1918 (7)

PARÍKOVÁ Magdaléna

Zeleninári a ovocinári záhorských obcí Bratislavy (28)
K procesu zmien hodnotových orientácií stredných vrstiev mestského obyvateľstva po druhej svetovej vojne (na príklade Bratislavy) (32)

PASJAR Štefan

Minulosť a prítomnosť knižníc na Slovensku (13)

PATRÁŠ Vladimír

Reklama – útok na slovenčinu? (23)
Obscénnosť a jej sociolingvistické parametre
(Na fragmentoch slovenskej prózy 90. rokov) (26)
Svetlá a tieň kontaktov komunikácie v elektronických verziách slovenských periodík (30)

PAULINY Eugen

Staršie dejiny spisovnej slovenčiny (1)
Z problematiky vývinu slovenčiny (2)
Kontrastívna analýza slovenského a českého hláskoslovía (3)
Kontrastívna analýza slovenskej a českej deklinácie (4)
Kontrastívna analýza českej a slovenskej konjugácie a neohybných slovných druhov (5)
Vývin česko-slovenskej jazykovej hranice v najstaršom období (7)
Ako socialistická výstavba Slovenska ovplyvňuje podobu spisovného jazyka (8)

PAVLÍK Ondrej

Slovenské školstvo v minulosti a dnes (9)

PECIAR Štefan

Konfrontácia slovenčiny a češtiny (2)
Spoločné črty vo vývine slovenčiny a češtiny (4)
O vzťahoch slovenčiny a češtiny (5)
Konfrontácia lužickej srbčiny a slovenčiny (5)
Vývin slovenského pravopisu (6)

Základné črty vidového systému v slovenčine (7)

Účasť českých slavistov na výskume slovenčiny a na rozvoji slovakistiky (9)

Hovorový štýl v slovenskej a českej jazykovej situácii (10)

Súčasná slovenská lexikografia (11)

PEKAROVIČOVÁ Jana

Vetné modely v odbornej komunikačnej sfére (19)

Slovenčina ako cudzí jazyk a odborná komunikácia (22)

Slovenčina ako cudzí jazyk v kontexte slovenskej lingvistiky a didaktiky (23)

Slovakistika v zahraničí na pozadí činnosti lektorátov slovenského jazyka (24)

Odbornokomunikačné modely vo vyučovaní slovenčiny ako cudzieho jazyka (25)

Slovenčina ako cudzí jazyk v lingvodidaktickom kontexte

K didaktike odbornej komunikácie (30)

Fonetické minimum slovenčiny pre cudzincov (31)

Interkultúrna komunikácia dnes alebo Myslieť globálne, konať lokálne (32)

PERLÁČ Július

Lesné hospodárstvo a drevopriemysel na Slovensku (8)

PETERAJOVÁ Ludmila

Súčasná slovenská výtvarná umenie (3)

Slovenské maliarstvo od oslobodenia (4)

Slovenská národná galéria (6)

Slovenská fotografická tvorba v minulosti a súčasnosti (7)

Slovenská grafika – koniec legendy? (27)

Domov a svet v tvorbe maliarky Ester M. Šimerovej (30)

PETŤKO Valér

K Bednárovým hodinám a minútam (8)

PETRÍK Vladimír

Povstalecké romány Vladimíra Mináča (8)

Literatúra faktu 88 (18)

PETRUS Pavol

Literárnovedné dielo Pavla Jozefa Šafárika (24)

PIFKO Henrich

Slovenská literatúra pre deti a mládež (4)

PISÁRČIKOVÁ Mária

Synonymá a Synonymický slovník slovenčiny (23)

PIŠŮT Milan

Janko Král a folklórne revolučný typ romantickej poézie (1)

Almanachy, časopisy a koncepcie národnej literatúry v 30. a 40. rokoch 19. storočia (3)

PIŠŮTOVÁ Irena

Slovenské ľudové maľby na skle (13)

PLACHÁ Veronika – HLAVICOVÁ Jana

Národná kultúrna pamiatka Devín – slovanské hradisko (18)

PLEVZA Viliam

SNP – začiatok národnej a demokratickej revolúcie v Československu (13)

Slovensko s vznik československej štátnosti roku 1918 (17)

PLICKOVÁ Ester

Ľudové výtvarné umenie na Slovensku (2)

Keramika v slovenskej ľudovej kultúre (3)

Baníctvo ako stimul k ľudovej výtvarnej tvorbe (4)

Pastierske motívy v ľudovom výtvarnom prejave (5)

Výtvarné aspekty ľudovej keramiky na Slovensku (6)

PLUTKO Pavol

K slovenskej poézii sedemdesiatych rokov (11)

PODMAKA Ladislav

Divadlo pre deti a mládež (10)

PODOLÁK Ján

Slovenská ľudová kultúra na pozadí balkánsko-karpatských vzťahov (7)

Tradičný spôsob života na slovenskej dedine a jeho zmeny v podmienkach socializmu (16)

Význam ľudovej kultúry v etnickom vývine Slovákov v 18. a v 19.storočí (17)
Vývoj etnickej štruktúry na južnom Slovensku (22)
Etnická štruktúra obyvateľov Slovenska (25)

PODOLÁKOVÁ Katarína

Socialistický spôsob života a podmienky jeho formovania (18)

PODRIMAVSKÝ Milan

Jazyková otázka v slovenskej politike 1848 – 1918 (23)
Myšlienka slovenskej štátnosti 1848 – 1914 (24)
S.H. Vajanský a štúrovská koncepcia národnej svojbytnosti (25)
Slovenská politická reprezentácia 1848 – 1918 (27)
Memorandum národa slovenského 1861 a koncepcia národnej svojbytnosti (30)
Konfesionálna otázka v slovenskej politike (1848 – 1918) (31)

PORUBSKÝ Anton

Pitné, minerálne a termálne vody na Slovensku (4)

POVAŽAJ Matej

Posilnenie pravidla o rytmickej krátení v pravopisnej kodifikácii z r. 1991 (24)

PREDMERSKÝ Vladimír

Bábkové divadlo na Slovensku (11)

PŠENÁK Jozef

Odkaz Jána Ámosa Komenského na Slovensku (21)

R

RAMPÁK Zoltán

Minulosť slovenského divadla (1)
Prítomnosť slovenského divadla (1)
Staršia slovenská dráma v európskom kontexte (3)
Novšia slovenská dráma v európskom kontexte (3)
Hlavné znaky súčasnej slovenskej drámy (4)

RIPKA Ivor

Z problematiky slovenskej nárečovej lexiky (3)

Západoslovenské nárečia (7)

Výskumné úlohy slovenskej lingvistickej karpitológie (16)

Jazykové prejavy Slovákov v Spojených štátoch (19)

Amerikanizácia nárečových prejavov potomkov slovenských vysťahovalcov v USA (22)

O postavení jazyka a jazykovedy v súčasnej spoločnosti (25)

Severný región západoslovenských nárečí (28)

Slovenské miestne nárečia v súčasnosti (29)

ROSENBAUM Karol

Slovenská národná kultúra (1)
Slovenský romantizmus v stredoeurópskom literárnom kontexte (2)
Revolučné tradície v slovenskej literatúre (3)
DAV, davisti – slovenská literatúra (5)
Miesto slovenskej literatúry v stredoeurópskom literárnom kontexte (7)
Ladislav Novomeský (8)

RUŠČÁK František

Špecifika listových textov (15)
Expresivita v slovenských epištolárnych textoch (20)

RUTTKAY Fraňo

L. Štúr – predstaviteľ slovenskej modernej žurnalistiky (1)
Daniel G.Lichard (3)
Počiatky slovenskej robotníckej tlače (3)
Slovenská ilegálna a povstalecká tlač (4)
Slovenské novínárstvo na prelome historickej epochy (5)
Február 1948 a slovenská žurnalistika (7)
Tlačiareň bratstvo na Vrútkach a jej význam pre komunistickú žurnalistiku (8)
K 60. výročiu založenia Pravdy chudoby (9)
Priekopník socialistického učenia na Slovensku – Edmund Borek (10)
Z minulosti slovenskej komunistickej žurnalistiky (11)
Prvý slovenský časopis pre hnutie proletárskych žien za rovnoprávnosť (12)
Samuel Jurkovič – zakladateľ prvého úverového družstva na svete (13)
Ladislav Novomeský ako redaktor a publicista (14)
Slovenské novínárstvo v boji proti fašizmu a za obranu republiky (15)
Najstarší slovenský časopis – Staré noviny literárneho umění (16)

Slovenská žurnalistika v matičných rokoch 1863 – 1875 (17)
Vznik Československej štátnosti a slovenská žurnalistika (18)

RUŽIČKA Jozef

Typológia slovenskej morfológie (1)
Špecifickosť slovenskej syntaxe (1)
Základné črty rozvoja spisovnej slovenčiny v 20.storočí (2)
Dynamika súčasného stavu spisovnej slovenčiny (2)
Z problematiky podradovacieho súvetia (3)
Súčasná spisovná slovenčina a jej vzťah k iným jazykom (5)
Zo sémantickej problematiky slovies (6)
Z dejín slovakistiky – Martina Hattala (7)
Gramatický systém slovenčiny v konfrontácii s angličtinou (18)

RUŽIČKOVÁ Eva

Predložkový systém slovenčiny v konfrontácii a angličtinou (18)
Systém slovenských a anglických časových predložiek v konfrontácii (19)

RYBÁK Július

K problematike prekladania (12)

S

SABOL Ján

Typy neutralizácií v slovenskom fonologickom systéme (3)
Sústava suprasegmentálnych javov spisovnej slovenčiny (4)
Súčinnosť fonologickej a morfolologickej roviny spisovnej slovenčiny (5)
Prozodický systém slovenčiny a slovenský verš (6)
Pravopisné princípy v slovenčine (7)
Z frekvenčného výskumu zvukovej sústavy slovenčiny (7)
Konsonantické alternácie pri skloňovaní substantív (8)
Jazykovedné dielo Jozefa Mistrika (10), spoluautor
Vymedzenie časovacieho typu v slovenčine (9)
Teoretické východiská slovenskej fonológie (10)
Vokálne a konsonantické alternácie v spisovnej slovenčine (11)
K metodologickým otázkam výskumu slovenského verša (12)
Kvantita v spisovnej slovenčine (13)
Vývin slovenského verša (14)

Prízvuk v slovenčine (15)
Fonologický systém slovenčiny (16)
Význam a tvar v slovenskej poézii (17)
Syntetická fonologická teória a výskum zvukovej stavby slovenčiny (19)
Jazykové a kompozičné osobitosti slovenskej ľudovej rozprávky (20)
Zvukové variácie významových jednotiek v slovenčine a češtine (20)
Z teoretických výskumov verša (21)
Komunikatívnosť a kognitívnosť v jazyku štúrovskej generácie (22)
Slovenská slabika (23)
Grafické a fónické sústavy (24)
Fonetický a fonologický aspekt hodnotenia zvukových javov slovenčiny (25)
Dynamika fonickej sústavy slovenčiny v ostatných desaťročiach (26)
Syntetická fonologická teória a fonologická typológia (27)
Fonologické signály ortoepickej praxi (29)
Hviezdoslavovský verš vo vývine slovenskej poézie (30)
Lingvisticko- semiotické pohľady na biblické texty (31)
Prozodická štruktúra slovenského slova (32)
Metamorfózy kvantít v spisovnej slovenčine (33)

SABOLOVÁ Olga

Oslovovanie v slovenčine (12)
K stylistickým a estetickým kontúram v slovenskej medzivojnovnej próze (20)
Ku kompozícii slovenskej romantickej prózy (22)
Princíp národného v próze slovenského romantizmu (24)
Ku kompozícii Hronského próz (25)
Analýza literárnovedných prednášok v 25. zväzkoch zborníka Studia Academica Slovaca (27)
Ku kompozícii naturizmu (29)
Kompozičné špecifiká v Rakúskej poviedke Jasanica (30)
Ku kompozícii prózy Ladislava Balleka Kraj za vinicami (32)

SABOL Ján – SABOLOVÁ Olga

K problematike kontinuálnosti motívu v slovenskej próze (31)

SEGEŠ Vladimír

Stredoveké mestá na Slovensku (31)

SEKANINOVÁ E.

Z konfrontácie slovenskej a ruskej lexiky (3)
Slovenské predpony v slovenčine v porovnaní s ruštinou (4)
Rusizmy v slovenčine (5)
Rusko-slovenská a slovensko-ruská lexikografia (6)
Slovenský vid a spôsob slovesného deja v slovenčine a v ruštine (7)
Jazykovedná rusistika na Slovensku (16)

SERAFÍNOVÁ Danuša

Reklama v Bratislave na konci dvoch storočí (25)
K jubileu Preßburger Zeitung (28)

SERVÁTKA Marián

Otázky jazykovej interferencie v slovenskom jazyku na Spiši v Poľsku (15)
Goralsko-slovenský bilingvizmus, resp. goralsko-spišsko-poľsko-slovenský multilingvizmus (16)
Lexikálna interferencia a jazyková korekcia pri jazykovom kontakte (17)

SCHULZOVÁ Olga

Jazyková situácia v ČSSR (10)
Norma spisovného jazyka a jej kodifikácia v češtine a v slovenčine (1)
O niektorých pozdravoch v češtine a v slovenčine (19)

SCHWANZER Viliam

Nemecké slová v spisovnej a ľudovej slovenčine (5)

SIRÁCKY Ján

Slovenské vysťahovalectvo a zahraniční Slováci (5)

SKLADANÁ Jana

Pohľad na slovenskú frazeológiu z historického aspektu (22)
Frazeologické internacionalizmy (31)

SLANČOVÁ Daniela

Oslovenie a kontakt v dialógu dospelého a dieťaťa (26)
V akých podobách existuje súčasná slovenčina ? (29)

SLANČOVÁ Dana – SOKOLOVÁ Miloslava

Variety hovorenej podoby slovenčiny (23)

SLIVKA Martin

Slovenské ľudové divadlo (5)
Národopisný film na Slovensku (11)
Masky slovenského ľudového divadla (22)

SLOBODNÍK Dušan

Postavy Slovákov v literatúre iných národov (3)
Non-fiction a science fiction (7)
K teórii a praxi básnického prekladu (8)

SLOVÁK Leopold

Slovenská rozhlasová hra (4)

SMOLEJ Viktor

Slovenčina a slovinčina (7)

SOPIRA Andrej

O súčasnej abreviácii v ruštine a slovenčine (5)

STANISLAV Ján

Slovenčina v kruhu slovanských jazykov (1)
Kultúrny jazyk na Veľkej Morave a v slovenskej časti Panónie (3)
Elementy latinskej a byzantskej kultúry na Veľkej Morave a v severnej Panónii (4)
K začiatkom umelého spevu u nás (5)
Umelecké slovo v staroslovienskych pamiatkach (6)

STANISLAVOVÁ Zuzana

Vývinové trendy v súčasnej slovenskej próze pre deti a mládež (20)
Historické koncepcie slovenskej literatúry pre deti a mládež na konci tisícročia (28)

SVETLÍK Ján

Najcharakteristickejšie rozdiely medzi slovenčinou a ruštinou (1)
Predikačné jadro jednoduchej vety v slovenčine a v ruštine (3)
Konfrontácia slovenskej a ruskej skladby (13)

SZÁBÓMIHÁLYOVÁ Gizela

Konfrontácia slovenských predložiek s maďarskými pádovými príponami a postpozíciami (18)

Š**ŠABÍK Vincent**

Obkružovanie tajomstva (27)

ŠIMKOVÁ Mária

Možnosti využitia Slovenského národného korpusu na štúdium slovenského jazyka (33)

ŠIMONČIČ Jozef

Ohlasy francúzskej revolúcie na Slovensku (9)

ŠKOVIEROVÁ Zita

Obyčajové tradície, pracovné a sociálne aktivity obyvateľov v okolí vodného diela Gabčíkovo (25)

Obyčajové tradície mládeže a iné prejavy spoločenského života v Gemeri (27)

Susedské skupiny a susedské vzťahy na slovenskej dedine v 20.storočí (30)

Les a tradičné formy hospodárenia s lesom na Slovensku v 20.storočí (31)

Súkromné vlastníctvo pôdy a procesy kolektivizácie a reprivatizácie (32)

ŠKULTÉTY Jozef

Poznámky o španielskom predložkovom systéme (18)

ŠKVARENINOVÁ Olga

Slovenčina ako cudzí jazyk na pozadí angličtiny (19)

Anglicizmy v konfrontácii so slovenčinou (20)

ŠKVARNA Dušan

Slovenská politika a slovenská otázka v rokoch 1848/49 (28)

Bratislava ako centrum slovenského národného obrozenia (29)

Východoslovenské roľnícke povstanie roku 1831 (30)

Genéza moderných slovenských národných symbolov (31)

ŠMATLÁK Stanislav

K typológii slovenského literárneho realizmu (1)

Tridsaťročie slovenskej prózy (4)

Tridsaťročie slovenskej poézie (4)

ŠOMŠÁK L.

Vegetácia a flóra Slovenska vo vzťahu k civilizácii (7)

ŠTEC Mikuláš

Konfrontácia spisovnej slovenčiny a spisovnej ukrajinčiny (5)

ŠTEFANSKÝ Michal

Slovensko v politických programoch po r. 1945 (31)

ŠTEFÁNIK Jozef

K procesu interferencie slovenčiny s angličtinou (20)

Niektoré z predsudkov o negatívnych účinkoch bilingvizmu (30)

Jazyková kompetencia mladých bilingvistov (32)

Vedia alebo nevedia (33)

ŠTEFANOVIČOVÁ Tatiana

Bratislavský hrad (14)

Príspevok k počiatkom kresťanstva na Slovensku (20)

Archeologický výskum a ochrana pamiatok na Slovensku (21)

Archeológia o Veľkej Morave (23)

Osídlenie Bratislavskej brány v 6. – 12. storočí (24)

Vývoj niektorých veľkomoravských centier do predmestských útvarov (25)

Veľká Morava a jej poloha vo svetle archeológie (28)

Bratislava vo včasnom stredoveku (29)

ŠTEFKO Vladimír

Slovenské ochotnícke divadlo (8)

ŠTEIS Rudolf

Sídla vidieckeho typu (12)

ŠTĚPÁN Josef

Ke změnám v syntaxi současné češtiny (15)

ŠTEVČEK Ján

Najmladšia generácia súčasnej slovenskej prózy (1)

Žánrový a myšlienkový podklad moderného slovenského románu (4)

Štefan Krčméry – epik literárnej histórie (5)

Lúboštná poézia Miroslava Válka (6)

Fenomén Švantner (21)

ŠTOLC Jozef

Z problematiky výskumu slovenských nárečí (1)

ŠVAGROVSKÝ Štefan

Z histórie slovensko-ruských kontaktov na poli jazykovedy (10)

Zemplínske tlače z polovice 18. storočia vo svetle doterajších výskumov (11)

Sloviacka otázka v dejinách slovenčiny (13)

Slovenskí filológovia v Rusku (14)

Michail Fiodorovič Rajevskij a jeho kontakty so Slovákmi (15)

K otázke historickej topografie Petržalky a vzniku jej pomenovania (16)

Náčrt rusko-slovenskej a slovensko-ruskej lexikografie (17)

Zo slovenskej lexikografie v období I. ČSR (18)

Z histórie osadných názvov Slovákov v Juhoslávii (19)

ŠVAGROVSKÝ Štefan – MATEJKO Lubor

Život a dielo profesora Michala Lacka (20)

T**TARABA Ján**

Ku konfrontačnému opisu slovenských a francúzskych predložiek na báze invariantého významu (18)

TESARČÍKOVÁ Ema

Zoznam autorov a tém uverejnených v 19 až 28 zväzku zborníka Studia Academica Slovaca (28)

TIBENSKÁ Eva

Synonymia adjektív (23)

Podmet a subjekt (24)

Vetné typy s aktívnym subjektom v slovenčine (25)

Komunikatívne funkcie a ich vyjadrovanie v slovenčine (28)

Syntaktický systém súčasnej slovenčiny (29)

Teória a prax jazykového vzdelávania v oblasti materinského jazyka na Slovensku (30)

Eugen Pauliny a rozvíjanie jeho teórie intencie slovesného deja (33)

TIBENSKÝ Ján

Svetonázorový a vedecký profil Mateja Bela (13)

TKÁČ Štefan

O insitnom umení (10)

TKÁČIKOVÁ Eva

Duchovná pieseň a počiatky slovenskej lyrickej poézie (28)

TOMČÍK Miloš

Druhové a žánrové vlastnosti modernej slovenskej lyriky (1)

Z typológie slovenskej medzivojnovnej lyriky (3)

Metodologické otázky našej súčasnej literatúry (4)

Otázky komparatistiky z hľadiska vzťahov slovenskej a českej literatúry (5)

F. X. Šalda a Slovensko (6)

Kritika v dejinách slovenskej literatúry (7)

Niektoré aspekty československého literárneho kontextu (10)

Systémové prvky v kritickej tvorbe Alexandra Matušku (14)

TÓTH Rastislav

Politická scéna na Slovensku (21)

TRUHLÁŘ Břetislav

Slovenská a česká socialistická avantgarda v kritike (1)

Slovenské národné povstanie a literatúra (3)

Tridsať rokov slovenskej literatúry (4)

Nové vývinové tendencie v slovenskej próze (11)

Slovenské národné povstanie v slovenskej próze (13)

Literárna veda 1988 (18)

U

ULIČNÝ Ferdinand

Osídlenie Slovenska v stredoveku (21)

URBANCOVÁ Hana

Slovensko a Božena Němcová (13)

UŠÁK Jozef

Súčasný ľudový staviteľstvo a bývanie na Slovensku (8)

Ľudové technické stavby (18)

V

VAJÍČKOVÁ Mária

K analýze a klasifikácii chýb (19)

Verbálne vyjadrovanie asociácií (20)

Lexikálno-sémantická rovina vo vyučovaní cudzích jazykov (23)

Slovenčina ako cudzí jazyk a nové médiá (33)

VALCEROVÁ Anna

Básnický preklad po roku 1945 a aktualizácia metafora (26)

VARCHOLA Michal

Človek, príroda, energia a VD Gabčíkovo (26)

VAŠKO Imrich

S Hronským v rodnej zemi (25)

V súradniciach vydávania a umenovedného skúmania (Jozefa Cígera Hronského) (29)

VATRÁL Jozef

Slovenské časopisy pre deti (8)

Periodická tlač na Slovensku po roku 1945 (9)

Rozhlas na Slovensku (10)

Československá televízia v SSR (11)

Regionálna tlač na Slovensku (12)

Novinárstvo v Slovenskom národnom povstaní (13)

Ako privítala slovenská tlač naše obrodienie (14)

Periodická tlač spoločenských organizácií v SSR (15)

Československá tlačová kancelária na Slovensku (16)

Slovenské novinárstvo na ceste k februáru 1948 (17)

Slovenský zväz novinárov (18)

VAVERKOVÁ Irena

Konfrontácia nemeckého a slovenského fonologického systému (6)

VILIKOVSKÝ Ján

Jazyk a reálie (9)

VOJTECH Miloslav

Mihálikov debut Anjeli v kontexte slovenskej a európskej spirituálnej poézie (30)

Dva pohľady do dejín slovenskej poézie prvej polovice 19.storočia (venované 170.výročiu úmrtia Bohuslava Tablica a 150.výročiu úmrtia Jána Kollára) (31)

Genéza slovenského básnického preromantizmu a európsky literárny kontext (32)

Umelecký preklad a medziliterárne vzťahy v období národného obrodienia (33)

VOZÁR Jozef

Význam baníctva v dejinách Slovenska (21)

W

WLACHOVSKÝ Karol

Najmladšia slovenská próza (4)

Z

ZAJÍCOVÁ Katka

Ľudová zbožnosť a mariánske pútné miesta na západnom Slovensku (28)

ZAMBOR Ján

Víťazný návrat Janka Silana (21)

K typológii slovenského básnického prekladu posledných desaťročí (23)

Tri bodky a pomlčky v lyrike Ivana Krasku (25)

Portrét básnika Pavla Horova (26)

Pokus o portrét Ivana Krasku (27)

Slovenská poézia od Proglasu po dnešok (28)
Žalm z žalmickosť v poézii Ivana Krasku a v slovenskej poézii 20. storočia (29)
Nite – interpretácia prvej časti Váľkovej zbierky Dotyky (30)
Interpretácia básne Miroslava Váľka Zvony na nedelu (31)
O poetike Novomeského Nedele a Rumboidu (33)

ZIBRÍN P.

Perspektívy urbanizácie na Slovensku (7)

ZUSKINOVÁ Iveta

Ovčiarstvo a salašníctvo v Liptove (30)

Ž

ŽIGO Pavol

Štylistika zápisov z vypočúvania svedkov v predpisovnom období slovenčiny (15)
Konštitutívne prvky slovenskej historickej syntaxe (16)
Využitie počítačov v slovenskom jazykovednom výskume (17)
Prítomný čas a prítomný dej v súčasnej spisovnej slovenčine (18)
Diachronicko-synchronické úvahy o kategórii času v slovenčine (19)
Vyjadrovanie časového významu v staroslovienskom súvetí (20)
Základné etapy dejín spisovnej slovenčiny (22)
Slovenská hydronymia (23)
Charakteristika slovanských jazykov v Slovanskom národopise Pavla Jozefa Šafárika (24)
Lexikálne prvky tradičnej metrológie (25)
Henrich Bartek a vývin slovenskej spisovnej normy v medzivojnovom období (26)
Prehľadná charakteristika tekovských, zvolenských, hontianskych a novohradských nárečí (27)
Stopäťdesiat rokov od reformy štúrovskej slovenčiny (30)
Osemdesiat rokov slovakistiky na Filozofickej fakulte UK (30)
Ján Kollár v probléme spisovného jazyka Slovákov a ich liturgického jazyka (31)
Štošesťdesiat rokov štúrovskej kodifikácie slovenčiny (32)
Ján Stanislav – priekopník slovenskej univerzitnej slavistiky (33)

ŽILKA Tibor

Iluzívny a deziluzívny postup v (slovenskej) epike (22)
Intertextualita v (súčasnej) slovenskej literatúre (28)

ŽUDEL Juraj

Vývoj administratívneho členenia Slovenska (12)

Učebnice slovenčiny pre cudzincov z dielne SAS

- BALÁŽ, P. – BARTOŠ, J. – DAROVEC, M.: Manuel de slovaque à l'usage des slavisants. 1. vyd. Bratislava: SPN 1973.
- BALÁŽ, P. – DAROVEC, M. – ČABALA, M.: Učebnik slovakého jazyka dla slavistov 1. vyd. Bratislava: SPN 1975.
- BALÁŽ, P. – DAROVEC, M. – TREBATICKÁ, H.: Slovak for Slavicists. 1. vyd. Bratislava: SPN 1976.
- BALÁŽ, P. – DAROVEC, M.: Lehrbuch der slowakischen Sprache für Slavisten. Bratislava: SPN 1978
- BALÁŽ, P. – SERAFÍNOVÁ, D.: Parlons slovaque ou Les amis de l'internet. Guide pour les étudiants francophones. Bratislava: Univerzita Komenského, 1998, 2000.
- BALÁŽ, P. – DAROVEC, M. – ČABALA, M.: Učebnik slovakého jazyka dla slavistov. Bratislava: SPN 1995.
- BALÁŽ, P. – DAROVEC, M. – ŠULHAN, J.: Lengua eslovaca para Eslavistas. Bratislava: SPN 1991.
- MISTRÍK, J.: Basic Slovak. Bratislava: SPN 1981, 1985, 1991.
- MISTRÍK, J.: Basic Slovak. Bratislava: Texty a 2 audionahrávky.
- MISTRÍK, J.: Grammar of Contemporary Slovak. 1. vyd. Bratislava: SPN 1983.
- MISTRÍK, J.: Grammatika slovakého jazyka. Bratislava, 1985.
- MISTRÍK, J. – TUGUŠEVA, R.: Učebnik slovakého jazyka. Bratislava – Moskva: SPN – Vysšaja škola 1981.
- MISTRÍK, J.: SLOVAK LANGUAGE. Príručka a 3 audiokazety. Banská Bystrica: Učebné pomôcky – OPUS 1985.
- MISTRÍK, J.: SLOWAKISCHE SPRACHE. Príručka a 3 audiokazety. Banská Bystrica: Učebné pomôcky – OPUS 1985.
- MISTRÍK, J.: SLOVAQUE LANGUAGE. Príručka a 3 audiokazety. Banská Bystrica: Učebné pomôcky – OPUS 1985.
- MISTRÍK, J.: SLOVACKIJ JAZYK. Príručka a 3 audiokazety. Banská Bystrica: Učebné pomôcky – OPUS 1985.
- PROKOP, J.: Lexikálne a gramatické minimum slovenského jazyka. Bratislava: SPN 1978.
- PROKOP, J.: Základný kurz slovenčiny. Bratislava: SPN 1980.
- STEINEROVÁ, H.: Konverzačná príručka slovenčiny. Bratislava: Univerzita Komenského 2000, 2004.
- VAJČKOVÁ, M.: Slovenčina pre cudzincov. Gramatické cvičenia. Bratislava: Univerzita Komenského 1996, 2000, 2004.

ŽIGOVÁ, L.: Komunikácia v slovenčine. Textová príručka a cvičenia. Bratislava: Univerzita Komenského 1998, 2000, 2004.

ŽIGOVÁ, L.: Slovenčina pre cudzincov. Gramatická a pravopisná cvičebnica. Bratislava: Univerzita Komenského 2001, 2004.

40 rokov Studia Academica Slovaca

Editori: Jana Pekarovičová, Eva Vojtechová

Lektoroval: Miloslav Vojtech

Technická spolupráca a sadzba: Erik Rakovský

Vydala Univerzita Komenského v Bratislave vo Vydavateľstve UK

Tlač Polygrafické stredisko UK v Bratislave

Rozsah: 173 strán, náklad: 300 výtlačkov

ISBN 80-223-1982-1

ISBN 80-223-1982-1